

Přílohy k práci

Rozhovor s respondentkou 1

Barbora Hlaváčková (výzkumnice):. Mohla bys mi prosím na začátek říct něco o sobě? Začít tím kolik ti je a co jsi studovala?

Marie (respondentka): Tak, eh, jsem žena, je mi 44 roků, v podstatě skoro 45, za měsíc. Vystudovala jsem zdravotní školu, obor dětská sestra, po maturitě jsem pracovala tři roky nebo tři a půl roku ve zdravotnictví v nemocnici v Motole v Praze, tam se mi to strašně líbilo a strašně ráda na tu práci vzpomínám, protože jsme mohla pracovat s miminkama a to je taková moje srdeční záležitost, miminka. A vlastně asi po těch třech letech jsem se vdala. A pak jsem byla 11 let doma na mateřský dovolený. Mám tři děti... a cejtla jsem, že ty děti prostě potřebují mámu, když jsou malé. A navíc my nemáme babičky, takže když byly nemocný, tak jsem potřebovala být s nima doma, tak jsem vlastně i po uplynutí mateřský nejmladší dcery zůstala ještě v domácnosti asi skoro dva roky a když byla nejmladší dcera předškolák, tak jsem nastoupila do práce, ale ne do zdravotnictví, protože pro mě to bylo, tím že jsme neměli hlídání, tak abych šla na dvanáctky, nemohla bych se postarat o svoje vlastní děti, takže jsem hledala práci, kterou bych dělat mohla, která by mě bavila a byla blízko..., vlastně udělala jsem si kurz na osobního asistenta, takže jsme pracovala jako osobní asistentka asi devět let, nebo sedm... Emmm 2009 - 2016 jsme pracovala v terénu, starala jsem se o vesměs seniory, ale chodila jsem i do školy, kde jsem třeba měla na starosti vozíčkáře, který byl po dětské mozkové obrně a nebo jsem byla ve speciální škole u dětí s lehkým mentálním postižením. Po ... sedmi letech už jsem cítila, že vlastně bych potřebovala změnit práci, asi už se začalo projevovat opravdu únava, ta práce byla opravdu náročná, měli jsme víkendy, měli jsme večerní služby třeba do 22, do 23 hodin jsem chodila do práce ve všední dny a o víkendu jsme měli třeba 7-8 klientů a bylo to fakt náročný a když vypadly kolegyně, tak jsme měli třeba tři hodiny ze čtyř nebo tak... a rodina, mě teda v tom strašně podporovala, což velký obdiv patří mému manželovi, kterej to všechno řešil doma, co bylo potřeba s dětma. Noo a uvažovali jsme s manželem, že bych byla nebo, že bychom byli pěstouni na přechodnou dobu, když jsem manžela přesvědčila, že to je určitě to nejlepší, co může být, tak se mnou absolvoval půlroční kurz, kdy prostě chodil z práce a fakt to bylo náročné, a na konci kurzu nám řekli, že nejsme vhodní kandidáti. Neodvolali jsme se, vzali jsme to prostě, že to tak je, že, že asi tam to bylo tím, že já jsem měla představu, kterou bych chtěla dělat a realita byla jiná, představa moje byla, že bych se starala o miminka do tří let a realita byla taková, že nám klidně by mohli dát dítě týraný třeba dvanáctiletý a když nám předváděli, jak se takové dítě chová, tak si myslím, že bychom to asi nedali jakože naše rodina. Noo, takže nakonec si myslím, že to bylo dobře, protože v té době, kdy jsme ukončovali kurz, tak se mi začaly objevovat zdravotní potíže ... a potom mi byla diagnostikována neuritis optika a zůstala jsem rok doma s tím, že jsem nebyla schopná vůbec nic, byla jsem po nemocnicích a zase díky manželovi, kterej to všechno zvládnul doma s děckama.

Když jsem byla stabilizovaná zdravotně, tak jsem přemejšlela, co dál. A tím, že jsem jako osobní asistentka pracovala s dětma ve škole a znala jsem trošku práci trošku i asistenta pedagoga, tak mě napadlo, že bych mohla jít do školy, protože já jsem prostě moje moje

podmínka byla, že nemůžu dělat fyzickou práci a ideálně práci, aby to bylo časově tak jako klidný, to znamená třeba jenom dopoledne, abych pak měla čas si odpočinout, aby to nebyly víkendy, večery, noo..., takže práce školství se mi zdála ideální... Z toho důvodu jsem požádala, nebo začala jsem dělat kurz na asistenta pedagoga a hledala jsem místo a našla jsem místo na základní škole a v lednu, rok a dva měsíce po diagnostice nemoci jsem nastoupila do práce jako asistent pedagoga.

B. H. Děkuju, ty o tom tak hezky mluvíš, já ještě, jestli se můžu vrátit k tomu, protože jak o tom přemýšlím, tak tě to vždycky táhlo určitě někam k pomoci druhým, všechny ty práce měly tohle společný, tak jestli by ses nad tím dokázala zamyslet a propojit to nějak se svými zálibami a zájmy už v dětství nebo třeba při studiu na základní škole, střední škole, jestli jsi to vždycky cítila a věděla jsi, že bys chtěla dělat něco, co se týká pomoci lidem?

Marie: Myslíš pomáhající profesi...? Já jsem, hehe, v tomhle mám poct, že se hledám ještě do teďka, ve čtrnácti jsem se dostala na gymnázium i na zdravotku a nevěděla jsem, co chci dělat nevím, co chci dělat, mám pocit, že se celý život hledám v tomhle směru... A ještě vlastně teďka z toho profesního hlediska po třech letech asistenta pedagoga jsem nastoupila na pozici speciálního pedagoga, naplno teďko...

B. H. Můžeš ještě zůstat u zálib a říct, co děláš ve volném čase, jaké jsou tvé zájmy?

Marie: Hodně nás spojuje s manželem hudba. Hraju na klavír mám to fakt jako relax, když jsem plná emocí, tak sednu ke klavíru, musím se z toho vybit... A hraju na kytaru, na varhany, mám ráda strašně povídání si s manželem, hrajeme hry třeba, mám ráda procházky, chození do přírody, mám ráda přírodu, jízda na kole mi dělá dobře a mám ráda lidi, jsem ráda v kontaktu s druhýma, takže i distančka mi prostě nevyhovuje.

B. H. Chápu, takových lidí je určitě víc, a jaký máš vztah třeba ke škole nebo ke školství v tom smyslu, že se dost často říká, že jdou učit lidi, kterým vyhovoval školní systém, nejdou tam s inovací, ale jdou tam s tím, že se jim dařilo, byli "šprti", jak jsi to měla ty, jaký jsi byla student?

Marie: Student jsme byla vzorný (směje se), měla jsem samý jedničky na základce a i jsem maturovala se samýma jedničkama, ale na vysokou školu jsem nešla, protože sem se tam nedostala, protože jsem pro to nic neudělala. Takže si to doplňuje teďka ve čtyřiceti dvou, třech, ale že budu pracovat ve školství nebyl záměr. Je to spíš souhra okolností.

B. H.: A říkala jsi, že máš ráda lidi, popsala by ses víc jako extrovert nebo introvert?

Marie: Jsem víc introvert, ale přesto ty lidi mám ráda.

B. H.: Umíš si představit třeba sebe samu přímo v roli učitelky, nebo když jsi říkala, že jsi teď začala dělat speciálního pedagoga, tak to je věc, ke které jsi směřovala a myslíš, že u ní zůstaneš, jak to vidíš do budoucna?

Marie: Nemám tušení, ale myslím si, že jo. Myslím si, že je to práce, která je potřebná, bude pořád, protože děti s SPU přibývá a myslím si, že pokud pochopím principy práce s těma dětma a budu to dokázat aplikovat do praxe a budu vidět, že ty děti to potřebují, a je to adekvátní pomoc pro ně, tak to pro mě bude dostatečný důvod, abych tu práci dělala.

B. H. Dobře, díky. Ty už jsi vyjmenovala, s jakými zaměstnáními máš zkušenost, ještě se zeptám ně nějaké brigády v rámci školních let, jestli si vzpomeneš...

Marie: Chodila jsem na brigádu, ale už jsem pracovala jako ošetřovatelka, protože jsem ještě neměla ten titul zdravotní sestry, potom, když jsem byla doma s dětma, tak sem nic neřešila, se třemi dětmi mi to vystačilo, měla jsem práce nad hlavu, neustále jsem jim četla, milují knížky, neustále jsem tvořila... něco.

B. H. Už jsi mluvila i o tom, jak tě napadlo začít dělat profesi asistentky pedagoga, že to byla taková jako shoda okolností, že jsi o tom přemýšlela. Tak pamatuješ si kdy nějak padlo to rozhodnutí, nebo jestli jsi se dívala na inzeráty a přišla nabídka, nebo kde byl ten impuls?

Marie: Impuls přišel tak, že jsem opravdu přemýšlela, co můžu dělat se svým zdravotním handicapem a potom jsem začala hledat informace... a já přemejšlím..., v listopadu jsem nastoupila na kurz, do práce jsem nastupovala až v lednu.

B. H. To znamená, že sis nejdříve udělala kvalifikaci?

Marie: No byla jsem v procesu, kurz končil v dubnu a já od ledna pracovala, v lednu 2018. A potom vlastně práci jsem hledala pomocí inzerátu, koukala jsme i na internet, na školení říkali, na jakých stránkách se můžeme podívat, kamarádka vlastně říkala, kde se můžu podívat, kde jsou inzeráty pro školství pro Liberecký kraj. Tak tam jsem našla informace, že zrovna tady shánějí, Akorát jsem se až na pohovoru..., tam vyšlo najevo, že půjdu k dítěti s PAS.

B. H. To znamená, chtěla jsem se zeptat, jestli ses připravovala i po kurzu, jestli tě kurz připravil na to, s jakými dětmi budeš pracovat, jestli máš pocit, že byl k něčemu. Když to hodnotíš i takhle zpětně.

Marie: Určitě byl. pochopila jsem souvislosti a rozdíly mezi tou osobní asistencí a asistencí pedagoga, určitě jsme měli i povídání o poruchách autistického spektra - nebo dětech s PAS, takže si myslím, že mi to otevřelo obzory, a ale vlastně, když jsem začala pracovat s tímto dítětem, tak jsem začala cítit, že potřebuju ještě více ještě více informací a začala jsem uvažovat o studiu vysoké školy, abych mu mohla lépe poradit, takže díky tomu žákovi.

Kurz mě připravil na tu pozici jako takovou, ale informací ohledně třeba poruch autistického spektra je široký téma, že se to nedá pokrýt v těch 5 měsících kurzu. Byla to bloková výuka, asi dvakrát za měsíc. Že se to dalo skloubit i s prací. Na konci jsme měli klasickou zkoušku před komisí, museli jsme vypracovat seminární práci.

B. H. A ty, když jsi nastoupila do školy a zjistila jsi, že budeš asistovat dítěti s PAS, jak jsi k tomu přistoupila, začala sis třeba načítat materiály, informace? Jak jsi do toho vstoupila? Jaký byl ten postup?

Marie: Pamatuju si, že jsem to řešila s bývalýma kolegyněma a kolegyně mi říkala, to budeš mít dobrý, o tom jsem psala diplomovou práci, ale pak jsem načítala, půjčila knížky z knihovny a zjišťovala, co mě čeká, abych měla představu, a ten kurz do toho běžel souběžně, takže mi pomohl v dalších zdrojích.

B. H. To znamená, že už jsi měla informace už předtím, než jsi se setkala s tím dítětem?

Marie: No už předtím jsem si začala přemýšlet o tom, co mě čeká, co je to za dítě, nebo s čím se mohu u něj setkat.

B. H. Měla jsi pocit, že je třeba dost literatury, nebo pro kterou jsi sáhla? Četla jsi o tom, co je porucha nebo třeba metodické materiály, jak s těmi dětmi pracovat?

Marie: Spíš jsem četla o tom, co je porucha a metodické materiály přišly později. Vlastně spíš pak v tom kurzu, nejvíc teďko vlastně během vysoké školy, si myslím, že jako se konečně otevírají ty obzory, aby člověk pochopil, jak s těma dětma pracovat.

B. H.: Takže chápu to správně, že vlastně v průběhu, se člověk pořád učí a vzdělává?

Marie: Noo.

B. H.: Ještě se zeptám, jestli jsi měla nějaká očekávání a jaký byl rozdíl oproti realitě, co tě nejvíce třeba překvapilo, jaké byly začátky a střet s realitou, jestli nějaký byl.

Marie: Očekávání bylo, že tu práci budu moci dělat oproti svému handicapu a to si myslím, že se naplnilo stoprocentně. Jsem opravdu neměla nebo nezaznamenala jsem, že by se zhoršil můj zdravotní stav, nebo že bych tu práci nemohla dělat ze zdravotních důvodů, takže bylo myslím naplněný to, co jsem si od té práce představovala.

Začátky byly hodně těžké. Nastoupila jsem do školy, kde tolik asistentů ještě nebylo, si myslím, před těma třema rokama. A já jsem, že bych ideálně k co nejmenším dětem, protože ty malinký jsou takový jakože srdeční záležitost, tak mi bylo řečeno, že půjdu do čtvrté třídy, že to jsou ještě malé děti... (směje se) a že když ... No a když jsem se ptala na diagnózu a jakým způsobem mám s takovým dítětem pracovat, že člověk vlastně potřebuje informace, tak mi řekli, že nic neví. Že to všechno bude stylem pokus a omyl. Takže jsem nastoupila na pozici, kde mi nikdo nic neřekl k tomu dítěti, s tím, že si to mám všechno vyzkoušet a že vlastně mi nic nemohou říct, bylo to hodně těžký. A ještě vlastně jsem celkem empatickej člověk a nastoupila jsem k paní učitelce, která jsem cejtila, že mě nechce. Protože ona byla zvyklá za svoji 35letou kariéru dělat všechno sama a najednou jí tam měl do výuky vstoupit dospělý člověk, ona to brala v podstatě jako překážku, pro svoji práci, neviděla tam ten význam a bylo to hodně těžký. Fakt

jsem cítila, že mě tam nechce (pousmání)...Ale ono si našťestí to sedlo a bylo to dobrý potom, ale trvalo to prostě. Jako kdyby člověk chtěl ze dne na den něco změnit, to prostě nejde, to má svůj čas.

B. H. A cítila jsi, že by tam mohla být nějaká větší podpora třeba ze strany vedení školy? Že, jak jsi říkala, že ti řekli, že budeš zkoušet. Měla jsi pocit, že bys měla být nějak víc připravená? Šlo to vůbec?

Marie: Já si myslím, že ano, že když se přijde zaměstnanec na určitou pozici, tak by měl být na tu pozici vyškolený, a měl by prostě dostat veškeré informace... Ale já jsem se z toho poučila, přeskočím, teď jsme předávala svoji zkušenost s dítětem s PAS kolegyni, která nastoupila na moje místo, když jsem nastoupila na pozici speciálního pedagoga, kolegyni jsme dala čtyři popsaný papíry, kde bylo všechno, nebo co jsme si myslela, že bych jí měla říct. Všechny metody, který jsem používala, všechno jak já jsem zažívala, vše důležité a strávily jsme u toho tři nebo čtyři hodiny rozhovoru. Snažila jsem se neudělat tu stejnou chybu, co se stala mně nebo co jsem zažívala, když já jsem nastoupila, že prostě aby věděla, do čeho jde, s čím může počítat, o co se může opřít a co je tenký led, kam se nepouštět. Takže asi tak.

B. H. Když jsi to teď takhle vyjmenovala, zvládla bys to teď jednoduše shrnout, co je třeba ten tenký led, konkrétně, jaká doporučení jsi jí dávala?

Marie: Mám to v počítači, ráda to posdílím, musela bych teď přemýšlet. Byl to o tom, jak funguje třída. Jak pracovat s tím žákem, že se na něj nesmí tlačit. Jak pracovat s pedagogy, jaká je její role, mezi asistentem a rodiči. Hlavně, že je to v sedmý třídě jiný. Ty děti odmítají pomoc a stydí se za ní.

B. H. Krásně mi nahráváš k dalším otázkám. Co mě zajímá jsou vztahy v profesi asistenta pedagoga. Tak jestli můžeš nějak popsat, jak to probíhalo, jak jsi navazovala vztah, jak ses dostávala ke svému žákovi, třeba i k jeho rodině, jestli je ten vztah důležitý?

Marie: Bez toho to nejde, aspoň já to neumím bez toho, jakože bych k těm dětem neměla vztah nějaký. Byl to všechno postupně a bylo to hledání. Já jsme nejdřív vedle toho žáka vůbec neseseděla, já jsem seděla vedle žáka "ADHD", který to ale v papírech nemá. I když teď, jak mám více informací, tak to vnímám, že je to spíše dítě silně dyspraktické. A ještě má vlastně další poruchy jako dysgrafii, dysortografii, možná na týhle bázi byly ty jeho problémy, ale seděla jsem vedle něj, protože paní učitelka měla pocit, že tohle dítě ji nejvíce vyrušuje a k tomu žákovi s PAS jsem chodila tak jako, když jsem viděla, že vlastně potřebuje... Ale ten vztah, trvalo to delší dobu, nebylo to ze dne na den.

B. H. Moc se omlouvám, říkáš, když jsem viděla, že potřebuje? Jak jsi to poznala?

Marie: Třeba že nepracoval anebo, že se třeba už naučil koukat směrem ke mně a pohledem mi naznačoval, že neví, která bije, ale ze začátku jsem to samozřejmě nedokázala poznat, to je

proces, ale to dítě s tím člověk pracuje a poznává ho a rovnou se taky, teda dítě se chová jinak, když potom toho asistenta v podstatě přijme jako svého a ty vazby jsou tam taky jiný.

B. H. A to se stalo? Že jste si vytvořili vztah?

Marie: To se stalo. A vlastně postupem času jsem tak jako různě pendlovala po třídě a pak jsem seděla vedle něj, ale úplně to nefungovalo, protože mívá občas záchvaty vzteku a mně to prostě nevyhovovalo, když jsem byla okopávaná a nakonec jsem pak seděla v lavici samostatný, ale blízko toho žáka, ale abych zase viděla i na celou třídu, protože když jsem zase seděla zády ke třídě, tak se to taky nelíbilo paní učitelce, protože nevidím ty ostatní děti... Prostě proces, proces. ... No a myslím, že ten vztah se nám podařilo vybudovat dobře, že to dítě si na mě zvyklo a já jsem už potom poznala, kdy opravdu má problém a viděla jsem, jakým způsobem se k tomu postavit. Takže když třeba, jsem viděla, že je v agresi, tak bylo jasné, že ho nechat být. Nerejpat do něj, protože tím se ta agrese ještě zvyšovala. Na druhou stranu, když se mu třeba děti posmívaly třeba slovně, nebo mu ubližovaly, tak jsem se to pak snažila řešit s celou třídou nebo s těma dětma. Ale je to těžký, bylo to těžký.

B. H. Měla jsi třeba pocit, když teď říkáš, že ses ho zastávala, že jsi byla takový ambasador nebo ochránce?

Marie: Jo, a myslím, vím, že to asi bylo špatně, protože potom na druhým stupni se to dost otočilo proti mně, protože děti měly pocit, že mu napovídám, nadržuju, že se ho zastávám furt jenom ... a oni jsou chudinky, kterých se nikdo nezastane, hodně jsme to řešili. I s psychologkou školní naší, měli jsme sociometrii ve třídě, hodně jsme to otevřeli na harmonizačním pobytu na začátku roku v šesté třídě. Kde jsme dětem vysvětlovala, co to jsou poruchy AS. Jak se ten žák s PAS asi tak cítí, co prožívá. A myslím si, že některé děti to pochopily, potom se mě na to i ptaly, a některé to zase otočily proti tomu dítěti. Někteří jedinci prostě to nepochopili, že může být někdo jiný, když ten žák problém nemá, tak se nedokázal vžít do role, že jiný ten problém může mít. Takže jsme pak jako naráželi, ale snažila jsme se vysvětlovat a vysvětlovat... nakolik se to podařilo nevím...

B. H. Všimla sis tam nějaké změny v rámci toho přechodu z prvního na druhý stupeň, třeba v i s nastupující pubertou, že ty děti byly třeba na začátku přátelštější a na druhém méně, nechci podsouvat, jen příklad?

Marie: Je tam velký zvrat. A to opravdu velký zvrat. Na prvním stupni byli pod vedením velmi přísné paní učitelky, která je měla opravdu zvládnuté ty děti, takže fungovaly, ale myslím si, že se jí bály. Že tam fungoval trošku i strach. Ale třeba tomu žákovi s PAS to nevyhovovalo, on se prostě myslím si tý paní učitelky bál a velmi často se zaseknul a velmi často nepracoval a nechtěl pracovat, ... ležel na lavici a nic nedělal a nikdo s ním nehnul. A maminka měla pocit, že je to chyba a selhání školy, že s ním nic neděláme, že ho necháme ležet a a no.. a prostě bylo to náročný. Na druhým stupni dostali úžasnýho pana učitele, klidného (!) mladého a pro ty děti to bylo ... prostě vnímala jsem, že je pro ty děti vzorem, a když ho něco vytočilo, tak to už fakt muselo být, prostě bylo to málokdy. V podstatě jsem to skoro nezažila, že by na ty děti třeba

řval nebo něco... A ten žák s PAS tam vyloženě ožil na tom druhém stupni, bylo vidět že mu to vyhovuje, i že se střídají kantoři, že si na to zvyknul... A že pracuje a chce pracovat a je mu lépe, protože se asi necítí pod nějakým tlakem větším, protože měl takovou větší svobodu, ale ono to trvalo teda jenom chvilku asi půl roku. Pak už se mu zase nechtělo.

B. H. Zároveň ale.... promyslím asi se.... obecně předpokládá, s PAS je spojené, že je lepší nějaký řád, pravidla, systematičnost a to byla vlastně velká změna, když se střídali ti učitelé, tak jak třeba ten přechod žák zvládl?

Marie: Já jsem třeba se toho strašně bála a on to zvládl nad moje očekávání, takže opravdu velmi dobře. Jako... na prvním stupni bylo mnohem jednodušší zjistit od paní učitelky, co se bude ten den dělat, tomu žákovi to psát na papír a on se podle toho prostě orientoval, byla to taková berlička - pomoc pro něj. Na druhém stupni už to nešlo. Protože s těma učitelma jsem nebyla schopná se jednak sejít a prostě, dynamika třídy to nedovolila (smích), aby se jelo tak, jak by si ti učitelé představovali. Takže jediné co zůstalo z toho pevného, že přímo před tím žákem je velký rozvrh hodin a já jsem mu třeba ukazovala, kterej je den, kterou mají hodinu, ale on už to všechno zvládal sám a myslím si, že mu to navíc a naopak mu to pomohlo. Jakože ty změny, že si na to zvykl, zvyknul a neměl s tím problémem to přijmout, tak jak to je.

B. H.: A třeba i ve smyslu jeho zvýšený aktivity, že to bylo zajímavější, že ho to nabudilo? Změny?

Marie: Ano, bylo to pro něj zajímavější a nabudilo ho to. Ano, bylo to pro něj podle mě zajímavější něco nového a většinou pak se na to chytnul.

B. H.: Takže ten režim si v tom našel?

Marie: Určitě. Prostě si zvyknul, že na přírodopis se stěhují do jiné učebny a na výtvarku. Že to maj tak jak to maj a s tím problémem neměl A prostě mě to překvapilo, protože já jsem z toho měla opravu velký strach.

B. H. Už jsi zmiňovala spolupráci s učiteli... Jak bys ji popsala? Na tom druhém stupni?

Marie: Na druhém stupni to bylo horší, těch učitelů se tam střídalo 10 nebo kolik a pak jsem nejvíc zaznamenávala asi spolupráci s panem učitelem třídním. A když byl nějaký problém s učitelem s maminkou, se spolužákama, tak jsem všechno řešila s třídním. A s jednotlivýma učitelma jsme se domluvili, jaké to bylo, jakým způsobem by jim to vyhovovalo, abych zasahovala nebo nezasahovala do výuky, ale nebylo to na první hodině, taky to byl proces. Někde jsem cítila, že mě nechtěj, jinde nepotřebujou, někde je spolupráce lepší, jinde horší...

B. H. Můžeš jmenovat nějakou třeba dobrou zkušenost, kde opravdu ta spolupráce fungovala a i třeba pro tebe to byly příjemný hodiny, ať už to souvisí s tím, že to třeba fungovalo s tím žákem?

Marie: Příjemný hodiny..., vždycky jsem se těšila na třídnickou, protože tam jsem cítila, že jsem součástí třídy a člověk opravdu mohl říct, co měl na srdci, nebo co chtěl říct. Abych se k nim třeba trošku přiblížila, Aby mě neměli za strašáka, který jim stojí za zády o přestávce s bičem v ruce (směje se) A pak jsem třeba měla ráda angličtiny, protože tam ten žák s PAS umí velmi dobře anglicky, je schopný plyně komunikovat v AJ, takže tam byla dohoda, že třeba během AJ nebudu sedět s tím dítětem, že budu sedět třeba u jiných, který si ještě chtěli nechat pomoc, nebo jim nevadilo, že jim pomáhám. A jinak mám pocit, že na druhém stupni to bylo o tiché pomoci žákovi to znamená, když byly zápisky a žák to nestíhal, tak jsem si psala zápisky na papír a on si to potom mohl v klidu dopisovat. Bylo mi teda pak vyčteno z SPC, že jsem psala žákovi do sešitu, takže jsme pak nepomáhala se zápiskama fyzicky. Noo...

B. H.: Jak bys popsala svoji roli ve třídě z hlediska možná - hierarchie? Nebyla jsi pedagog, ten který vedl hodinu, na druhou stranu nevím, jak jsi komunikovala s dětma, jak oni tě třeba oslovovali, jestli jste si vykali, tykali?

Marie: Od začátku mě oslovovali paní asistentko a v podstatě hierarchie ... noo učitel byl vždycky ten, kdo tomu šéfuje, a já jsem byla ten, kdo mu pomáhá, je mu k ruce, takže něco mezi žákem a učitelem.

B. H.: Jak ti to třeba vyhovovalo? Měla jsi pocit, že by ses ráda blížila k učiteli a víc s ním spolupracovala nebo ses třeba spíš cítila jako spojenec těch dětí? Kde bylo to tvoje místo, jestli to dokážeš popsat?

Marie: Noo, tohle bylo strašně těžký, to vybalancovat, protože já mám tendenci se těch dětí zastávat. A vím, že je to špatně, protože se mně stalo, že jsme se ocitla na tenkém ledě a v tom smyslu, že jsme prostě byla proti učitelce a bylo nebo je to špatně, protože se to pak samozřejmě otočilo proti mně a poučila jsem se z toho. Asistent musí držet basu s učitelem. Jinak to prostě nefunguje v té třídě, nejde, že by si to asistent dělal po svém a učitel taky (směje se).

B. H.: Říkáš, že si myslíš, že je to špatně, takže jsi jako vyjádřila, nebo ty děti z tebe vycítily, že mají podporu, že si taky myslíš, že to nefunguje s tou vyučující...?

Marie: Noo, tam to bylo v rámci udělení ředitelské důtky u jednoho žáka a já jsem vnitřně cítila, že s tím žákem půjdu na druhý stupeň, ... cejtla jsem, že ta paní učitelka je na toho žáka zasedlá, cejtla jsem, že se ten žák chová tak jenom proto, že to nedává to učení a že tu paní učitelku nemá rád. A když jsme měli jednání vlastně s vedením školy a jeho rodičema, paní učitelkou a jeho rodičema, tak jsem se té paní učitelky nezastala a bylo to špatně. Bylo to špatně a pak to bylo hodně těžký.

B. H.: Zkus ještě popsat to špatně, v čem, z hlediska třeba tvojí profesionality?

Marie: Asi, jo, no možná z hlediska té profesionality, že jsem možná selhala v tom smyslu, že asistent by měl bejt pravá ruka učitele a měl by pomáhat v tom smyslu, aby se ty děti někam posunuly a já jsem se postavila proti té učitelce a to bylo špatně, já jsem cítila, že vztah mezi

náma ochladl a strašně špatně se mi pak s tou paní učitelkou spolupracovalo. Byla na mě našťvaná a prostě to pak bylo..., trvalo to dlouho...

B. H.: A to bylo ještě na prvním stupni?

Marie: Noo, a na druhým se mi to stalo jednou taky. A to bylo noo... To jsem pak řešila s panem třídním, aby mi na to ukázal pohled, jestli to bylo, ... jestli jsem se k tomu dobře postavila nebo jsem to jen špatně pochopila.

Chceš konkrétně?

B. H.: Můžeš být?

Marie: Bylo to při matematice, kdy pan učitel dal dětem čtvrtletní písemku a donesl písemku opravenou, ale řekl, že jim ji nerozdá, že co mají špatně si mají psát. Ale ty děti to nevěděly (!), co mají špatně. On je nutil, aby si vlastně psaly všechno a vnímaly ho. A na druhou stranu ta oprava jim trvala 45 minut a on jim to rozdál v přestávce, ty písemky. A já jsem celou třičtvrtě hodinu, ... prostě ve mně kypěl vztek, že jim to nemůže rozdat, že ty děti nemůžu, protože jsem viděla ten tok z té třídy, ale pak jsem to řešila s tím třídním a ten říkal, že aspoň dávaly pozor. A pak jsem směrem k tomu učitel utrousila, že jim to mohl dát, ale on mi oponoval, že by nedávaly pozor. Ale vím, že to ..., cejtla jsem, že jsem překročila hranici, protože prostě jsem byla vytočená.

B. H.: Ale tys to nedala najevo, nebo dala?

Marie: Já jsem to dala najevo až na konci tomu učiteli, ale myslím, že už snad byla přestávka, že děti to neslyšely, doufám.

B. H.: Ale asi šlo spíš o to, že ty jsi jako nacítla z té třídy, že to takhle nefunguje, že ani nedávají pozor, takže to propojení tam muselo fungovat, protože ty jsi s tou třídou byla celý den na rozdíl od těch učitelů.

Marie: Jenže ti učitelé pak odejdou a to napětí v té třídě tam prostě je. A ty děti to pak musej ze sebe vybít a jsou ještě protivnější k sobě a agresivnější. Jako ty emoce někdy v té třídě, to prostě bylo obtížný to ustát... Já vzhledem k tomu, že jsem na to hodně citlivá, bylo těžký to ustát. To si myslím, že je těžký v té pozici. Třeba v té roli asistenta nemůžeš nic udělat pro to, aby se to vyventilovalo, ty emoce tam jsou a člověk cítí, že mu tam není dobře v té třídě.

B. H.: Že asistent může být takový barometr nálady a možná by ho učitel mohl využít, mohl by upozornit toho učitele, že se něco může dít a že ta hodina může být jiná.

Marie: Hmm. Ale já mám pocit, že každej učitel na druhým stupni to má jinak. Má jinou představu, jinak učí a podle mě to dělá tak nejlíp, jak to umí, třeba to jinak neumí. Třeba o češtině děti s učitelkou nespolečně pracovaly, prostě ne, oni ji prostě nesnášely, ale ta učitelka za to nemohla (!), ona to dělala jinak, a ona je prostě nic nenaučila, ale ty děti s ní

nespolupracovaly, tak jsem si říkala dopříc (!) (tleskne), kde to jsme... Ale člověk s tím nic neudělá! Prostě to je osobnost učitelky, asistenta, dětí a tam vždycky budou nějaký třenice.

B. H.: Jestli se ještě můžeme vrátit k tomu, jak bys definovala toho svýho autistu? Můžeme ho nazvat fiktivním jménem?

Marie: David je velmi chytrý a řekla bych, že velmi profituje z toho, že maminka ho opečovává. Z toho, jak se k němu rodina chová, jako k malému dítěti, který je naprosto nesamostatný. A strašně ho lituje, jako ta maminka, a opečovává a jemu to fakt nedělá dobře v tom smyslu, že by zvládnul mnohem víc, kdyby chtěl, ale on nechce a nemá motivaci, a tím, že tyhle děti běžně ji nemají, chybí jim motivace, tak tím, že není úplně motivovanější se neposouvá, tak jak by mohl. Že prostě by mohl mnohem víc se posouvat, a rozkvést kdyby k tomu měl lepší podmínky.

Jinak si myslím, že ta škola jako taková, že tam chodil rád, když vzpomenu na začátku, tak když přišel do čtvrté třídy do školy na začátku, tak z toho důvodu, že ve třetí třídě odmítal chodit do školy, tak aby ho maminka dostala do školy, tak změnili školu. Takže David začal chodit ve čtvrté třídě do nové školy a vzhledem k tomu, že jsem ho vnímala, když jsem prostě ho vnímala v sedmé třídě, třeba i o přestávkách a o hodinách, chodil rád do té školy... tak si myslím, že chodil rád do té školy, tak si myslím, že jsme splnili, co jsme měli, nebo já. Našel si tu dva kamarády a samozřejmě škola má pocit, že to dítě by se mělo posunout ještě někam víc a dál, že nedělá stejně pokroky, co jeho spolužáci, ale to on prostě nikdy dělat nebude. Vnímám, že učitelé někdy mají pocit, že to dítě tady být nemá, ale já si to nemyslím. Já si myslím, že jako prostě není problém, že tady to dítě je, že se prostě posunulo tak, jak se posunout mohlo, že se rozvíjí a že prostě věci některý nezvládá? To prostě nezvládá, noo.

Ještě bych k tomu chtěla dodat, že výborný jsou školení v pedagogicko-psychologický poradně, kdy vlastně asistenti pedagoga za běžných okolností, když není covid, tak mají možnost se zhruba jednou za dva měsíce se sejít, bývá nás tam zhruba 20 - 25, teď už to rozdělili na asistenty prvního a druhého stupně a vlastně řešíme tam, jak by asistence měla vypadat s učitelem, co je špatně, co je dobře, jak řešit vztah s rodičema, až kam si nechat ty rodiče dojít, nebo jakým způsobem se k tomu postavit, jak si zůstat profesionální. To jsem úplně zapoměla říct, že si myslím, že když třeba ta podpora není úplně ze školy, tak je tady z těch školských poradenských zařízení.

B. H.: Takže to funguje jako sdílení zkušeností?

Marie: Přesně tak, a je to super.

B. H.: A vyloženě z praxe?

Marie: Ano, oni nám kladou otázky, jaký s tím máme zkušenosti. A pak jako odpovídáme a vzájemně se tím poučujeme nebo jak to říct, prostě si to říkáme a oni nám pak třeba říkají, co by mělo být, mohlo být, být nemělo.

B. H.: Takže do toho vstupují vaše zkušenosti, ale zároveň je to vedený a ohraničený...

Marie: Speciálním pedagogem nebo psychologem, který nám prostě říká, jak by to mělo fungovat, aby to bylo žádoucí.

B. H.: Zeptám se ještě na tvoji spolupráci s Davidovou rodinou. Jak tam funguje ta spolupráce?

Marie: S Davidovou rodinou, noo, David je z rozvedené rodiny, má... ale netuším, jak je to teďka, ale v době, když jsem k němu nastupovala, tak k tatínkovi jezdil jenom někdy, občas na víkendy. Jeden čas byl velmi smutný a říkal, že se mu stýská po tatínkovi, který s ho bral jenom málo. Takže David je pod vedením maminky, která je taková hyperprotektivní, k němu přistupuje, nebo snaží se vinu hledat na škole jako na instituci nebo eventuelně na nás na lidech, a ne na sobě. My jsme třeba měli jednání - maminka, já, školní psycholožka, speciální pedagožka a to bylo úplně v té čtvrté třídě, kde jsme nastavovali hranice a systém fungování s rodinou a myslím si, že se to pak trošku někam posunulo, že maminka pochopila, že to prostě není jenom naše úplně starost, jestli se tomu Davidovi ve škole bude dařit. Že je potřeba, aby se mu věnovala i doma, že to pochopila. Co se týče školy a přípravy, když mu uteklo učení, tak se ztratil a vztekal a dostával se do agrese, nebo pak se dostával do apatie, protože byl ztracenej. Takže jsme se dohodli na nějaké spolupráci, což byl vlastně komunikační sešit, dokud to fungovalo. Takže za každou hodinu jsem mu kreslila smajlíka. Jestli pracoval nebo nepracoval, nepracoval nedostal. A tam byla dohoda s maminkou, že když nasbírá určitý počet, tak dostane odměnu. Jenže tam nastal problém a velký průšvih, problém, že on nasbíral smajlíky a odměnu nedostal, protože maminka to teprve objednala z Číny. Protože si přál chytrý hodinky. A trvalo to měsíc, než přišly. A eeh, to byl kámen úrazu, protože David začal být demotivovanej, protože ta motivace, že dostane hodinky nefungovala, žádný nedostal a bylo to velký zklamání, prostě to bylo celý špatně.

No a na druhým stupni nám pak vyhovovalo, že jsme se domluvili s maminkou, že bude chodit pravidelně na konzultace, bylo to dokonce i v IVP, že bude ideálně jednou za týden chodit. Realita byla zhruba jednou za měsíc až dva, takže jsme ji nakonec do té školy nedostali, protože se omluvila. Ale to už prostě nebyla naše chyba, protože my jsme ji prostě do školy nedostali.

B. H.: Takže rozumím tomu správně na jedné straně ochránářská matka, která ale chtěla přehrát i tu svoji roli trochu na na školu jako instituci?

Marie: Přesně tak. Přesně, hmmm hmm.

B. H.: A byl tam třeba nějaký posun za tu dobu?

Marie: Asi určitě, já teda velmi oceňuju tu maminku v distanční výuce, protože ona si vzala dovolenou, aby se s ním mohla učit. A opravdu se mu věnuje, je to vidět, že to dítě to zvládá a že pokračuje dál. Maminka teda tvrdí, že ho nechá propadnou, ale já si nejsem jistá, že je to ta správná cesta, myslím si, že ne. Protože ty mezery z druhý třídy už prostě nedožene v tý osmičce, sedmičce. Že by to spíš chtělo nějaké reedukace, otázka je, jestli je může dělat speciální pedagožka, která u něj byla jako asistentka pedagoga a myslím si, že ne.

B. H.: Jak to vnímáš ty, že ta rodina přijímá tu Davidovu, jako poruchu? Jak tohle přijali?

Marie: Já myslím, že teď už se s tím srovnali, trochu, ale podle mě to není stoprocentní a pořád hledají, jakým způsobem s tím dítětem pracovat. Maminka nám dala metodiku, jak s tím dítětem pracovat, že si to máme nastudovat, bylo to asi 40 stránek, noo (směje se) abysme viděli my, jak s ním zacházet.

Ale jako maminka je potížitka v tom smyslu, že SPC vydá doporučení, jakým způsobem se k Davidovi máme chovat, tak maminka to napadne a odvolá se a, že je na tom daleko hůř, než to to SPC vidí. A má pocit prostě, že ho strašně ochraňuje.

B. H.: Jako, že ho šetří?

Marie: Ona ho podceňuje. Ale jako třeba posun je v tom... Ona ho vozila do školy autem, přestože bydlí deset minut od školy. A vozila ho autem, dítě pak má problém vyjít schody, protože je zadýchané a další věc je, že je nesamostatný. Ona tvrdila, že netrefí domů. Ale pak v sedmé třídě se to změnilo a už jezdí autobusem (!) dvě stanice a už (směje se) do školy trefí. Takže jakože si myslím, že pro tu maminku je těžký přijmout to dítě takový jaký je a i ho pustit a nechat ho se rozvinout, jako nevím, jestli to říkám úplně dobře, možná to cejtím, možná to není úplně tak, jako realita, ale je to tak, jak to vnímám já, nevím, jestli je to úplně dobře...

B. H.: Přemýšlím jak se zeptat, když jsme mluvily o tom, že máš pocit, že ho možná ta maminka brzdí.... Jestli tím, že ho jako omlouvá a brzdí a ulevuje mu, máš tušení nebo představu o tom, kam vlastně tenhle ten konkrétní David směřuje, co je cílem jeho vzdělávání, jak to vidíš ty a matka?

Marie: Já si myslím, že tohle právě je nepochopený ze strany maminky. Že přeci vzdělávání není o tom, aby věděl vše z přírodopisu, ale že se to dítě má osamostatnit, pochopit, že se prostě v tom životě, nebo připravilo se na život, ale tím, že ho maminka strašně ochraňuje, tak ho na život nepřipravuje. To vzdělání by myslím mělo být primárně o tom, aby ho připravovalo na život, aby mu ukázalo, prostě smysl... Já si myslím, že on by klidně byl schopnej pracovat někde jako ajťák na PC nebo s angličtinou, on je schopen se plynně domluvit s cizincem - komunikuje prostě s nějakým kamarádem, hrají spolu hry přes počítač. Takže prostě rozvíjet a využít ten potenciál, který má... Nevím, těžko říct, jestli si maminka umí představit, že bude někdy žít sám, že bude samostatný. Jako myslí si, že by to zvládnul, kdyby dostal adekvátní podporu.

B. H.: Dokážeš říct, jak se třeba on sám vnímá?

Marie: On se strašně podceňuje. On si říká, že je hloupej, že to neví, ale není to tak, že by byl hloupej, ale že nechce, nezajímá ho to. V angličtině, třeba v tý angličtině, se nepřihlásí, i když to ví, nepotřebuje to dávat najevo.

B. H.: Může to souviset s tím, že má mamka na něj nízký nároky, že nemá potřebuje je jako překonávat?

Marie: Je to možný no, protože mi vyprávěla, že když je u táty, tak zvládne voškrabat brambory, a takový voči navrch hlavy z toho měla, že to zvládnul. No proč by to nemohl, to nezvládnul, tak ho nechám, když mu to nejde, neumí to dokonale jako ostatní, ale ruce má, tak proč by to nemohl udělat. Jo jako ty praktický věci u něj, myslím, nejsou podporovaný. Jako no, já to viděla třeba u výtvarný výchovy na prvním stupni, on má nějakou představu, kterou chce, učitel má nějakou, kterou ty děti mají, ale ono se to neslučovalo, takže on to neudělal. Nedělal nic. Místo aby se vložil do toho tu svoji představu a udělal to tak, jak je schopnej, pokusil se. Prostě v reálným životě on má představu, co byl zvládl, maminka, co by měl, ale nejde to prostě dohromady vždycky. Ale je to těžký. Jako já mít doma takové dítě... nevím. Prostě se tý mamince úplně nedivím, že se chová, jak se chová, že prostě když se to dítě doma vzteká, že ona chce mít klid, nenutí ho k věcem, který ho přiváděj k agresi.

B. H.: A David má tedy PAS a ještě nějaké přidružené obtíže?

Marie: Ve škole ještě SPU a momentálně se řeší, že má epilepsii. A má ještě nějaké neurologické potíže, prostě často a rychleji zapomíná, asi má oslabenou krátkodobou paměť nějakým způsobem.

B. H.: Můžeš popsat nějaký běžný den, jak jste fungovali?

Marie: Chodívala jsem do školy na půl osmou, s tím, že ráno člověk prostě řeší, jestli není potřeba suplovat nebo něco, uvařila jsem si čaj, vzala si krabici s pomůckami, šla do třídy, kde jsem si sedla na své místo a vnímala situaci, jaká je. David chodíval, tím, že jezdil autobusem třeba za tři minuty osm. Takže třeba ráno jsme s ním ani nestihla promluvit, protože nestíhal. Když jsem promluvila, tak jsem poznala, že je naštvanej, protože musel vyjít schody do druhýho patra a to ho prostě strašně naštválo, protože nesnášel schody.

A pak jsem vnímala tu situaci. Reagovala jsem na to vyučování takový, co bylo potřeba. Psala jsem zápis tiskacím písmem na papír, kterej jsme dávala Davidovi k ruce, aby si to mohl doplňovat. Často jsem vyráběla pomůcky nebo rozvrhy hodin, protože u nás ve škole nezvoní, konce hodin. Nebo zasedací pořádek. Hodně jsme spolupracovala s panem učitelem třídním. Když jsme to mohla dělat o tý hodině tak jo, jinak pak po vyučování. Každou hodinu jsem zapisovala do komunikačního sešitu, kde jsem psala, jak David pracoval nebo nepracoval a co dělali. A ideál byl, že co nestihne, udělá doma, pro nás nebo něj to měla být motivace, že to udělá ve škole, aby nemusel doma. Protože jsme měli dohodu, že to musí dodělat doma a ona ho nepustí k PC dřív. Jenže úplně to pak nefungovalo a dost často se to otočilo proti mně, protože ve škole nepracoval, proč by to s ním měla dělat tři hodiny doma a emoce maminky se objevily třeba v tom sešitu a já jsem to pak řešila s maminkou, i s panem učitelem třídním, ten jí pak to vysvětlovat. No prostě zase vyvažovat, vyvažovat.

B. H.: Takže a zase boj jako o kompetence, kdo co a co je cí práce.

Marie: No ano, takže vlastně během vyučování jsem reagovala dle potřeby, po výuce jsem řešila s třídním, co potřebuje on, nebo jsme řešili situaci kolem dětí. Nebo ve škole. A bylo toho opravdu hodně a mám pocit, že jsem v té práci byla i víc než bych být měla.

B. H.: A že ta náplň práce byla posunutá? Že jsi třeba dělala víc.

Marie: Já myslím, že náplň práce je asistent pedagoga a nejvíc se o tu třídu zajímá ten třídní, který se snaží i pracovat s tou atmosférou třídy, zná děti a snaží se je někam posunout a v tomto smyslu jsme se mu snažila být k ruce.

B. H.: Kolik hodin měl David asistenci týdně?

Marie: 25,5 a z mé strany byl problém, že v pátky studuju, druhý roky u něj jsem začala studovat na VŠ, takže jsem u něj mohla být jenom od pondělí do čtvrtka.

B. H.: V plném rozsahu všech hodin?

Marie: No právě že skoro jo. Ale třeba nechodila jsem na výtvarku, nechodila jsem někdy na TV, někdy jo, prostě aby vyšly ty hodiny. Hudební výchovu jsem nechodila.

B. H.: Úlevy v předmětech nebo nějaká uvolnění neměl?

Marie: Neměl nic.

B. H.: Zároveň ale teda fungoval bez tebe třeba i v ty pátky?

Marie: To si právě nejsem jistá, protože matka to vnímala, že tam nejsem, napadala to, tak ho neposílala ho školy. A ještě další spolupráce s matkou byla v tom, že David když chyběl, hodně chyběl, cokoliv mu bylo, třeba jen rýmička, tak s ho nechávala doma. A byl hodně nemocný a maminka neměla motivaci a zájem, aby si to doplnil, takže on tam týden nebyl, přišel do školy a nic nevěděl, nepopsaný list papíru. Takže to dopadlo tak, že měl strašný mezery a ztrácel se v tom. A řešily jsme to s maminkou na konzultaci. A pak i z poradny vypadlo, že když tam není, tak asistent skenuje a píše mamince, co kde dělali, posílala jsem sešit a zápis a tak. Ale pak zase mi bylo vyčteno, že to nemohou přečíst, přestože sem to fotila od dětí, který psali ještě hezky. A posunulo se to, dobrý, maminka to pak třeba Davidovi přepisovala. Přečetl si, věděl, která bije.

B. H.: Mě zaujalo, jak jsi říkala, že pak právě se vrátil jako nepopsaný list a zamýšlím se nad tím, jestli to nemohlo být důvodem, že se stával apatičtější a apatičtější...

Marie: Určitě.

B. H.: Naopak teda, nebo, jestli bys ho popsala, že se pohyboval spíš na straně útlumu než agrese a útoku, co je pro něj jako přirozenější pól?

Marie: Spíš ten útlum, já agresi jsem u něj zažila, ale bylo to výjimečně, ale když se snažil pracovat a nešlo mu to, tak se dostával do agrese, když jako fakt chtěl, chtěl po mě pomoc, něčemu třeba nerozuměl, ale já jsme nedokázala pochopit, co po mně chtěl, tak se dostával do agrese.

B. H.: Tak možná spíše raději volil tu cestu, že raději nic?

Marie: Ano, ale je teď pravda, že takhle to bylo spíše na prvním stupni, teď jsem ho už skoro rok neviděla (distančka) a řekla bych, že na druhém stupni se to projevovalo hodně v češtině, prostě se rozhodl, že neví, nechtěl doplňovat, přitom měl pomůcky. Takže pak s maminkou doma pracovali s pomůckama.

B. H.: Jak jsi třeba v rámci hodiny řešila to, že třeba ten David nepracoval, ale zároveň ten učitel ho třeba neurogoval, protože měl pocit, že tam jsi ty jako ta pomocná ruka. Obracela ses někdy na učitele?

Marie: Ano, protože jsem potřebovala podporu a oporu a myslím si, že by jí učitel měl dál. Nebo i mi maminka nejvíc vyčítala, že prostě do toho Davida melduju, nebo jak to říct česky, maminka mi vyčítala, že pak se zasekne a prostě nic nedělá. Tak jsem to pak vyvažovala. Že jsem buď poprosila učitele, nebo jsem prostě odešla od toho dítěte. Protože mám taky emoce, se kterými jsem si nevěděla rady, tak abych ho nezabila jsem prostě odešla. A šla jsem pomoc jinému dítěti, tam jsem se trochu uklidnila a pak jsem se byla schopná vrátit zase k němu.

B. H.: Měla jsi pocit, že to fungovalo, že třeba vnímal výš tu autoritu učitele?

Marie: Určitě, vlastně jak už si pak na mě zvyknul, tři roky u něj, tak už si pak ze mě jako nic moc nedělal.

B. H.: Takže možná paradoxně ten vztah byl takový, že ne že by se tam budovala větší důvěra, že by to dělal trochu pro tebe, ale že jste spolupracovali jako tandem, že to možná bylo trochu na škodu?

Marie: Nee..., nee, myslím, že to, že jsme spolupracovali bylo dobře, ale prostě taky už odhadl, kde mám svoje slabiny, že některé věci nedávám a tomu třeba přizpůsobil svoje chování.

B. H.: Vnímal on třeba tvoje nálady, jestli se někdy promítaly?

Marie: Já jsme se mu ty svoje nálady snažila popisovat, ale nevím nakolik to byl schopen reflektovat. Jednou na první stupni při hospitaci z SPC se paní učitelka naštvála a vytrhla Davidovi tužku, se kterou si prostě pořád hrál a oni to strašně napadli, že takhle to prostě nejde, že se mu to musí vysvětlit. Takhle to jako opravdu nejde! A v klidu! A ne mu to vyrvat a hodit na katedru (směje se). Člověk se furt učí.

B. H.: A zároveň má nějaké nastavení, nepřekročí svůj stín. Měla jsi někdy pocit, že bys třeba nebyla autentická, že jednáš nějak, protože se to má, nebo jsi se spíš řídila intuicí a vlastním jako pocitem?

Marie: Já mám spíš problém, že vím, že bych se měla chovat jinak. Nedokážu být tak profesionální, jak bych měla. Nechám se prostě občas těma emocema zmítat.

B. H.: Musela jsi někdy odejít třeba a opustit tu třídu?

Marie: To asi nee, ale odcházela jsem od Davida. Že jsme šla třeba na jiný konec třídy nebo k jinému dítěti, abych mu prostě neublížila, třeba nedala pár facek (v žertu se směje).

B. H.: Utkvěly ti v hlavě nějaký problematický situace, který jste za tu dobu řešili, jako co ti utkvělo?

Marie: Jo, že jsme zkoušeli Davida přesadit. Na prvním stupni a já jsem usoudila, že bude prostě dobře, kdy bude sedět jinde, než pořád sedí (rozesměje se). A ta reakce byla tak strašná, že už od té doby jsme si neodvážili prostě Davida přesadit. Ten řádl, já ho fakt takhle nikdy nezažila. Začal mlátit kolem sebe, mlátit kolem sebe, křičel, byla to prostě na něj neadekvátní situace.

B. H.: I na něj teda neobvyklá, ne běžná?

Marie: Ano, on běžně, třeba lámal pera, tužky, maminka si furt stěžovala, že to je drahý, no bylo noo. Ale tohle myslím byla reakce silná a emotivní a myslím, že ani ty děti si s tím nevěděly rady. A ještě teda nikdy se nenechal vyvést na chodbu, všude doporučují, když prostě to dítě má afekt, tak ho vyvést na chodbu, ale on prostě v životě se mnou nešel, v životě, prostě jsem ho nedostala na tu chodbu, já ..., né nešel.

A ještě jsem zažila jednu reakci a to reakci na hluk. Protože děti se učily cupsong a o přestávce to trénovali s kelímkama. A David se rozhodl, nebo byl to pro něj prostě tak silnej sluchovej zážitek, to to prostě nedal, seděl a schoulel se na lavici a začal strašně plakat, v tu chvíli se mi podařilo ho vyvést, říkám mu, pojd se mnou, tady nemusíš bejt, vzala jsem ho někam do klidu do kabinetu. Ale on prostě jakože chtěl, ... ale otočilo se tak o sto osmdesát stupňů, že on se to prostě naučil, a pak hrál s těma dětma a hráli spolu, on se to naučil a jiné děti třeba ne. A to už mu nevadilo. On prostě pochopil, asi, že je to zábava a chtěl se připojit a sám se to naučil, ale přitom předtím z toho hluku až plakal. To jsem zažila jednou mno a bylo to takový zajímavý.

B. H.: Ještě jednou mě napadá ta otázka, která se týká toho jeho nároku na sebe.

Marie: Bylo by nejlepší si zeptat jeho, ale já to vnímám tak, že to bral tak jakože tam je, protože musí, protože se to tak dělá jakože v té škole, ale on sám jako neměl potřebu se učit některý věci no... a mám pocit, že ty nároky na sebe neměl vysoký asi úplně, že to bral prostě, že to tak je. A teď ta distančka asi uškodila nebo uškodí v tom, že do té školy už nebude chtít chodit

vlastně mno, bojím se toho trošku, že říkal, že mu vlastně je dobře doma, že mu to vyhovuje a že nemá úplně potřebu být v té škole, což ho vlastně ten rok doma v tom jako utvrzuje, že jo. No ale takže on sám, nároky... podceňuje se a že ho to nezajímá, no a když ho to nezajímá, tak nemá důvod se tím nějak víc zaobírat.

B. H.: A třeba jeho povaha a jeho nastavení, taky když to srovnáš v té práci s tebou, jestli je potřeba, aby to dítě bylo podobně nastavené. Mířím tam, jestli si umíš představit, že bys dělala asistentku dítěti, který by bylo jiný a třeba ti nesedělo lidský?

Marie: Noo, je to těžší, hlavně si myslím, že když dítě by mi nesedělo, tak je potřeba přemejšlet důvod a hledat cesty k němu. V té jejich třídě jsou žáci, se kterými si člověk nesedne a tam to skřípe, ale to je prostě normální.

B. H.: Možná z mého pohledu to je normální jako v roli učitel žák, že si třeba s někým nesedneš, ale jestli si ty za sebe myslíš, že asistent pedagoga by se měl vybírat, aby sis sedl s tím žáčkem.

Marie: Určitě! Jako je to pak mnohem lepší, protože když budeš mít komunikovat s někým, kdo ti nesedí, anebo spolupracovat, tak ti to nepůjde úplně, není ti to vlastní, je to těžký. A i s tím dítětem se pak špatně pracuje, když vidíš ten nesoulad.

B. H.: A řekla bys, že to není možný? Že je potřeba, abys si s tím dítětem rozuměla?

Marie: Já to asi obejdu tu otázku... Naše vedení školy se opravdu zamýšlí, jakýho asistenta dá k jakýmu žákovi. A nejenom jako kapacitou toho asistenta, ale fakt přemýšlí, jak to skloubit aby to fungovalo. Jsem o tom přesvědčená.

B. H.: Děkuju... Co bylo nejtěžší pro tebe na té práci?

Marie: Začátek a konec (haha). Noo, začátek, neměla jsem informace, vedení mi nic neřeklo a učitel mě odmítal, cítila jsem to a strašně špatně se mi pracovalo, ty děti to taky poznaly, že nemám oporu v té učitelce. Ale o to víc jsme si pak vážila toho, že nakonec jsme si rozuměly, že viděla, že to má význam, že tam jsme v té třídě... Pak bylo těžké to postavení se proti učitelce. Těžké bylo, že jsme někdy cítila nespravedlnost ze strany učitele, když jsem se děti zastala, otočilo se to proti mně. Taky se mně to stalo, že jsem se snažila... z těch dětí, buď s nima komunikovat třeba, nebo ... noo, a bylo to špatně.

B. H.: A ten konec, když jsi zmiňovala, souviselo to s tím, že už jsi zvažovala, že bys změnila tu svoji roli?

Marie: NEE! Konec v tom smyslu, že jsem musela z té třídy odejít, protože já jsem počítala s tím, že s nima dojedu do devítky. A vůbec jsem nepočítala, s tím, že by nešlo skloubit asistent pedagoga a speciální pedagog dohromady, že na to časovou kapacitu mít nebudou. Tak to bylo hodně těžký pro mě, protože jsem zjistila, že prostě ty děti mám ráda. A třeba někdy to jako

bylo těžký, vytáčely mě víc, než bych chtěla. Ale prostě jsme si na sebe zvykly. Přenechat to někomu jinému bylo těžký.

B. H.: A vyloženě problémy související s tou asistencí tomu Davidovi? Nějaká negativní stránka, tak co ti vyskočí?

Marie: To lámání pera. To že prostě jsem nevěděla, jaký způsobem ty emoce, jak pracovat s jeho emocema, jak ho podpořit v té chvíli tak, abych ho neuváděla do další agrese a většinou mi to nešlo, nebo jsem se nechala tou jeho emocí strhnout... A to si myslím, že je opravdu těžký, protože jsem si s tím nevěděla rady sama a nebyl nikdo, kdo by mi s tím pomohl.

B. H.: Takže jsi... jak jsi reagovala konkrétně tuhle situaci?

Marie: No byla jsem vytočená a snažila jsme se třeba taky tím nevhodným způsobem mu to pero sebrat, takže jsem pak fakt jako odcházela od něj. Joo, to bylo těžký.

B. H.: Mám tady otázku, jestli tě něco napadne k tomu prolínání osobního a pracovního života, a oddělování ve smyslu netahání si práce domů, jestli tě to emočně zatěžovalo, když jsi říkala, že jsi hodně empatická. A možná i obousměrně, jestli sis nosila věci z domu do školy.

Marie: To je vždycky náročný, ale já to řeším tak, že o tom prostě potřebuju povídat. A můj manžel je úžasný, protože mi opravdu naslouchá a já mu vždycky tak všechno řeknu. Ale vím, že on se tím netrápí. On to jako poslechne, vnímá mě, naprosto stoprocentně, řekne mi svůj názor, ale on se tím netrápí, protože má svoje věci z práce. A mám v tomhle teda oporu. Anebo teďka vlastně teda na druhým stupně jsem to hodně řešila s panem učitelem, fakt jsem se snažila to nenechávat domů, ale prostě to vyřešit, maminka mi napsala sáhodlouhý proslov do komunikačního sešitu, mohl bys jít zavolat...? Ale jako jinak jako domů si to člověk nese.

B. H.: Poslední okruh otázek se týká nějakých jako dilemat... Jestli můžeš shrnout, co ti přijde jako nejtěžší v profesi asistenta pedagoga v té jako obecné rodině.

Marie: AP musí umět bruslit mezi učitelem, žákem, rodinou, svojí vlastní rodinou, požadavkami a musí se snažit to všechno vykomenzovat a vyvážit a být vnímavý a empatický v tom smyslu požadavků na něj, takže je to náročný! Protože nemůže tu třídu vést, ale zároveň tam v té třídě je.

B. H.: Rozumím! Myslíš, že jsou nějaké důležité vlastnosti nebo třeba charakteristika obecně? Co je třeba důležité?

Marie: No ideální je, pokud si věci nebere osobně, umí třeba oddělit ten osobní a pracovní život, myslím, že by měl vycítit, kdy je třeba vhodná chvíle a není zasahovat do vyučování, takže určitě empatie... Můžu skok vedle?

B. H.: (Přikyvuju.)

Marie: Byla jsem na náslechů jiných asistentů ve vedlejších třídách a byla jsem zděšená... A nejsem si jistá, jestli to tak je správně, zažila jsem to, že asistentka, si na začátku třídu, když tam ještě nebyla učitelka, tu třídu oslovila a začala s ní pracovat. Když ta asistentka byla přítomná v hodině angličtiny, tak nejen, že tam na ty děti řvala učitelka, ale vedle si stoupla asistentka a řvala na ně taky. To nejde (!) tohle. To si myslím, že je špatně pochopená role asistenta. Já si myslím, že jsem tam od toho, abych tomu dítěti pomohla, ne abych na něj řvala. A že tam jsou děti, který to zrovna nechápou, tak to prostě nechápou, musí se to pomalu a postupně vysvětlit, ne na ně řvát.

Ale na co ses mě to ptala? (směje se)

B. H.: Vlastnosti a charakteristika. Jak být nastavený jako správný asistent. Sama už teď máš sebereflexi nebo reflexi té práce, tak co sis z toho vzala ty?

Marie: Já si prostě myslím, že asistent se musí umět postavit před žáky, když je to potřeba. To jsem si na začátku vůbec nedokázala představit, že bych třeba suplovala, nebo že bych jim něco hromadně říkala, docela jsem se i bála, jak jsem spíše introvert.

Určitě tolerance, být tolerantní k náladám, každý má svoje nálady. Musí se taky naučit, že je pomocnou rukou učitele, je asistentem, ale není učitelem a musí s ním držet basu, a pokud' ne, tak to nefunguje a ty děti to poznaj. Musí prostě, nesmí tomu učiteli podrazit nohy, pokud' se to stane, což se stát může, jsme jen lidi, tak se pak musí omluvit a musí ten vztah dát dohromady, jinak to nejde.

Musí se naučit jinak přemýšlet a musí se i vzdělávat. Protože s ním musí pracovat speciálně, těžko s ním může pracovat tak, jak to to dítě nepotřebuje.

A měl by být i flexibilní a vnímavý, prostě příklad, že dítě potřebuje pomůcku, tak mu ji vyrobit.

B. H.: Byla jsi nastavená tak, že jsi čekala na pokyn učitele, nebo sis i jako sama vyhledávala práci? Jak jsi hledala balanc v tom neplést se do výuky, ale...

Marie: Záleží jak s kterým učitelem. Stačil pohled, věděla jsem, že můžu a mám. Někde jsem věděla, že se mám držet zpátky. Ale velmi mi pomohlo, že můžu chodit po třídě. A domluvili jsme se. Když mi učitel řekne, že mu to vadí, že mi to vadí, protože já tu furt chodím (směje se) a pak se někde potkáme a střetneme, tak samozřejmě sedím na místě, ale každé to má jinak, noo.

B. H.: Co ti ta práce dala? Co jsou největší výhody nebo přínosy?

Marie: Rozšířila mi obzory a dala mi studium na vejšce. Bez toho bych nezjistila, že mě to zajímá, že je to pro mě důležitý. Mně ta práce pomohla k další práci (specped), protože ta práce je taková víc o tom, že člověk je svým pánem může si to zorganizovat, jak potřebuje. A myslím si, že těm dětem, pokud se mi podaří pochopit, co ony potřebují a dát jim to, tak je to pak může posunout. Takže mi dala nové možnosti, rozhledy, vztahy... hmm.

B. H.: Ještě jsi říkala, že sama jsi byla osobní asistentka a pak asistentka pedagoga. Pojmenovala bys nějak ten rozdíl?

Marie: Ano. ano. Když jsem byla osobní asistentka a byla jsem ve škole, tak jsem vnímala velmi negativně to, že ti rodiče za tu asistenci platí. Protože přeci to dítě má nárok chodit do školy, protože tam nemůže být sám, tak proč by si to rodiče měli platit. A taky mi vadilo, že jsem byla osobní asistent u jednoho dítěte, u kterého jsme musela sedět na zadku a nemohla jsem pomoci jinému dítěti. A ještě mi přišlo, že jako asistent pedagoga jsem se cítila jako plnohodnotný člen pedagogického sboru. Jako osobní jsem byla úplně bokem, ale měla jsem pocit, že tam jsem jako navíc, ani jsem snad neměla klíček od sborovny, abych si měla dát kam bundu. Spíše jsem se cítila, že tam překážím.

B. H.: Dá se říct, že v něčem tyhle ty dvě asistence přeci jen splývají?

Marie: Tak jako ten cíl je asi takovej pomoci dítěti. To je v obou případech shodný.

B. H.: Vnímáš nějak specifičnost role asistenta pedagoga u žáka s PAS?

Marie: Je to těžký takhle říct, protože jsem neasistovala jinému, ale myslím, že specifický na tom je, že se s tím dítětem musí jednat trošku jinak a že třeba ta asistentka si to musí nastudovat. Aby třeba ho nepřiváděla do agrese, nebo tak.

B. H.: Všimla sis někdy, že jsi byla citlivá na to, co je náplní práce toho osobního asistenta, že jsi nějakou takovouhle osobní asistenci převáděla do práce s tím Davidem? Vlastně jsem se tě ani nezeptala, jestli jsi třeba trávila přestávky ve třídách?

Marie: Přestávky jsem nechtěla, ale musela, trávit ve třídách, protože z SPC byla kontrola, protože se maminka odvolala, tak mi pak bylo vyčteno, že tam o přestávkách nejsem, tak jsem tam pak být musela. Což mi strašně nevyhovovalo. Protože jsme si tam připadala jako ten biřic s bičem, kterej pořád jen říkal: neskákejte, neperte se, a strašně (!) jsem se s tím prala, co s tím mám dělat.

B. H.: Napadá mě, že když jsi v té třídě byla pořád a pak jsi chtěla jako nějak regulovat to jejich chování, ale oni si na tebe zvykali, že tam jsi pořád, mohlo to ovlivnit tvoje slovo v té třídě?

Marie: Určitě jako.

B. H.: Návodná otázka. To byla.

Marie: Ale joo, hlavně ty děcka, prostě mluvily třeba sprostě nebo vulgárně, mně to vadí, já tak nemluví, tak jsem se snažila, že jako takhle ne. Ale pak jsem teda napomenula jednoho, pak mi bylo řečeno, ať píšou poznámky. Jenže pak kluci vyprovokovali toho Davida, takže taky mluvil sprostě a otočilo se to proti mně, jakto že mu taky nenapíšu poznámku. Tak jsem jí taky

napsala... no prostě se člověk dostane do takových situací, do kterých bych se úplně dostávat nechtěla, zase jsme to řešila s třídním.

No pak jsem přemejšlela, že prostě když je přestávka a David si bude kopat míčem na chodbě, což byla jeho oblíbená činnost s kluka, tak prostě budu s ním a nebudu řešit, že se děti ve třídě perou. Ale vím, že ty děti to vnímaly, že to dělám, protože se o ně bojím, psali to někde do slohu.

B. H.: Definovala sis třeba sama pro sebe kam společně směřujete s tím Davidem?

Marie: Asi neformulovala, ale zpětně mám pocit, že to, aby prostě chodil rád do školy a to si myslím, že se naplnilo, že když jsem ho vnímala v tý škole, tak to nebylo o těch vědomostech, ale prostě o tom, aby zapadnul nějakým způsobem do kolektivu, což možná ani nezapadnul, ale prostě pak už se mu děti neposmívaly, takže si myslím, že takhle ... A to, že vůbec do té školy chodil (!). Když ve třetí třídě to odmítal.

B. H.: Chtěla bys ještě něco říct a dodat k tomu zhodnocení?

Marie: Já bych vlastně chtěla poděkovat, že jsem se nad tím mohla takhle zamyslet, protože jsem uzavřela tu kapitolu asistenta pedagoga a ujasnit si, že to prostě bylo těžký, ale mělo to význam, že jsem udělala maximum pro to dítě a teďka už ho musí nechat jít dál. Tak jsem vděčná, že jsem si to mohla uvědomit, protože občas ve mně zůstávaly spíš taková negace, že tohle se nepovedlo a tamto...

B. H.: Takže sis vlastně i uvědomila a zavzpomínala na ty hezký stránky.

Marie: Noo.

B. H.: Tak to jsem já moc ráda, samozřejmě (usmívám se).

B. H.: Můžeš zavzpomínat na nějaký nejsilnější zážitek z doby asistence?

Marie: Já jsem si vlastně uvědomila, že nejsilnější zážitky jsou z doby... , nejsou z doby pobytu ve škole, ale z výjezdů. To byly tak silný a úžasný zážitky, takže jsem vlastně i ráda, že se s tím počítá, že asistent na ty výjezdy jezdí a myslím si, že je to moc dobře, protože pak se fakt jako stane součástí tý třídy.

No a zážitky, mám je tady napsaný. Na harmonizačním pobytu byl poprvé a naposledy David s náma. A myslím, že je to i chyba, že prostě on pak jako z tý třídy vypadne a je to škoda. A byla sranda, že si měli hlídat čas, už byl nástup, tam bylo všechno ... pravidla, že nástup v 10:00 a David byl na pokoji se dvěma kamarádama a tihle tři tam nebyli. Tak jsem se šla podívat, mno a oni normálně seděli na pokoji a hráli si tam a úplně zapomněli na čas. A tak pak dřepovali... Noo zapomněli (směje se).

No a pak ještě třeba takový ty zážitky, že seš s těma dětma na výjezdě a oni a tebou přijdou a řeknou ti, víte, kdo se mi líbí? A víte, s kým byl chtěla chodit? Tam s tím. A pak se druhý den ptáš. Jak to dopadlo...

B. H.: To je hezký! Pojd' to prosím shrnout tím, co bylo na práci asistenta pedagoga nejlepší?

Marie: Nejlepší, určitě výjezdy! A radost z toho, že dítě chodí do školy. A to, když se děti smějou a vidím, že jsou spokojení... Nebo i radost z dobře odvedené práce a taky, když vidím, že se to dítě někam posouvá.

Rozhovor s respondentkou 2

B. H.: Můžu na začátek poprosit, jestli se představíte, řeknete něco o sobě?

Klára: Takže Klára, pracuji ve školství, ehm, kolik, 22 let, tady ve škole 20 let a asistentku dělám 10 let. 42 let mi je a měla jsem vlastně tři různé asistence, u třech různých dětí s různými poruchama.

B. H.: Takže už tam je nějaká zkušenost s asistencí. A ta asistence u chlapce s PAS byla na začátku nebo někdy v průběhu?

Klára: První byla holčička se svalovou atrofií a pak hnedka byl kluk vlastně po dvou, třech letech byl tenhle kluk autista. Nyní je v deváté třídě, takže se připravuje na zkoušky, nevím ani kam, nebo jestli už dělal. Kam by chtěl jít, protože byl velice inteligentní.

B. H.: Hmm. A v současné době má asistenta?

Klára: Nepotřeboval už potom asistenta na druhém stupni. Byl vlastně v šestce měl asistentku, tady kolegyni, speciální pedagožku, ta k němu docházela chvíli, ale vůbec už nebylo potom potřeba.

B. H.: Takže spíš aby se zvládl ten přechod z prvního stupně na druhý?

Klára: Ano, přesně tak. Aby si zvyknul na ty učitele, učitelé na něho. Aby si sedli nebo prostě věděli, co od sebe požadovat, jak bude reagovat na některý věci. Tam bylo vlastně fajn, že jsme se sešli s nima s těma budoucíma učitelama a tak nějak jsme si řekli, co od něho mohou očekávat, co tam bude.

B. H.: Než se dostaneme přímo k tomu dítěti, tak ještě se zeptám, co vy jste studovala a jaká byla vaše cesta?

Klára: Já jsem vystudovala Střední pedagogickou školu v XY a mám to zaměřené na mateřinku a vychovatelství, takže nejdřív jsem dělala ve školce a pak vlastně vychovatelku a od té doby ji dělám pořád. Tu asistenci vlastně k tomu jsem se dostala náhodou. Joo, že prostě najednou se začalo o tom uvažovat, že začnou se zavádět ty asistenti do těch škol. Takže přišla taková nabídka a já jsem toho využila. Co dopoledne vlastně, žejo, dopoledne vlastně jako vychovatelka nemá člověk co dělat, takže mi to sedlo.

B. H.: Jak to funguje vlastně když má asistent, nebo teda vychovatel, vzdělání, tak je plnohodnotný, už si nemusí dodělávat žádný kurz.

Klára: Já už jako nemusím. Protože já už tam ten pedagogickej základ mám, nebo takový to minimum, nebo prostě tam byla žejo, čtyři roky psychologie, pedagogika, tak prostě vím i jak v tom školství pracovat s těma dětma, ten přístup nějaký tam je, což je velká výhoda. Protože co takhle jsem slyšela, který vůbec o tom neměli ponětí, tak je to jako se do toho dostávat, je to docela těžký.

B. H.: Když se dá porovnat takhle ta dvojí práce, v čem je to třeba jiný, v čem je to speciální. Asi je to úplně jiná práce, ale jestli to má něco...

Klára: Tu asistenci a to vychovatelství?

B. H.: Hm hmm, co vás třeba víc baví, naplňuje?

Klára: No, ehm, asistence mě víc baví z pohledu, že tam je prostě více práce jakoby s tím dotyčným, jako samozřejmě pomáhám i ostatním dětem, je to k pedagogovi, není to osobní asistent, je to k pedagogovi. I to chování, ten přístup, je to prostě jiný. Nežli ty ten dav, ty děti, jenom hrát že jo, nebo samozřejmě musí se jako, i třeba teď cizince jako doučuju, že je potřeba v tý družině, že dodělávám nějaký úkoly, takže se dostanu jako i k tomu vzdělávání. Samozřejmě i to, že člověk si oživí některý věci, který už dávno zapomněl, jo, musí prostě, aby jako fungoval. Třeba i angličtinu, kterou jsem jako měla minimálně. A i ta různorodost těch učitelů, jaký mají prostě přístup k těm dětem.

B. H.: Takže člověk z pozice vychovatele nakoukne pod ruce i těm učitelům.

Klára: Ano, ano a úplně pak to i jinak vnímá. Než jakoby povrchně, nebo povrchně jako to není, ale že když si tím projdou, viděj, že ti učitelé, jak učeš, jakou práci si s tím dávaj, co s tím všechno mají, že to není jednoduchý. Možná že na druhou stranu opačně by to taky nebylo špatný. Ale oni si to někdy taky zkusí, když třeba byl záskok, že pak říkají, že nemáte to jednoduchý, já bych to dělat nemohla. Joo, takže to je fajn, že se to tak jako, když to jde...

B. H.: Takže vzájemně třeba nakouknout a docenit tu práci.

Klára: Určitě, to já si jako všeho vážím, to že by se někdo někde ulejal, to ne jako. To všichni tady jako plný nasazení.

B. H.: Jak vzpomínáte na svoje školní léta? A třeba nějaké zájmy, záliby, kroužky?

Klára: No, já jsem zrovna nedávno říkala dětem v tý pětce, že to co mají teďka, že to je teda jako, že i ten asistent, že tam je, že to je strašná pomoc, že to my jsme neměli v té době. Vůbec. To bylo hrozný. To se s náma nikdo prostě nebavil. Museli jsme se to sami doučit. A byli jsme nešťastný žejo, ani učitelé s náma neměli trpělivost, že by s námi zůstali. Nebo prostě nikdo nebyl takovej, kdo by se nám věnoval, takže to mají strašnou výhodu. Akorát si ty děti neuměj o to říct. A to pořád tak jakoby jim říkám, když něco nevíš, přijď. Přijď za mnou, vždyť od toho já tady jsem. Já tady nejsem jen pro toho jednoho, nebo se můžeme sejít po škole. Jako není problém. Jo. To my jsme neměli no.

To samý, no kroužky, tak maximálně pionýr, pak to byli skauti. A já že jsem byla jako šikovnější na ruce nebo tak mě to bavilo, zpívají a jako takový, tak proto jsem pak šla na tu mateřinku.

B. H.: Takže z toho důvodu tam byl ten výběr.

Klára: Určitě.

B. H.: A práce jako s lidma nebo s dětma?

Klára: Spíš nejdřív ze začátku s těma dětma. A jako teď mně tady se líbí. Prostě mám ten kolektiv tady, řekneme si, co kdo po kom chce. A když se nebojíme, nestydíme, umíme komunikovat, tak je to prostě fajn.

B. H.: A bylo to první zaměstnání tady?

Klára: Já jsem dělala ještě ve školce.

B. H. VE školce, ano, ajo, a tam jak dlouho?

Klára: Ve školce jsem byla tři roky a pak jsem v místě původního bydliště rok ve škole a vlastně jsem se sem přestěhovala za budoucím partnerem a tak mi to už zůstalo.

B. H.: Na zaměstnání už jsem se ptala, ještě se zeptám třeba brigády? Chtěla bych propojit, jestli tam figurovaly t děti nebo třeba pomáhající profese.

Klára: Brigády jako s dětma vůbec ne (směje se) v cukrárně, pak jsem ve fabrice počítala součástky. Takže ne, ale co takovýho prostě nevaďej mě lidi, komunikace s nima. Když starší lidi, vždycky jsem si říkala, že někde starší lidi, já v čekárně taková mladá a bavím se tam s těma staršíma. Nebo někde v autobuse, ve vlaku a prostě vůbec mi to nevaďilo. Takže jako jsem taková jako komunikativnější no. Takový to ten zájem mnoo, o ně.

B. H.: O druhý. Zeptám se na očekávání. Tam to totiž bylo ne tak, že byste se rozhodla, že budete dělat asistentku, ale bylo to plynule v tom chodu tý školy. Takže jaký byly očekávání, jestli to bylo třeba hned na začátku. Jaká byla očekávání.

Klára: Očekávání žádný. To bylo prostě hozená do vody. Nikde jsem nic nečetla, nic nebylo. Žádný články nic ani na školu nepřišly, že by nějaká informovanost nějaký knížky. Vůbec. Tohleto bylo prostě za chodu, že buď t funguje s tou učitelkou, nebo ne. Zatím se mi teda nestalo, že by to nefungovalo s někým, jo. Že tam ta vzájemná jako bylo. Ona ví, co po mně chce. Já zase tak nějak, člověk musí umět jakoby číst myšlenky nebo vcítit se, jako co asi. A když nevím, no tak se zeptám. Že co bys potřebovala. Mám tohleto, támhle. A některý věci už kolikrát dělám jako automaticky. Že už vím, že tohleto by asi pomohlo, jo, nebo tak.

B. H.: Takže na tom prvním stupni tam asi ta spolupráce s tím učitelem je hodně důležitá.

Klára: Je, je, určitě.

B. H.: Jak to tam funguje třeba, jako to tam fungovala, jak se i on je schopen zapojit do kolektivu? Jak to probíhalo?

Klára: Oni ho brali. Neměl s tím problémy. Tam akorát bylo, že ho hlídat, když mu něco řekli nebo někdo se víc přiblížil, ta jako říct jim, ať toho nechají. Protože on byl schopnej vystartovat. On teda nejdřív žádný prášky nebral, potom bral nějaký na utlumení, takže to měl až potom do té pátý třídy. Samozřejmě zapomínal, ale tam stačilo jenom málo a vystartoval, když si je nevzal, bylo to na něm vidět hned od rána. Přišel prostě do té třídy, roztěkanej, nepřipravenej, výbušnej, nepříjemnej, to kolikrát se člověk i bál, aby něco nebylo, ale nikdy jako nevztáhnul ruku. To ne. Ale jako se tak přiblížil, ošklivě se podíval, člověk nechtěl dráždit dál. Já jsem většinou používala na něj takovej ten jako osobní kontakt, pohlazení, chycení za rameno, že mu nechce člověk ublížit, že to víš, že jo, aby mě nebral jako nepřítele, ale toho, kdo za ním stojí.

B. H.: Spíš ho jako uklidnit? ... Měl on nějakou ještě přidruženou poruchu?

Klára: Ne. A nevím, přesně tu poruchu. Ale byl chytrej, vzdělavatelnej, nebyl agresivní. To vůbec.

B. H.: Říkali jsme teda, že tam příprava žádná na tu profesi ani neproběhla, že to bylo opravdu na začátku jak začala inkluze, šáhlo se do řad vychovatelů, že se to nabízelo a zjišťovalo se. Jak to trvalo a postupovalo ten proces?

Klára: Popsat. No prostě přišli, že v září, jestli chceme asistenci, že budeme jako pomáhat učitelce, co bude potřeba s tím dítětem. Já jsem tehdy měla dívčinku s tou atofií, která potřebovala fyzickou pomoc. Takže podávat z tašky, doprovod na záchod, ještě v té době chodila, potom později šla do Jedličkárny, ve čtvrtý třídě a tam už na vozejku a od té doby už zůstala. Ale začali ji dávat ty léky, takže je jakoby zastavená, že to jakoby nepostupuje dál. Já jí mám v baráku, teď jsem se přestěhovala do baráku. Takže občas chodím navštěvovat i pomáhat jí, ale zhubla, nechce moc jíst, takže tam je to problém s tímhle, vše se jí to bortí v tom vozejku, teďka jsou na dovolený, tak ať si odpočine.

Takže tam tam to bylo spíše fyzická pomoc. Na tělocviky nechodila, měla tam balon, mohla si tam sedět, hlídat tam nějakou tu stabilitu, byli jsme teda místo tělocviku ve třídě. Musí člověk i jakoby reagovat, co asi tak by chtěla dělat. A já jako vychovatelka nějaký nápady na vyrábění jsem měla. Ona strašně těma rukama, od té doby, nebo teď je vlastně v prváku na UMPRUMu, takže ruce, ale to já jsem tam viděla, že rukama, jednou se bude živit jsem říkala.

B. H.: Jemná motorika teda.

Klára: Ano, ta jakoby jde. Rozumově to teda bylo horší, nechtěla se jako učit, byla líná. Někdy toho i zneužívala. Jako i mě. Někdy to nebylo potřeba. Ale ona prostě si řekla, jak člověk se v tom plácá. Ale naučila mě to paní učitelka, ne, že ty to budeš, Míšo, a hotovo. Takže člověk se furt učí. Je to kus od kusu, dítě od dítěte. Já jsem teď u dítěte, ale přidružil se k tomu ještě horší nebo snížený intelekt. Takže ten potřebuje teďka víc pomoci než ten s ADHD.

B. H.: Takže člověk se musí orientovat i v tom, kdo zrovna v té třídě..

Klára: A potřebuje no. Opravdu koukat. Sledovat pořád, že někdo tápe. A to je opravdu ve všech třídách, takže to není osobní, ale opravdu ta empatie a takové to cítění, že tam můžou být i jiní, kdo to potřebuje.

B. H.: Hm hmm, já jsme dnes ztracená trochu, jde mi to pomaleji, jak je teplo, to doptávání... Informace o poruše autistického spektra měla jste nějaké, když jste šla k tomu žákovi?

Klára: Vůbec, vůbec, to všechno za chodu, ale to jsem i knížky si nakupovala, nebo v televizi, když něco dávali. Tak zajímavost, jsem se koukala. Ale jinak nic nebylo v té době. Jako teď je hodně, spoustu knížek.

B. H.: A ta realita, když se tam přišlo? Jak to probíhalo od začátku třeba? Jak se budoval nějaký vztah?

Klára: Tak zkoušel že jo ze začátku nebo to, ale potom to bylo celkem v pohodě, vlastně v pětce úplně jak kamarádi. I teďka jako mě zdraví. Jako, on moc jakoby neprojevuje city, to oni to tak mají, že prstě joo. Ale myslím, že byl rád, že zase jiným způsobem to na něm bylo vidět, cejtit, že je rád...

B. H.: Když říkáte, že jako kamarádi, tak ale jaký tam byl třeba, ... normálně se vyvalo?

Klára: Hranice, jo noo. On měl jako hranice mi tykat. Noo, víš, jakoo... Ale já jsem to přecházela. A možná spíš přecházet, než ho pořád napomínat, jo. Já si myslím, že to má prostě takhle. A mně to nedělalo problém. Mně to nedělalo, ale věděl hranice jakoby, kam až může s tím jako dojít.

B. H.: Nebylo to teda ale nastavený jako kamarádsky.

Klára: Ne to ne, to úplně ne. Ale to, že mě tyknul...

B. H.: A třeba ostatní děti? Taky vykaly a oslovovaly?

Klára: TY vykaly normálně, ale ony mě znaly jako vychovatelku asi, jsem je tehdy měla. Takže ony na to bylo jakoby navyklý. Kolikrát i paní učitelky kolikrát říkaly, že ani vychovatelka nebo paní asistentka. Ale zase je skvělý, že ty děti to vědí, ne že koukají, kdo to tam asi je. Takže seznámen jakoby a děti to berou úplně v pohodě normálně. Neberou to jakoby že by je ještě někdo kontroloval.

B. H.: Vzniklo tam nějaký jako napojení, když říkáte, že třeba i pozdraví. Tam asi s rodinou se hodně komunikuje?

Klára: Noo, (povzdechne si), tam otec nebyl, jako nefungoval úplně. A maminka do toho tam měla přítele a ještě malý miminko, takže asi jako nestíhala moc, nevěnovala se, měla toho asi dost. Pak začala dělat a všechno to hodila jako na něj. A někdy jsme s ní bojovaly, že musí dohlédnout, že takhle jako ne. Že to není tak jako když to řeknu „normální dítě“, že ten si nepřipraví tu tašku, že ona musí nad ním stát a kontrolovat ho. Že se nemůže spoléhat, že on si sám... To věčně nebyly psací potřeby, pomůcky na geometrii.

B. H.: Takže to tam moc nefungovalo. Takže psali jste nějak? Telefonovalo se?

Klára: Psalo se, samozřejmě určitě, paní učitelka upozorňovala. Hmm.

B. H.: Ještě jsem se chtěla zeptat, zase mi utekla myšlenka, jestli můžete popsat to dítě, abych si udělala obrázek, jak si ho mám představit, jestli naplňuje nějaké „škatulky“ té poruchy? Jako ho popsat? Abych si o něm udělala nějaký obrázek? Jak bych to dítě poznala?

Klára: On teda se nejdřív jakoby stranil. S holkama vůbec, holky úplně to neuznává, to je nic jako jo, nebo prostě nic, jo a jdi a jako, až nepříjemnej na ně. Zajímavý jako, s holkama prostě vůbec. Ale on tím, že byl chytřej, tak přijde mi, že jako nevyhledával jako problémy, ale když na něj někdo nějakým způsobem jako nebo slovně zaútočil, tak to se teda uměl jako hodně vztekat nebo i by ublížil, ale to, že tam člověk musel bejt i o těch přestávkách, tak si to nedovolil. Jo.

B. H.: Takže rozumová inteligence v pořádku a sociální právě v kolektivu třeba?

Klára: Tak na tom prvním stupni se to nějak moc jako, on se držel nějaký partičky kluků, že i odpoledne co vím, tak takhle vyprávěli, že se sešli. Ale co vím, tak oni ho jako využívali, že jim kupoval věci. Že asi dostával od maminky nějaký kapesný, my jsme vlastně měli tehdy v tý pátý třídě projekt na český spořitelně, že jsme vyráběli nějaký věci z keramiky a papíru a pak tam měly děti jako prodej, aby uměly hospodařit. A on už právě měl tehdy kreditku a měl nějaký peníze na účtu a děti koukaly. A co odpoledne, že jo, on tu hodnotu vůbec nechápal, si myslím, protože on prostě těm dětem, těm klukům, jako nakupoval, že říkal, peníze tam mám a zase mít budu. Takže taková ta, nevím, co to bylo. Prostě vůbec, že si je kupoval, nebo aby je zaujal? Aby se s ním vůbec bavily? Že by ho jako nebraly? Ale já jsem neměla pocit, že by ho jako nebraly. Že by ho úplně jako dávaly stranou.

B. H.: Takže to jako nedává smysl v tom smyslu, že byl dost chytřej na to, věděl, že to stojí peníze.

Klára: Ano a já jsem mu to v tý pátý třídě pořád říkala. Nedělej to, nekupuj si ty kluky tímhle tím, nebo že to vlastně bude ještě horší, kdyby ses k nim zapojil. Když takhle si na to zvyknout, jakmile to nebudou mít tak to pak úplně jako... nebudou se s tebou bavit.

B. H. Hm. Ještě, taky jsme na to už narazily, na nějaký ten vztah mezi vámi. Jestli si umíte představit, za tu dobu těch asistencí, jestli tam musí být nějaký ten pozitivní vztah. Jestli se dá asistence dělat někomu, kdo jako lidsky nesejde.

Klára: Noo, tak to určitě jako nemůže jít. A hodně musí bejt člověk i tolerantní v tomhlectom, v týhlectý práci. Já hrozně dlouho mě trvalo... než jsem se uměla vžít do toho, že jsou i jiný děti než takzvaně zdravý děti, joo nebo normální děti. Protože já je mám doma, nebo myslím si, že je mám, že všechno funguje. A najednou takový dítě mít doma. To strašně prostě obdivuju ty maminky, to do tý doby jsem byla mladá, nezkušená, jo a neumí si to člověk představit, že prostě někdo může mít takový problémy. A to neříkám, jak doma to musí fungovat. V tý škole přece jen tam musí bejt nějaký režim a to se tam musí stanovit. A to jsme chtěli vždycky po

všech dětech, to chceme i po rodičích, aby měli nějaký ten režim. Aby byly důsledný, aby oni to dělali. Protože jakmile to vypustíš, tak ty děti to potom zkoušej na nás a někomu to nemusí vyhovovat, může být až agresivní nebo cokoliv se může stát nebo se zasekne a nemusí chtít chodit do školy. Ale chtělo by to se sejít s těma rodičema jakoby nějaký t pravidla předem na začátku se sejít, hele, budeme chtít to a to, řekne učitelka a asistentka a vy ale budete dělat to samý. Joo, já teďka mám klučinu se sníženým intelektem, chodil když oni měli online hodiny, tak já mu umožnila, že bude chodit do školy. Osobní kontakt, všechno jsme si to vysvětlili, matiku, češtinu. A oni maj teďka online výuky, on tam skoro nejde, skoro ani nepíše doma na počítači a on přijde a nemá to. A co dělala maminka? Ale já tohleto zastat nemůžu a to potom strašně mrzí, že já tomu dám takový energie, opravdu mu chce člověk pomoc, chce mu to ulehčit, chce aby to chápal, když ty možnosti jsou, říkám, s náma se nikdo o tom nebyl. Žádný psycholog, školní asistent, speciální pedagog...

B. H.: Je to pravda, že v tomhle ještě teď ta distanční výuka dělá rozdíly, že když děti nemají tu podporu od těch rodičů...

Klára: Ano, ano a on potřebuje opravdu dvojnásob jakoby dohledu. Já můžu přijít domu a říct klukovi, hele, máš připraveno a on jo, já ještě můžu být tak důsledná, že to jdeme zkontrolovat. Ukaž mi to. Ale u těchle dětí to musí být na dennodenním pořádku. Já vím, že je to náročný, proto obdivuju ty rodiče, to musí být tak psychicky a všechno jako vyčerpávající, jo.

B. H.: Ale na druhou stranu, když už škola pak dělá a vychází jim vstříc, tu asistenci mají, tak by se taky očekávalo, že budou spolupracovat.

Klára: No, přesně tak, přesně tak.

B. H.: Což třeba ale tady v tom případě toho Říši nebylo.

Klára: Ano ta maminka třeba ani nepřišla na schůzku, přitom to bylo důležitý třeba zrovna.

B. H.: A jak matka vnímala tu jeho poruchu? Omlouvala ho třeba, nebo jak to jako měla nastavený, že ani nespolečovala?

Klára: To nevím ani, jak to vnímala. Tak musela asi to vnímat, oni snad možná i byli v nějakým tom spolku nebo něco, že se jako občas scházeli s nějakýma jako, ale to když byl malej, že to vyprávěli, že se scházeli na nějakým hřišti, kde jich bylo takovýhle dětí víc, ale to jsou občasné schůzky. Tak asi taky získávala zkušenost... Tak vlastně do toho byla hozená. Taky ten autismus je celkem čerstvý. Takže jako to dítě, že je jiný a jak s ním pracovat. A doma a v té škole, je to jiný. A vlastně on byl, teďka mluvím o tom, když byl v pátý třídě, on byl doma sám. Ona prostě musela chodit do práce a vydělávat.

B. H.: Zeptám se, jaký byl váš běžný den, jak jste fungovali, spolupracovali. Jak to prostě vypadalo i technicky.

Klára: No tak jako nejlepší je sedět úplně jako ne úplně stranou, ale většinou mám jako tu druhou lavici u okna. Nevím proč, ale prostě to tak mám. Že mám blíž i jako učitelce tak je jako

i to dítě stranou a i jakoby já tam stojím vlastně bo sedím, ale to minimálně, když něco zapisuju, tak mu to jakoby říkám. Ale kdybych byla vprostřed, tak bych tam stála a byla bych tam narušitel. I kdyby přese mě viděli, tak prostě pořád tam někdo je. Ale zase nemůže bejt úplně vzadu, protože pak zase ta pozornost, to by zase koukal, co se před ním děje. Takže myslím si, že druhá lavice je tak jako akorát na tu tabuli a tak.

Tak a ráno jsem prostě přišla do třídy, první bylo vlastně ještě o přestávce, protože měl tendenci přijít, ani židličku nahoru, teda dolů, ani si nachystat učení, to už vůbec ne, a už hnedka šel dozadu za klukama že jo partička. Takže první bylo, Říšo, dělej, co máš dělat. A šel, neměl s tím problémy. Fakt jsme měli jako bezvadnej vztah. Že to nebylo jako musíš. Příkazy vůbec, to by vůbec na něj neplatilo. On by byl úplně na nervy. A naopak, možná že by se zasekl a vůbec se mnou neto.

B. H.: Neplatilo, tak co naopak na něj platilo?

Klára: Co na něj platilo? Když já ani nevím, my už jsme měli takovej vztah, že to prostě udělal. Ale rozumně jako, rozumný vysvětlení, prostě jsem to s ním rozebrala. Říkám hehe, víš, že potom to bude ještě horší, když byl teda třeba nějaký problém, říkám pojď, uděláme to, nebudem jako dráždit, hehe budeš mít klid pak, jo všechno jo anebo víš co, hehe, vůbec si jich nevšímej, když někdo měl tendenci, tam byli provokatéři a jako už tam s nima ta puberta mlátilo, nenech se vytočit, prostě v klidu. A on se uklidnil, fakt, že byl rozumnej a chytřej, tak si to nechal vysvětlit.

B. H.: Co ho rozptylovalo, co mu vadilo?

Klára: Rozptyloval ho hrozně jeden spolužák, prostě vepředu, ale tam to byla chyba, to pak jsme ho dali jinam. On se ořád na něj otáčel a pořád na něj něco měl. A to ho dokázalo úplně do nepřítelna jako zbrunátnět.

B. H.: Tak a jak se to pak projevovalo?

Klára: No rudej a byl myšlenkama úplně jinde. On se nemohl na výklad jako soustředit, nepsal.

B. H.: Takže jako nervozita.

Klára: Tak, přesně. On nebyl jako že by se nechal strhnout. To nebyl jo, že by začali jako spolu, že by nějak vyrušovali, že by se smáli. Ono mu to vadilo. On chtěl získat ty informace, ale tenhleten prostě, že on nechce psát, to prostě mu vadilo.

B. H.: Takže třeba jeden spolužák. Ještě něco bylo nějaký situace jako nebezpečný?

Klára: Pak když se rozzlobila paní učitelka, že něco neměl. Tak to teda byl taky jakoby prostě naštvanej, musel bublat, to jako jinak nešlo.

B. H.: A to jste jak řešili? Třeba když už takhle byl v tom stavu?

Klára: No zase zklidněním, zase jsem ho prostě odtáhla pryč.

B. H.: Nebo i ten dotek.

Klára: Ano.

B. H.: A pryč znamenalo mimo třídu i?

Klára: Ano, taky jsme šli. Někdy. A hrozný bylo, když já si, tenkrát si pamatuju, já nechodila na všechny předměty, tam je to stanovený jako hodinově, tak já abych neztratila to vychovatelství tu hlavní práci, tak tohleto jsem měla na deset hodin. Takže dvě hodiny denně.

B. H.: To je skoro málo.

Klára: To je skoro málo, když do toho třeba byl ještě tělocvik. To jsme taky nevěděli, jak bude reagovat. Takže takový to, jak jsem do toho skočila, tak jsme nejdřív museli zjistit, jaký předměty budou pro něj potřeba. Takže čeština a matika pak už ani nebylo potřeba. Nebo v pátý třídě už pak jo, tam to bylo hned od osmi, protože když si nedal prášek, tak byl hned nepříjemnej. Pak si ho dal, ale má to nějakou odezvu, protože jsme ty prášky dostali i do školy. Měla paní učitelka náhradní. Ale prášek má dojezd. V osm byl k nepoužití. Cokoliv ho rozhodilo, byl mimo. Ale potom už zase byl v útlumu, tak to s ním šlo do konce dne.

B. H.: Takže se musí asi řešit předmět a i třeba část dne, ve který je nejvíc potřeba?

Klára: Ano. No. Určitě.

B. H.: Nějaký další vysvětlení, napadá mě, třeba když dostal špatnou známku? Taky ho to mohlo rozčítit?

Klára: No mrzelo ho to, ale spíš jako vůči sobě, že se naštvál na sebe. Jako necejtil to jako nespravedlivost, prostě věděl no, ale on většinou měl dobrý známky.

B. H.: A nějaká úplná agrese od něj byla?

Klára: Ne, ne, ne, to vůbec. To on vůbec za tu dobu celou to vůbec neměl, ale to jsme se bály, že potom by na tom druhým stupni, že kdyby někdo, koho on nemusel... Že by někdo do něj.

B. H.: Takže spíš vztek a jakože třeba i vykřikoval, ale nebyl to afekt? Nebo jak ještě si to mám představit líp?

Klára: Ne, ne, jenom vykřikoval na tu třídu a vlastně tím to narušil, ten začátek nebo okolo něj se to, že. Ale to se vybouřil a zase to bylo dobrý. Ale to akt bylo minimálně. On fakt byl jako dobřej.

B. H.: Takže ta spolupráce byla spíš v tom, že opravdu ráno pomoct, před hodinou.

Klára: Ano, při výuce vůbec, to jako diktáty, to byly samý jedničky. Matiku, všechno chápal. Tělocviky, aby ho někdo, když třeba vybíka, tak aby tam nebyl nějaký konflikt, takže takový to jako hlídání. A přestávky samozřejmě. A velká přestávka vůbec, protože tam vlastně paní

učitelka není, dozory nebo někde v kabinetě nebo prostě někde, tak přestávky hlavně jsem tam byla.

B. H.: Jaký to je o těch přestávkách? Asi je to úplně jiný, jaký to je?

Klára: Oni choděj, oni jsou úplně v pohodě, mě berou i tak, že si přijdou i popovídat, mi nabídnou svačinu nebo něco dobrýho. Takže oni mě jako berou, jsou úplně v pohodě.

B. H.: Máte pocit, že tam mají stejnou autoritu třeba jako k učiteli, je tam nějaký rozdíl? Ten asistent/vychovatel, ono se to tam prolíná. Jste víc kámoš?

Klára: Noo... řekla bych, že víc mi toho řeknou asi jako než ty učitelce. A já říkám, no nebylo by to dobrý říct ty paní učitelce? Já to teď jako nevyřeším, ale nebylo by to fajn, abyste to dali do éteru...

B. H.: Že si i jako postěžují?

Klára: Noo, tak jasně i na nějaký nespravedlnosti. Tak říkám no joo. Tak takový to uklidnění, přátelskej přístup prostě. Aby opravdu věřili, a ne, že by se báli nebo něco...

B. H.: A čím to je, že ten asistent má k nim blíž než ten učitel?

Klára: No, nevím... To bych se musela zeptat jich... (směje se). Že to jo, nevím, jestli tak věřej? Jako já jsem fakt otevřená všemu, nebo neodbiju, že bych nepomohla, jestli to cejtěj ze mě, nemá s tím problém fakt nemám s ničím, když něco mají, potřebují něco pomoc. A nebo i naopak, že tady sešitu a jdou (rozdají je)...

B. H.: Takže člověk tam to slovo taky má.

Klára: Ano, ano, mně se hrozně tenkrát líbilo, jak jsme byli v Praze a bylo tam vlastně to párový učení. Že tam jsou jakoby dva učitelé. Že to je vlastně na stejný bázi, že jo jakoby jo, akorát ty jsou víc vzdělanější, že mají vysokou školu, ale to je taky fajn!

B. H.: Ale myslím, že na prvním stupni se to více přibližuje? Když tam ten asistent je a třeba v plném rozsahu?

Klára: Ehm, a je fajn, když si opravdu sednou ten učitel a ten asistent...

B. H.: V čem to musí být to sednutí? Stalo se, že to nefungovalo?

Klára: Já jsem zatím se všema... tak máme tak nějak i věkově k sobě, s paní učitelkama, už jednu s kolegyní i druhéj rok, jsme už na sebe napojený, když to tak řeknu. Řekneme si, ale jako napojený, že si čteme jakoby ty myšlenky, říkám si, neboj se mi říct, mně můžeš cokoliv, od toho tady jsem.

B. H.: Takže člověk už to pozná i z toho výrazu?

Klára: Určitě.

B. H.: A říkáte si třeba i ráno, odpoledne, co bude další den?

Klára: Neříkáme, spíš si říkáme, že uvidíme, co bude zítra. Ono nás to překvapí, on je každý den originál. Jo jako teďka jsme zase řešily vztahy ve třídě. Že zase ta online výuka způsobila kyberšikanu. A to je nejhorší. Ale joo holky, aby vedly kyberšikanu? Tak si řekneme, bylo by dobrý někoho sem pozvat... Tak jsme tady měli policistu. Nebo teď jsme měli, že jsme je zase vytáhli ven, jak je ta online výuka. Tak výlet, říkám hele, nemám s tím problém.

B. H.: Jak to bylo ze začátku s učiteli, chtěli tam toho asistenta?

Klára: Já si myslím, že ne, ne. Nebyli na to navyklí a hlavně se strašně jako styděli. Mně to tenkrát i kolegyňka říkala, že se stydí přede mnou. A říkám, nemáš proč, já se ti do výuky nepletu, nic neposlouchám. Já tam jsem oravdu k tomu dítěti, aby fungovalo, aby vnímalo, aby poslouchalo a dělalo, co se po něm chce. Já tam nejsem jako inspekce. Abych někoho kontrolovala. Ale proto tomu moc nevěřili, ze začátku. Joo, báli se toho strašně,

B. H.: Ale nakonec teda asi jsou rádi?

Klára: Já bych řekla, že jo. Některý bych řekla, že určitě. Že to docela vopravdu i pomůže. A že se už neboje říct učitelky o pomoc, něco nakopírovat, donýst. Protože vona nemůže, potřebuje být v tý třídě. No tak...

B. H.: Strídaly jste se i v tom učení někdy třeba, že tam byla i ta role? Třeba ve smyslu, zadej něco.

Klára: Ehm, no to jo, to bylo třeba. Když třeba si něco paní učitelka potřebovala dodělat, tak zatím jsem to převzala já ty rozsvičky, opáčko, ale pak přišla a jedeme dál. Ale to je minimálně, to člověk nechce zase.

B. H.: Když se zase vrátíme k tomu autismu, byť je tohle zajímavé.

Klára: Určitě.

B. H.: Nějaké problematické situace, které byly. Co si vybavíte, že je problém.

Klára: Problém jiný učitelé, to měl teda. Protože on byl zvyklej teda na tu jednu učitelku vlastně na prvním stupni v tý třídě, ale pak třeba měli hudebku a to už chodili do hudebny, ale to jsem ho viděla stát za dveřma. To jsem tam třeba nebyla, protože zrovna byly potřeba tři hodiny, tu třetí už... Ale kolikrát se stalo, že jsem byla i nad rámeček. Prostě to se jinak nedá, člověk dopoledne, když tady je, tak proč to by to neudělal, jako já s tím problém prostě nemám, to v tom nevidím. Nebo že se šlo někam na výlet celodenní a ještě další den, prostě když ej potřeba, tak to dělám. Prostě asi mě to baví, nebo baví, naplňuje, asi k tomu jsem určená, asi bych nemohla dělat jinou práci. Naplňuje a obohacuje mě to od těch dětí i od těch učitelů, pořád něco nového prostě.

B. H.: Takže je to tak, že člověk víc dostává, než vydává?

Klára: Určitě, určitě. Joo, tak obětuju tomu hodně, dobře. Bylo mi to vyčítáno tenkrát doma, že až moc jako, že tam jsem pořád, že svým dětem se nevěnuju. Nemyslím si, myslím, že mám šikovný děti, že něco jsem je naučila.

B. H.: Jak jsou starý vlastní děti mimochodem?

Klára: 11 a 17 a teď už jsou opravdu samostatný...

B. H.: Jak je to teda s tím, že si člověk nosí práci domu? Víím, že učitelé hodně, tak co asistent/vychovatel?

Klára: Já mám teda takový jedno pravidýlko, že když přijdu domů, tak nemluvte na mě, nemluvte na mě aspoň půl hodiny. Že potřebuju vypnout. Anebo jdu se psem ven. A tím to teďka takhle řeším. Protože oni samozřejmě jako by chtěli si povídat hnedka, že jsou taky vlastně napojený jenom ty online, nejsou ty sociální vazby ty kontakty, že potřebujou si popovídat i se mnou, což jsem ráda (směje se). Ale potřebuje člověk z toho úplně jakoby vypnout. Musí si najít nějaký ten Relax. Někdy mám s tím problém, ale musí si to člověk, říct, že teď to počká. Nehoří to.

B. H.: Možná se to dá naučit... Co opačně? Když člověk nese z domova něco? Nějaká zkušenost?

Klára: No tak někdy jako prohodil Ríša, vy jste jako moje mamka. Říkám, vid', no. Ale jako brát to s humorem, žádný naštvání, to je pravda. Když já je беру jako svoje, skoro všechny prostě...

B. H.: No ale já si myslím, že jak jsme mluvily o tom vztahu, že to tak musí být, že kdyby se s tím ten člověk jako neztotožnil, tak by zas tomu nedával tolik. Že si myslím, že by to tam chybělo.

Klára: Asi jako jo, kdyby byla nějaká apatie vůči dětem nebo jako nějaká naštvanost, že zase tady jsou a člověk se jim musí věnovat.

B. H.: Kdyby to člověk dělal „pro peníze“?

Klára: Nee, vůbec, na to se vůbec! To nad tímhle člověk vůbec nepřemejšlí. Já kdybych se měla vzdát, čeho. Já mám tři práce. Jsem asistentka, vychovatelka a ještě uklízím. Abych to jako všechno utáhla, že jsem sama, že jo. Tak abych to utáhla, tak ještě tady můžu uklízet a jediný čeho bych se vzdala by bylo to uklízení. Ale tý asistence fakt ne.

B. H.: Takže je to i fajn to zpestření k tomu, protože vychovatelství je odpoledne?

Klára: A ráno, ráno, já chodím jednou na ranní, ale ještě dvakrát mám logopedii. Takže já tady dělám ještě jakoby ráno, to mám jako kroužek, jako asistent logopedickéj. A pak vlastně ta asistence, to buď navazuje nebo je tam ještě nějaká pauza. Opravdu podle těch hodin, jak je potřeba.

B. H.: Jak se vůbec kloubí to vychovatelství s tou vlastní rodinou? Že učitel má výhodu, že může dříve za rodinou.

Klára: Teď to pocítuju jako hodně, protože máme jinak pracovní dobu. Takže třeba já teďka mám ranní, že se můžeme vidět a třeba v jednu už končím, to je paráda, jo, prostě sice tady jsem od šesti, ale v jednu a už čas na ty děti mám. Ale ta odpolední, když se jde na jedenáctou, tak to je takový táhlý jako jo. A vlastně ještě ta asistence, tak jdu na devátou a jsem tady až do půl pátý a to pak člověk toho má opravdu plný kecky.

B. H.: Takže potom doma s tou rodinou.

Klára: Takže televize, člověk padne. Ale ještě když děti byly malé, tak tam ještě fungoval mužskej no, tam ještě jsem byla vdaná, takže když já jsem odpoledne nebyla, tak on ve tři byl doma, mohl na něj dohlídnout a teď jsou fakt samostatný. Takže to je takový úleva. Že to z člověka spadne, ale ještě pořád je v napětí, co se tam asi děje, jak to tam zvládají doma...

B. H.: Ale to vychovatelství jste říkala, že byste se nevzdala.

Klára: Ne, ne..

B. H.: Protože někdo třeba dělá asistenta na plný úvazek.

Klára: No, tak tady zase bych myslela na ty peníze, protože jako jenom asistence by mě neuživila. To ani náhodou.

B. H.: Jsem ráda, že to zazní, protože jsou to taky důležité faktory.

Klára: No a je to pravda, že to je prostě podceněný. Podle mého je to podceněný. Podle mého by to mělo být na nějaký úrovni. Ne samozřejmě jako učitel, protože tam je vysoká škola, samozřejmě a to, mnohem více přípravy a všechno to udělá ten učitel. A ten asistent je tam jen jakoby přidružený, ale přitom si myslím, že to taky pomůže tomu učiteli. Jo v té třídě jako je to další jakoby ruce, hlava.

B. H.: Usměrnování kázně, že skáču do řeči?

Klára: Taky taky, já vím, že někdy asi to musí být Lence, jako učitelce protivný, ale někdy prostě do toho zasáhnu i já. Já se potom omlouvám, ale prostě oni si pak jako nedovolej. Ale já přece tam nenechám lynčovat paní učitelku. Jakože oni se zrovna usmyslej, že jim se to nelíbí...

B. H.: A situace můžeme být konkrétní?

Klára: Situace, my tam teď máme jednoho narušitele. On je takovej živější, vykřikuje hodně nebo tak. Tak prostě buď to na něj z dálky mávnu, nebo se zvednu a obejdu to celý a řeknu mu tak, že tohle ne.

B. H.: A je to dobře, dle mého... že vidí.

Klára: Vidí, že tam jsme dvě na ně. A ono stačí i jenom se takhle postavit a oni vědí a koukají.

B. H.: Na prvním stupni to ještě funguje.

Klára: Na prvním to funguje, ale na druhým, tam už asi ne a nechci tam. Tam bych asi nedala ani hodinu. Jako ne. Tam teda obdivuju ty, který tam jako jsou. To ne.

B. H.: No... Co je na té práci nejtěžší?

Klára: Někdy nejtěžší je některý věci tak nebrat. Oddělit to, že nejsem spasitel, že s některými věcmi nic neudělám. Že mě to jako štve! Štve, že člověk jako chce pomáhat, jo nebo to. Že tomu věnuje takovou část a pak jsou schopný opravdu, že na tom nepracujou, neudělají, nedohlídne ta mamka, i když já vím, že toho má hodně, ale prostě... nevím. Tak to potom mrzí takový ta bezmoc, že si říkám pak proč tam jako jsem já, na jednu stranu. Ale takový to štěstí na druhou stranu, že potom přijdou ty děti, který to třeba potřebujou jenom teď. Jo, že jako něco vysvětlit a přijdou a řeknu jo, děkuju, že jo. Jako tuhle jsem tam měla, jak byli doma, tu online výuku, tak přišli, že by chtěli tu matiku vysvětlit.

B. H.: Jaký má být správný asistent pedagoga?

Klára: (Směje se) No hlavně pohotový, vnímavý, stále funkční, nerozbitý. Nevím, asi vstřícný samozřejmě, že jo. Nevím... Komunikativní, ne že zaleze někam do rohu. Ne že zaleze v té třídě, ale vlastně ale součástí. Oni si pak dělají srandičky, jsem větší jak vy, za chvíli vás přerosteme. To byli vždycky. Ale stejně tady pořád funguju já jako paní asistenta a vy jste děti (směje se). Ale jako s humorem.

B. H.: Nejsilnější zážitek?

Klára: Já ty zážitky jako s tím Říšou, nevím... Pro něj byl zážitek, že třeba spal ve škole. Ta mamka ze začátku jsme to nedávali, ta mamka si to raději neriskla na nějaký pobyty nebo takový, tak to si ho odváděla domů, ale pak už i byl. A byl tam v pohodě, protože vlastně byl chytřej.

B. H.: Takže možná jak o tom mluvíme, tak u něj nebylo nic významného, jenom tam ten asistent byl jako podpora?

Klára: Jo, jo. No a samozřejmě aby fungoval. Protože on nebyl schopnej tu přípravu že jo si udělat, takže vždycky před každou hodinou, Říšo, víš co máš dělat. Takový to upozornění, protože by ho stáhlo něco někde úplně jinýho ta pozornost.

B. H.: Takže teď je v devítce, víme kam se chystá?

Klára: Vůbec nevím, protože jak je teďka distančka. Jinak jsme se potkávali, vyzvedával i bráchu.

B. H.: Takže ale zapojit se, zřejmě bude schopnej se plně začlenit?

Klára: Určitě, do rodin, do normálního života (!). Mně přijde, že ano. Nevím, že by tam někde byl nějaký problém. Ani po stránce jako že by někomu ublížil.

B. H.: Takže ale pustila jsem ho jako to dítě?

Klára: Jo, ale oni se jako hlásej, ale teďka ta corona, to ty všechny sociální kontakty jsou úplně mimo.

B. H.: Mno, ještě že máme ty internety, co bychom dělali dříve, ale třeba by zase nebyl virus...Co nejveselejší zážitek, co tak člověka napadne?

Klára: Tak ony to jsou takový jako momentky, nejsem úplně jako že bych si pamatovala. Já jsem si kolikrát říkala, že si budu zapisovat. Koupila jsem si sešit, na začátku roku, kam si budu zapisovat, jak se ten den choval. A jako měla bych to dělat, někde jsem to četla, že by se nějaký deník jako měl víst. Ale toho člověka jako, já když jsem to jakoby ze začátku psala, tak mi přišlo, že každé den je stejné, že tam není co. No tak jsme psali, nedával pozor, nebo prostě zajímalo ho něco jiného, jo, čeština diktát na výbornou, reaguje na paní učitelku a pořád to bylo každé den to samý. Takže jsem to přestala psát. Jo, možná že pro nějaký postřehy to by možná bylo dobrý, ale jinak jako nevím.

B. H.: Ono asi zase kdyby bylo potřeba, tak by se k tomu člověk vrátil?

Klára: Co takovýho vymyslet, aby to prostě, ale vím, že to psali no, že asistenti by si měli ten deník víst.

B. H.: Ale vydá to, že teda nějaký figle nebyly potřeba?

Klára: NE, ne, to je prostě o tý lidskosti nebo prostě opravdu vcítění se, okamžitá reakce.

B. H.: Ještě jsem se vlastně nezeptala, po dobrým po zlým, trochu jsme to naznačily, že když by člověk nutil, že by to neprošlo.

Klára: Ne, ne, u něj určitě ne. Jo takže tam v klidu s rozumem jsme to rozebrali, hele, kdyby takhle, tak jak by to asi bylo.

B. H.: A nějaký zásek zádrhel byl? Jako že třeba člověk trochu přitlačit nebo se rozčilil a...?

Klára: Nepamatuju si, že by člověk nějaký měl.

B. H.: Ale zase možná je to díky tomu, že když měl vás jako klidnou povahu, tak na mě působíte...

Klára: Noo...

B. H.: Že třeba s někým jiným by to tam mohlo být... Tak ještě se doptám. Co je nejlepší na práci asistenta?

Klára: Tak získání zkušeností určitě, sblížení s těma dětma, to získávání důvěry, nebo že je to takový ten osobní kontakt, je to příjemný, je to i pohlazení jo jako třeba na konci roku nebo na Vánoce, oni přijdou s dárkem. Ale já říkám, já ti nic jsem jako nepomohla. Nee, to máte ode mě prostě jo, nebo když si říkají, jak bylo o víkendu. Tak jak jsme se měla vy, paní asistentko. Prostě berou mě tam jako tu součást. Cítím se tam strašně dobře, bezpečně. MY jsme se jako shodly, že vlastně od té třetí třídy, co je mám do té pátý, že se pak stmelej ještě víc. Takže se stmelej a opravdu ta důvěra, že se tam získává na všech stranách a vlastně i podpora té učitelce, že za ní stojej jo. Že ono i tohle jako že by to takhle mělo bejt, že aby ona tam nebyla sama a ten asistent proti ní zbrojil, jako můžou bejt takový...

B. H.: Naopak jako nejhorší, nějaká největší výzva?

Klára: (...)

B. H.: Jaký to má zápory, no?

Klára: Zápory, když mě to baví no... já ani žádný nemůžu najít.

B. H.: Ne, to vůbec nevadí, nemusíme se nutit. Naopak kdyby člověk nějaký měl, tak je ví hned...

Klára: No asi bych to nedělala, kdybych měla nějakej zápor, odpor, nějakou zkušenost, která by mi řekla, že tohle dělat nemůžu. Jako zatím jsem opravdu s ničím nepřišla, to že občas prostě to zamrzí, že není z druhý strany ta odezva, nebo že to prostě ten člověk to dítě ani neocení, no tak je to dítě, je to člověk, tak já taky nemám každý den svůj jako den, jo, taky umím bejt nepříjemná jo, ale prostě chápat je, hmm... Asi mám poslání pomáhat, nebo já nevím. Mně to prostě... baví.

B. H.: To je hezký a mají to asistenti...

Klára: No asi by to opravdu nemohli dělat. Jako našla se kolegyně, která prostě jako nemohla, prostě s ním nehla, tak to nešlo dál, a ať zkoušela několik metod, různých postupů, ať po dobrým nebo jako horší, přísnější, důslednější a když s tím člověk prostě nehne... Samozřejmě je to o tom, že si prostě nesedli, no že to prostě nejde, jo. Že třeba s jiným si sedne, no tak o tom to je. Tak buď k někomu jinýmu, nebo prostě to přestane dělat.

B. H.: Co jste se naučila to práci? Nebo co třeba člověk už teď dělá jinak a na začátku dělal nějak. Taková jako pomocná otázka.

Klára: Nevím, více se už jako s tou učitelkou už jakoby jako vcítit se, co asi takovýho by chtěla po mně, co se žádá, očekává, protože dřív jsem to vůbec nevěděla. To jsem tam jenom stála, pozorovala, čekala, teď už nějak tak jako automaticky a buďto poznám, že jí to vadí, nevadí.

B. H.: Asi se člověk pak už cítí líp než na začátku.

Klára: Určitě a jistější, rozhodně je jistější Už vlastně s tou Lenkou už jedeme šestej rok, tak to udělá svý. To je docela dost. JE to sprátelení, pak třeba i scházení se po práci. Sblížení vlastně s tou učitelkou...

B. H.: Tak joo. Moc děkuju, Je něco, co byste chtěla dodat? Měla jste takový hezký poznámky?

Klára: Jsem měla hodně poznámek, tak něco jsme si psala, ale, noo, všechno jsem řekla... (směje se)

B. H.: Tak jsem ráda, já jsem byla mírně vygumovaná dneska.

Klára: Nevím, jestli to něco pomohlo, jestli nejsem nějaká moc podobná.

B. H.: Naopak, velká změna byla, že všichni asistenti byli na prvním stupni, tak se to velmi liší třeba v rámci té spolupráce. Naopak děkuju, za tenhle pohled.

Klára: No není vůbec za co, kdyby bylo potřeba cokoliv ještě, tak klidně můžeme, si doříct, napsat.

B. H.: Děkuju moc.

Rozhovor s respondentkou 3

B. H.: Na začátek tě poprosím, jestli můžeš říct něco o sobě.

Andrea: Dobře, tak, jmenuju se Andrea, je mi 53 let, vystudovanou mám průmyslovou střední školu obor průmyslový výtvarnictví, vlastně ... začala jsem pracovat v podniku zahraničního obchodu a po těhotenství, když se zrušil zahraniční obchod, tak jsem potom začala pracovat na základní škole ve třídě u dětí jako pomocný asistent... pedagoga jako pomocný pedagog u dětí s kombinovanými vadami... Tam jsem začala studovat vysokou školu, protože jsem dostala slíbený, že když to vystuduju, tak že budu dědit potom to místo po paní učitelce, který jsem dělala teda toho asistenta, protože ona už byla v důchodovém věku. No a tak jsem začala studovat fakultu tělesný výchovy a sportu obor pracovní a tělesná výchova zdravotně a tělesně postižených. Mno a když jsem ale byla ve druháku, tak jsem tam přestala pracovat... v tý škole... A přešla jsem na pozici v plavecký škole jako učitelka v plavání... Tady v tom a protože jsem měla dvě malý děti v tý době..

B. H.: Ještě že, omlouvám se, že ti do toho skočím, takže jsi přestala, protože, ... bylo to kvůli nějakým neshodám?

Andrea: Víceméně to bylo proto, že ačkoliv jsem začala studovat a měla jsem slíbený, že právě když začnu studovat, tak když paní učitelka odejde, tak dostanu tady tuhle pozici, a já jsme vlastně splnila všechny podmínky, tak nakonec paní ředitelka tam přivzala nějakou svoji známou, která ani nestudovala ani nic, prostě to bylo takový... mnoo... a takže tam ztráta perspektivy a navíc i ten plat tam nebyl takovej... všechno se to sešlo. Ta práce mě ukrutně bavila, to jako jo, prostě, to jako jo, ale nebylo to... ano, i nějaký neshody, protože paní ředitelka si byla vědomá, že udělala trošku jako oblož... no takže jsme vodešla a začala jsem pracovat v

tý plavecký škole a tam jsem zůstala asi 7 nebo 8 let a pak jsem přešla na pozici plavčíka, vlastně ze dveří do dveří a tam jsem pracovala.... hmmm asi dalších sedm let... já už si to přesně nepamatuju.

A když jsem potom onemocněla, tak jsem přemýšlela o tom, že musím změnit práci. Takže jsem, já jsem onemocněla a byla jsem dlouhodobě nemocná, takže jsem byla půl roku na nemocenský, pak jsem teda musela, pak jsem dala výpověď v práci, aby se mi vůbec ten zdravotní stav začal lepší a během té pracovní neschopnosti, kdy jsem byla ještě půl roku na vlastně pracovním... úřadě práce, tak jsem si začala dělat, tadycten kurz pro na asistenta pedagoga. A to jsem jezdila do Prahy na ... a dělala jsem ho v NÚV a během půl roku jsem si tam udělala ten kurz a sotva jsem tak nějak se to zchrulo všechno dohromady, jsem dodělala kurz a našla jsem tady nabídku práce jako asistent pedagoga zrovna teda na plný úvazek teda k autistickému chlapci, protože jsem i dělala seminární práci na to téma jako dítě s autismem, no tak, slovo dalo slovo, domluvili jsme se s panem ředitelem a já jsem od září nastoupila.

B. H.: Ehm, tak tím jsi mi už odpověděla na spoustu otázek tady, ale já se zkusím ještě vrátit k tomu, když jsi říkala, že jsi studovala tu vysokou školu, jestli jsi ji potom dostudovala?

Andrea: Nee ne ne ne

B. H.: Já jsem ti tam skočila do řeči ve fázi, když jsi říkala, že jsi teda už měla děti v té době...

Andrea: Mnoo, ano, no a ono to prostě bylo strašně náročný, ta škola, ačkoliv to bylo FTVS, tak to bylo víceméně právě tenhle obor to bylo spíše o lékařství než o tělocviku a... zaprvé to na mě bylo hodně náročný a ještě ty dvě děti k tomu, a navíc pak i ten nověj tlak ze strany novýho zaměstnavatele, kterej jako..., předtím jsem tu školu měla, to vzdělání placený, měla jsem na to... ale zatímco tady jsem musela zase si brát neplacený volno na to, bylo to v podstatě každej ten druhej nebo třetí pátek v měsíci jsem potřebovala být ve škole, protože to bylo dálkový studium pátek, sobota, neděle, takže zase to bylo finančně, časově náročný a pro mě to bylo tenkrát bez perspektivy, zrovna v ten moment to bylo bez perspektivy. A navíc to bylo příznám se, že fakt jsem neměla... kapacitu na to s těma dvouma dětma se tomu jako věnovat, nejsem zrovna ten typ...

B. H.: Vůbec se tomu nedivím, hlavně, když už jsi pak věděla, že ani nemáš to místo, kam by ses vracela...

Andrea: Tak, nononono, bylo to tak, že bych měla titul a říkala jsem si, k čemu mi jako bude... Takže se prostě sešlo pár věcí dohromady, takže jsem vlastně to nedodělala, tu školu jsem jako ukončila.

B. H.: A zároveň to teda byla doba, kdy jsi byla už v té plavecký škole?

Andrea: Mnoo... ano, noo a já jsem právě přerušila tu školu a ještě jsem pak... půl roku, rok jsem ještě dostudovala a pak už jsem ukončila studium, takže jsem bez titulu, beze všeho.

B. H.: Ještě jsi zmiňovala ty zdravotní komplikace, můžeš je přiblížit? Jakou roli to třeba hrálo v té změně potom práce, když jsi říkala, že tě to vyřadilo úplně?

Andrea: Jo jo jo jo, no tam bylo asi si myslím, já teda jsem měla těch zdravotních komplikací víc, navíc tam se jako měnilo vedení a různě, se tam taky měnilo klima na tom bazénu, ale nicméně já jsem jeden den, ze dne na den prostě přestala hejbat rukou. Jo, jako prostě najednou jsem se vzbudila a ruku jsem nedala víc než takhle... Prostě nějaká, říkali tomu omalgie jako, prostě... hodně to bylo. Jezdila jsme na nějaký cvičení, na masáže, do nemocnice na rehabilitace a chodila jsem tam více jak půl roku a v podstatě se to začalo léčit a zlepšovat až v momentě, kdy jsem dala výpověď, když jsem se rozhodla, že ta práce musí skončit... Tak v ten moment, kdy jsem se rozhodla se to začalo lepší a byl nějaký progres. Nicméně jsem na ty rehabilitace chodila vlastně ještě celou tu dobu pracovní neschopnosti a pak se vlastně ještě objevilo na konci vlastně v tom pak, se objevil nádor močového měchýře, takže ještě před nástupem do školy jsem byla na dvou operacích, před nástupem do školy, vlastně ještě v Praze mnoo. A pak v září jsem nastoupila do školy.

B. H.: Zároveň, ještě se zeptám, když jsi říkala, že se ti ulevilo, když jsi s tou prací..

Andrea: Sekla!

B. H.: Skončila, ale nebylo to, že by tě to plavání nebo děti nebavily, spíš ta atmosféra.

Andrea: Néé, v té době já jsem už dělala plavčíka.

B. H.: Aha.

Andrea: Ale s tím já jsem neměla problém, tam byl spíš jako problém s tím vedením, ale to s tím nemá nic jako.

B. H.: Takže teď jsi mluvila ne o té fázi, když jsi učila plavání, ale když jsi byla plavčík.

Andrea: Ano. Tam to bylo taky.

B. H.: Zaměstnání a pracovní zkušenosti jsi zmínila, vzpomeneš si třeba na nějaký svoje jako brigády třeba v dětství nebo v mládí, jestli tě to třeba jako už táhlo tímhle směrem, jestli se to tam nějak propojuje, nebo jestli to bylo úplně jinak...?

Andrea: Jako jakým směrem. K postiženým dětem?

B. H.: Směrem jako k pomoci, takhle jako, pomáhající profese...

Andrea: Hele, asi ani ne. Protože já jsme teda vyrůstala úplně v jiný době, než je teď a tenkrát se nic takovýho nedělalo. Tenkrát prostě děti, zaprvé jsme to neznaly v podstatě nějaký autismus, většina těch dětí se nebojím říct, že bylo zavřený v ústavech a žádný takovýhle rozředení, rozdělení ve třídách, jakože by děti byly nějakých způsobem znevýhodněný... tenkrát se to bralo prostě, že zlobí... Takže za nás to nebylo, na brigády se nechodilo a navíc já

jsem jako sportovala hodně, takže jsem... volnej čas vůbec neznám jako. Protože jsem musela trénovat, že jo... Jsem měla těžký dětství (směje se).

B. H.: Když právě říkáš volný čas, tak nějaký zájmy a záliby, něco ti zůstalo, jaký jsou teď?

Andrea: To snad ani nemůžu říct :D. No já jsem byla sportovec. Závodně jsem plavala, to znamená, že přes tejdén přes víkend a přes závodní sezónu jsem měla program jasnej, to bylo plavání škola plavání, pak se domů jít najíst vyspat a zase plavání škola plavání. To bylo pondělí až sobota. Když se jezdilo na buďto na nějakej trénink v sobotu nebo byly závody, takže tohlencto jsme měli jako my... To mě naplňovalo. Další pak bylo, že jsem ráda kreslila, takže jsem potom šla na tu průmyslovku, protože jsme dělali talentovky, takže to byla taková volba jako celkem jasná a četba.

B. H.: A to plavání trvalo jak dlouho? Proč jsi pak s tím třeba přestala?

Andrea: Já si pamatuju, že jsem začala plavat v první třídě, plavala jsem až do osmý třídy, to si pamatuju přesně, přestala jsem před Vánocema, protože jsem šla na vypalování bradavic, takže jsem nemohla do vody jako. A po Novým roce se mi už jako nechtělo moc do toho nastupovat, tak jsem dělala ty přijímačky talentovky na školu, a tak jsem jako do toho vlítla jako v klidu, poklidu, ale pak když jsem nastoupila, protože jsem bydlela v Liberci a nastoupila jsem do Jablonce do školy, a ta škola byla dlouho, takže já už jsem nestíhala potom se dostávat na tréninky, vlastně bych ho stihla jednou tejdě. Měli jsme školu, dlouho dílny, takže než jsem se dostala domu. Prostě se to ukončilo jako normálně.... Pak jsem plavala jenom rekreačně.

B. H.: A k tomu učení plavání ses vrátila? Hledala jsi to, nebo to bylo shodou náhod?

Andrea: To byla shoda náhod, já jsem dělala na tý zvláštní škole, na tý speciální, a tady byl zavřenej bazén, protože se rekonstruovalo, a k nám tam přišla jakoby, aby měla kde pracovat, jedna paní učitelka z plavecký školy. A slovo dalo slovo a říkala, že hledají na konci roku další jako paní učitelku na plavání, tak jsme se sešla s paní a ona mě přijala. Nejdřív jsem chodila a to bylo myslím, to byl rok 2001, když se otevřel bazén, tak jsem tam chodila a ještě tady jsem učila a odpoledne jsem chodila dělat kurzy dětský. Takže jsem půl roku chodila na odpoledne jenom. A od září potom jsem ukončila bezbolestně, protože tam se dávaly smlouvy na ten školní rok, že jo, takže jsem ukončila a v září jsem nastoupila do plavecký školy, od září 2001 jsme tam byla jako v tý plavecký škole.

B. H.: Dobře. Už jsi o tom taky trochu mluvila, teď se budu ptát hlavně na to, co tě vedlo teda k týhle práci toho asistenta pedagoga, jak tě vůbec napadlo začít dělat tu asistentku. Ty jsi říkala, že na začátku všeho byl ten kurz.

Andrea: Mno, ano, jako ano, na začátku všeho byl ten kurz, ale jako ono je to v podstatě bylo tak, že na začátku všeho byla ta škola tam (ta speciální). Jo, protože, já jsem, to jsem říkala, že jsem pracovala v tom Skloexportu a během mého druhýho těhotenství se Skloexport rozpad, takže jako já jsem ještě během těhotenství dostala vlastně padáka tam, protože ten podnik zanikl, takže jako já jsem tudíž si musela hledat práci novou po druhým dítěte, tak jsem odpovídala, byla jsem na pracáku, a přišla nabídka právě ze školy tady a tak jsem tam zavolala

a přijali mě, já jsem nevěděla, do čeho jdu, vůbec, protože jsem s tím neměla žádný zkušenosti, ale prostě... mě to ukrutně bavilo. Prostě... ty děti jsou takový...

B. H.: Takže teď se bavíme o tý...

Andrea: O tý zvláštní škole.

B. H.: A ono se změnila terminologie mezitím, takže teď se říká speciální a předtím to byla zvlášťka ještě.

Andrea: Určitě to byla zvláštní škola jako noo. Takže to byla ta třída pro děti se speciálním, počkej, jak se to jmenovalo. No, to bych mohla najít... Prostě tam jsem dělala jako, jmenovalo se to pomocný pedagog. Tenkrát se to jmenovalo pomocný pedagog. A my jsme měli většinou děti vozíčkáře. Měli jsme jich asi sedm ve třídě, byly tam dvě třídy, pak byly ještě detašovaný pracoviště, aby bylo bezbariérový, pak ještě školkový a malý děti... Noo a. A jako naše ta sebeobsluha, od převlečení, úplně stejná věc jako tady, komunikace s rodičema, pomoc těm dětem, protože prostě ty děti byly upoutaný na vozeček, no.. ven s nima chodit jako a pomáhat. A bylo to jako fajn, byla to opravdu příjemná práce. Fakt mě to jako bavilo hodně. A bylo mi jako i líto, že jsem odtamtad odešla, protože my jsme si tam užili hodně srandy, protože ty děti jsou jako neskutečně veselý a bavilo mě to hodně mno.

Mno, takže jsme potom na tu asistentku do školy šla, když jsem se tadyhle to dozvěděla. Jako vlastně na začátku všeho byla moje sestřenice, která je učitelkou a v Praze pracovala jako učitelka pro děti se sluchovým vadama, má několik doktorátů, ona mě na to vlastně navedla, ona mi sehnala tadyhlencten kurz.

B. H.: Hmm, takže pak byl ten kurz.

Andrea: Mnoo, my jsme se o tomhle bavily někde v létě o prázdninách a já, než jsem se rozhoukala, tak jsem nestihla ten nástup v září, na ten kurz. To byl půlroční kurz. Takže jsem nastoupila až v lednu. A tím pádem, jsem vlastně ho ještě neměla hotovej, když jsem odpovídala panu řediteli ve škole na inzerát, ale to byla otázka 14 dnů, kdy jsme dělali závěrečný zkoušky... Takže to všechno jako, prostě tady to zapadalo a napadalo, všechno to mělo tak asi bejt.

B. H.: Postupně. Můžeš říct něco k tomu kurzu, jak to třeba probíhalo, co ti to dalo? Jestli jsi měla pocit, že to připravilo tě na to, ale ty už jsi nějaký znalosti a zkušenosti měla, že jo.

Andrea: No jistě. Já jsme za život prošla takovejmahle kurzama hodně a vždycky kolem toho nějak člověk prošel a ta vysoká škola, tam ty kurzy, kdy jsme jezdili do Kladruha a do různých těchle chráněných dílen, kdy jsme pracovali s těma dětma a všechny semináře k tomu vedly, i třeba ty zdravotní, jak jsem říkala, že to bylo jako i ty zdravotní věci, tak všechno se to prostě jako hrnulo k tomu postižení, vždycky jsme se jako učili tu patologii toho vývoje, takže jako tam to bylo vždycky všechno směřovaný k tomu, abysme si my dovedli představit, co ty děti prostě mají a co z těch jejich postižení vyplývá. No... takže třeba takový kurzy sportu v přírodě byly úžasný, protože jsme je dělali na vozečku a poslepu a byla to děsná bžunda. Jako sjezdování jsme zkoušeli na monolyžích. Mno a to na tý škole je fajn, že všechno jsme si

vyzkoušeli...Lízt na skále s vodičem, kterej ti říkám poslepu, jako teď zvedni ruku, trošičku, pravou vejš, levou níž... Mno a tohle všechno si vyzkoušíš na vlastní kůži i jako běžkování za zvonečkem a takovýhle... Mno a samozřejmě je to formou jako takovou, že to člověka baví, ale když si uvědomíš, že s tím ten člověk... jako když chceš někomu pomáhat, tak musíš vědět v čem mu máš pomoci, tak tady to bylo výborně postavený na tom, že si to ti lidi vyzkoušeli na vlastní kůži fakt jaký to je: nevidět, neslyšet, nemoc se hejbat, bejt na vozejčku. To bylo jako moc pěkný a ani to jako nebylo, že by to někoho odradilo.

Mno a ten kurz pak byl.

B. H.: Víc už o papíru?

Andrea: No jasně. Tak samozřejmě, ale zase jako, protože to bylo... ti lektoři tam byli, byli z praxe a opravdu v tom pracovali a když mluvili, tak mluvili k věci. Zadruhý ten okruh lidí, kteří se tam sešli, to byly prostě... některý tam byly mámy od dětí, který byly postižený a ony si dělaly kurz, aby mohly tady těm dětem pomoci, nebo aby mohly třeba jim dělat asistenta, nebo ty děti už byly starší, prošly tou školy, a ony chtěly pomáhat dál, měly na to nějakou kapacitu a mohly už prostě vědět, o čem mluvěj. Takže tam se člověk dozvěděl zase ze strany rodiče. A mě to bavilo ty semináře já mám celkem jako ráda. Prostě jsme se pak už znali a bylo to takový jako fajnový.

B. H.: Takže hodně praktický, hodně sdílení zkušeností.

Andrea: Ano, ano, bylo to fakt udělaný hezky jako.

B. H.: Teď možná, jestli popíšeš třeba ten pracovní pohovor, jak to probíhalo, jestli tě vzali na první místo, kam ses hlásila.

Andrea: Ano.

B. H.: Věděla jsi od začátku, že budeš asistovat dítěti s PAS, bylo to takhle daný.

Andrea: Ano ano, já jsme totiž byla na dvou pohovorech. A já jsem měla pocit, že je to tak úžasná práce, že tady na to budou hory lidí, a na chodbě bylo pár lidí, já si říkala, ježíš, to bude konkurence ukrutná. Mno a hned byl konkrétní jako pohovor o Františkovi. Všichni byli takový divný jako... No a byla tam třídní učitelka, ředitel, zástupce ředitele. A oni i říkali, že my potřebujeme ranařku. On potřeboval někoho, kdo ho jako zkrátí, protože paní učitelku předtím úplně rozložil. A on jako nechodil do té doby do školy, mně prostě utkvělo v hlavě, že mi pan ředitel řekl, to mi utkvělo v hlavě, že jediná moje práce bude držet Fandu dál od ostatních dětí a v momentě, kdy začne otravovat, tak ho vyvedete ven ze třídy. Prostě zapomeňte na učení, vaše práce je tohle.

Takže já jsem do toho šla prostě trošku jako vyděšená, ale pak jsem si říkala jako joo, protože opravdu... no potom už žádná schůze nebyla, ono to bylo v plánu, že bude schůzka s rodinou, ale prostě pak jsme se viděli až v září. Oni prostě jako na to místo asi hledali konkrétní typ člověka.

B. H.: Tvoje očekávání od té práce, dokážeš říct?

Andrea: Žádný. Nebo teda jako, já jsem nevěděla, co čekat. Já jsem byla naučená, že ve zvláště to bylo nějakým způsobem vedený, ale prostě neznala jsem nikoho, nevěděla jsem, co to obnáší. A když jsem se zeptala jako vlastně, s paní učitelkou jsme se setkaly až v přípravném tejdnu, já jsem poprvé jela se školou na soustředění pedagogů, tak z toho jsem byla trošku jako, vržená mezi neznámý tváře... A v podstatě jsem slyšela jenom bububu.

B. H. A bububu ve smyslu?

Andrea: Ve smyslu, že musím v osobě Františka čekat něco prostě strašného. To dítě bude peklo živoucí na zemi, ztělesnění hrůzy. A neposedí, nepostojí, nic neudělá a sežere mě možná za živa ještě... Jako prostě to bylo takový. Paní učitelka z toho byla nešťastná, že ho má ve třídě. Protože ona měla předtím autistu ve třídě a pak měla hned ve třetí znovu dalšího. A prostě tam to bylo tak jakože, tomu předcházela tak ukrutná pověst, tak strašná, že mi opravdu řekl pan ředitel, jen ho budete držet na místě, zapomeňte na učení, v momentě, kdy bude nevladatelný, tak vy ho vypoklonkujete ze třídy, i kdybyste ho měla v zubech vynést. A jako slyšela jsem, že tohle ředitel mluvil nebo jako říkal z vlastní zkušenosti, že prostě byl problém, protože do té třetí třídy nechodil.

B. H.: Zeptám se takhle, jestli jsi jako cejtila, že se vedení školy bálo o ten zbytek třídy jako o ten kolektiv, že ty jsi měla být ten bodyguard.

Andrea: Ano, ano, tohle mě z toho vyplynulo že já jsem jakoby ochranka, nechápu do teďka, proč nás nedali do první lavice ke dveřím, proč jsem ho musela přes celou třídu táhnout.

B. H.: Řekni mi, jestli tě tohle neodradilo ale? Jak teda to jako bylo...?

Andrea: Néé, já jsem si řekla, že mě jako jen tak něco nevyděsí. Já jsme k tomu přistupovala tak, že když nevím, jako utýct můžu vždycky, výpovědní lhůta, mohla jsem odejít, kdyby to nešlo. Ale já jsem si vopravdu nedovedla představit, co to jako může bejt... Ale vzhledem k tomu, že jsem už měla za sebou děti na bazéně, už jsem jako zvládla jiný borce. Prostě jako na bazéně, je to taky peklo, seš sama, máš 7-8 dětí, je to tam samý nebezpečí, jsou tam borci a jde tam jako vo zdraví vo život.

Mno a tak jsem si jako říkala, uvidíme prostě. Mno a měli jsme naplánovanou schůzku s rodičema, ale nevím, z jakýho důvodu prostě se to jako pak neuskutečnilo.

B. H.: Ještě mi řekni, prosím, ty informace o PAS, měla jsi? Načteno, zjišťovala jsi?

Andrea: Jasně! Já jsem měla, dělala jsem seminárku tu jsem i panu řediteli dávala přečíst. Tak mě prostě ten autismus, když se mě i ptal, jaké dítě bych jako chtěla, tak mně ten autismus zněl nejzajímavějc, ale ten problém tam s tím autismem je, že to nikdy není stejný, že prostě vždycky budeš mít 10 autistů a ten každej bude mít jinej problém jako. A ... a ten Asperger byl z těch všech takovej jako, mně se líbil nejvíc?

B. H. Fanda je Asperger?

Andrea: Jo jo.

B. H.: A s jiným autistickým dítětem ses setkala do té doby?

Andrea: Člověče, já si myslím, já si myslím, že to máme, že jsme to měli doma, joo. Protože můj syn, moje dítě mladší, byl hnán do poradny, že byl taky trochu Asperger. Byl nevladatelný, neuvěřitelně chytrý a v první třídě, když nás nahnali do poradny, tak měl ADHD a přinesli jsme papír do školy, ale nikdo na to nebral... Takže jako já byla ve škole častěji než ty moje děti. Protože syn byl takový to dítě, že seděl, v první nebo ve druhé třídě jim paní učitelka dávala matematické diktáty a von jakmile vyřkla to, tak hned hlásil výsledek přes celou třídu hned, paní učitelka z něj byla na prášky, já se nedivím, pak chodil na jinou školu, jako zakaž mu to, no tam trávil hodiny angličtiny pod katedrou, ale paní učitelka říkala, práci má hotovou, mně to nevadí.

A pak můj sestřenice druhý syn měl taky jako závažnou poruchu, no a taky se z toho prostě dostal. Je to vo práci, no, vo trpělivosti. Takže si myslím jako, že trochu jako, až na to, že jsme neměli nikdo ten glejt, že ta porucha tam je, ale něco hodně takhle podobného tam bylo. Až na to, že když je to tvoje, tak k tomu přistupuješ trochu jinak.

B. H.: A rozhodně vnímáš ty vibrace.

Andrea: No rozhodně a jako dříve to bylo, prostě, to dítě bylo nevychované fracek, zlobivej hajzlík, nebylo to autista, má nějakou poruchu. Dítě, který neumělo psát, tak prostě píše jako praxe, ale to, že byl dysgrafik nikoho nezajímalo. A tadyhle nety poruchy se bůh ví kdy, začaly uznávat...

B. H.: Vnímáš tam nějaký posun jako dneska, čím se to liší? Že dáme teda tu diagnózu a podpůrné opatření. Je to hodně jiný? Nevím, jak tu otázku položit, aby nebyla návodná?

Andrea: Já ti rozumím.

B. H.: Tak v čem je jako ta změna?

Andre: Víš co, změna... je jenom v lidech. Jakmile budeš mít lidi, učitele i jako management školy, speciální pedagogy, asistenty, který budou schopný tomu dítěti pomoci a zároveň bude to dítě mít takovou oporu doma, že i ty rodiče budou, že prostě se stane nějaký tým, tak pak to bude fungovat prostě na jedničku. Ale jako jakmile jeden, jeden, když z toho vypadne, tak to prostě nebude fungovat nikdy, jako a navíc si myslím, že to rozpětí toho, jako to říct... tý diagnózy, je tak široký, že dneska jí dostane i dítě, který je lempl, ale i dítě, který je zanedbaný, že se mu jako rodiče nevěnovali, ale nemusí to proto bejt porucha, ale zanedbání a nemuselo k tomu třeba vůbec dojít, kdyby se tomu dítěti někdo věnoval. A nemyslím si, jako že je to chyba jako toho systému, jenom si myslím, že to není v lidských silách to rozlišit, jestli to dítě má nebo nemá poruchu, a potom raději ty poradny nebo lékaři k tomu přistoupí, tak raději tam tu diagnózu napíšeme, než joo... A teď je otázka, jak se s tím my jako popereme, jestli my pak

toho nemáme moc, jestli ty děti potom nejsou poškozený tím, že se po nich najednou nechce víc, než by se mohlo po nich chtít, s tím, že řekneme, že on má tu poruchu, tak to omluvíme, prostě jako je to strašně... ale zase to jako musíš brát podle mě teda jako jo, od dítěte k dítěti a zohlednit prostě všechno okolo, jako rodinný zázemí všechno tohledenctvo hraje roli. Je to prostě těžký!

B. H.: Takže teďko jako budu parafrázovat trošku, co jsi řekla, jestli jsem to správně pochopila, že může být někdy to, když někoho označíme nějakou diagnózou, že mu vlastně ulevíme a tím třeba podceníme ty jeho možnosti? A že ho třeba zabrzdíme?

Andrea: Noo, jooo, protože vím, že ze zkušenosti, když to dítě má tu rodinu, že má rodinu, i když ví, že to dítě prostě v něčem pokulhává, tak na něm budou klečet, že bude dennodenně procvičovat, tak se ta porucha prostě dá když ne eliminovat, tak zlepšit o 99 %, ale chce to, aby ty rodiče byly prostě trpělivý, aby pracovali oba dva na tom. A když se mu prostě nebudou věnovat, protože tak jako i inteligent může spadnout úplně na dno, protože se mu nikdo věnovat nebude, takže tadyhlencto je všechno o přístupu. Si myslím já.

B. H.: Rozumím... Jaký byly začátky a nějaký první střet jako s realitou, jestli tam máš nějaký důležitý moment?

Andrea: Moje oblíbená fráze: blondatý andílek... Zrovna dneska jsme s maminkou Fandy probíraly fotky, když byl malej. To bylo tak nádherný dítě. A teď jsem si vzpomněla, jak on ještě předloni měl tu hromadu těch blondatých vlasů jako jo, což teď se mu to už rovná, tmavne mu to trošku, už to jako není ono...

No nicméně, já jsem nastoupila na začátku září do školy a čekali jsme, až přijde Fanda. A tak jsem ... tak přišel, chlapeček, docela velkej na ten svůj věk, nebo když jsem ho porovнала s dětma ve třídě, tak jediný další dva tam byli takovýho velkýho vzrůstu. Záplava kudrnatých vlasů blondatých a nádherný oči. V podstatě nic na něm nebylo. Žárný rohy. Žádněj vocas nikde nekoukal. Nic na něm nebylo poznat. Přišel pozdravil, stál vedle maminky a byl jak mílius. Přišel i přítel matky s nima, v podstatě my jsme začínali tím, že první hodinu maminka seděla, chodil na hodinu, první hodinu si mě Fanda tak jako okoukával ten první den, sedli jsme si do poslední lavice k oknu, už ani nevím, o čem jsme se bavili, nicméně začali jsme strašně pomalu, maminka byla tady, čekala kdyby bylo potřeba, tak by si ho odvedla. Pak jsme to pomaličku natáhli na dvě hodiny. A byli jsme vydešený, pořád jsme čekali, že se nic neděje. A jeho to ve škole ukrutně bavilo. Prostě najednou přišlo jiný dítě. A zadruhý, my jsme si prostě nějakým způsobem jako sedli, víš, jako už první den to prostě bylo náck jako že tam byla nějaká jiskra.

B. H.: Takže začátky byly vlastně plynulý a pozvolný, žádnéj velkej problém, hned že by něco bylo, nebylo, takže naopak pomalu jste začali navazovat ten vztah. Můžeš ještě nějak dorozebrať, popsat, ten vztah se svým autistou. Jak jsi s ním navazovala vztah, jak se to vyvíjelo mezi vámi.

Andrea: No hele... ten vztah, já myslím, že se vyvíjel jako pozvolna, ale v podstatě velmi rychle (směje se). Joo, já vím, že je to matoucí takhle jako, ale krok za krokem to bylo, že vlastně den ze dne se to prohlubovalo pořád, a dokonce docela brzo došlo k tomu, kdy mě jako objal, když šel domů... což mě překvapilo. A dělá to v podstatě jako doted'ka, ale teď už se jako doma takhle neobjímáme, protože neodchází ze školy, že jo je teď distančka... Ale v podstatě víceméně pokaždý, když odcházel, jako třeba se ještě vrátil a jako že zapomněl a objímal mě. No a jako bylo to jako pomaloučku polehoučku, postupovala jsem takovým tím, že jsem zkoušela, kam až si můžu dovolit zajít v podstatě s přísností jako joo, protože já jsme jako nechtěla vyprovokovat jako reakci, abysem... jo takže ze začátku to bylo pomalinku polehounku, kdy jsem jako zkoušela tu jeho mez a tlačila ho pořád někam, abych zjistila, kdy se začne třeba vztekat jako jo, nebo kdy odmítne cokoli dělat, kdy se postaví na zadní a vzepře se, joo a třeba nastane nějaký problém. Jenže vlastně časem jsem zjistila, že ten problém nenastane jako vůči mně, vůči mému jednání, ale spíš to bylo tak, že když on jako nastal u něj nějaký problém s tím, že nechtěl něco dělat, tak naopak, když jsem na něj šla šikovně, tak jsem jako měla pocit, že to udělal pro mě, joo, že to prostě v podstatě udělal pro to, abych já se na něj třeba nezlobila...

B. H.: Takže se ti, abys se na něj nezlobila, nebo se ti třeba chtěl zavděčit? A šikovně, co znamená šikovně?

Andrea: No šikovně znamená jako tak, aby nevěděl, že je to nátlak. Ale to jsem trošičku u něj narazila. Protože on je velmi inteligentní. Tak inteligentní, že velice dobře ví, jako, jo to je vlastně ta výhoda, i nevýhoda, protože u něj selhávají všechny takový ty ... poučky a normální věci, který ti poraděj, když pak chodí paní z institucí (Nautis), tak chodí paní na začátku a na konci školního roku, reagují, když něco potřebujeme, to se pak scházíme a řešíme to jako operativně. A většinou právě řeknou jako odměňovej systém joo, odměňte se, ale Fanda tohle jako nikdy, ... nikdy to nefungovalo, to bylo jednou jako, že to chtěl zkusit, když uděláš tohlencto dobře, deset razítek, tak pak tě vezmu na výlet, protože u něj neplatily lízátka nebo vobrázky, to jako vůbec... Ale tohle pro něj byl tak dlouhodobej plán, nezáměr absolutní, to já jako raději budu bez toho, já to dělat nebudu, mně to za to nestojí...

B. H.: Jako bylo to tak moc dopředu, že se mu nevyplatilo pro to zmáčknout v tu chvíli.

Andrea: Taak, mnoo a pokud by to bylo jakoby, že když dneska tohlencto... taok on to začal plnit. Něco jsem mu slíbila že odpoledne... tak on se nadchnul, ale za dvě hodiny dal couvačku a řekl, že to raději nebude dělat, že ho to nezajímá, tak já to nechci, jenom aby to nemusel dělat.

Takhle, aby se to vysvětlilo, tak tady je důležitá složka Fandovy osobnosti, že on teda trpí PDA syndromem...

B. H.: Jenom ještě jestli můžu do toho vstoupit, mě zaujaly věci, jak jsi říkala s tou inteligencí, je dost chytrej na to, aby se nechal oblbovat, manipulovat, zároveň inteligence ta rozumová, ale i sociální? Jak jsi naznačovala, že to dělal pro tebe?

Andrea: Ano, ano!

B. H.: Tak i oproti tomu, co se obecně považuje za oslabený u autismu?

Andrea: Tak pozor jo, Fanda nemá tadyhle nct, on je atypickej autista, protože autista, ale tyhle věci u něj nejsou až tak jako určující. Když si vezmeš celou tu škálu projevů autismu a Aspergera, tak u něj jsou to body, ale třeba z deseti jich osm nemá a dva má, ale zároveň je schopnej jeden den to nějak mít a druhý den jinak. Prostě se nemůžeš spolehnout, že když jeden den je takovej, tak že druhý den bude taky takovej... Strašně na něj působí počasí, to jak se vyspí, ráno, co se stane, než přijde do té třídy. Je jako z tohohle hlediska strašně nečitelný.

A mně se jako vyplatilo. Teď to bude takový nečitelný, protože prostě asi budu přeskakovat. Strašně se mi vyplatilo prostě v práci s ním trpělivost. Je problém, velkej u autistů a Aspergerů pro lidi, kteří s nima neprijdou do styku a neznají je, tak že prostě oni nepochopí, že oni nejsou schopný zareagovat hned teď a tady. Prostě na 28 dětí ve třídě řekneš ticho a oni zmlknou. Ale on prostě má ten dojezd, on není schopnej jako udělat teď - zastavit... Ne ne ne, naopak když budeš tlačit, aby teď hned zmlknul, tak to je jako dynamo a on se ještě naopak rozjede, takže mně se prostě jako vyplatilo vůbec netlačit na pilu. Nevím, jak ti to mám teďko říct. Prostě když ty budeš něco po něm chtít a budeš na tom trvat, on to nesplní, tak ty se začneš rozčilovat a zvedat hlas a vyžadovat prostě tu jeho reakci a jeho to strašně baví, že on vyvolá tvoji reakci.

B. H.: Chce reakci.

Andrea: Chce reakci. A když mu ji poskytneš: nedělej to, nech toho, neříkej to, nedělej to, co si myslíš o sobě, tak on to začne ještě stupňovat, protože ta reakce se mu děsně líbí! A on to pak přežene bohužel, dojde k nějakému konfliktu a on je potom z toho sklíčenej, ale ne hned! Jemu to trvá třeba půl hodinu. A to už pro "normální lidi" je pozdě. Joo, takže pro něj je nejlepší ho vyvést ven a nechat to. Tak když začal něco rozjíždět, tak jsme se sebrali a šli ven. Ale zase se to muselo udělat chytře. Protože nemohlo to bejt nedělej to, nedělej to, víš co vypadni... No to ne, to pak mu došlo, že ona mě chce dostat odsad' a a zrovna tady začíná bejt sranda. Takže to chtělo bejt rozumnej chytřej, ale bylo to těžký. Protože někdy prostě už nervy na pochodu a jsem se pak naučila jakože stopku v momentě, kdy já jsem to neukočírovala. Protože vždycky to byla moje chyba.

B. H.: Tvoje chyba? Spíš jsi to tak vnímala?

Andrea: Ne, byla to moje chyba. Protože já jsem nedokázala včas odhadnout, kdy mám na něj zareagovat takovým tím uklidňujícím tím... prostě nechala jsem to rozjet anebo jsem zvolila nevhodnej postup a on se rozjel. Takže pak jediná možnost je, že jsem si ho přestala všímat. A to funguje doteď. Přestala jsem si ho všímat. A přestala jsem s ním komunikovat.

B. H. Dávat mu jakoukoliv reakci.

Andrea: Já jsem říkala, já se s tebou prostě nebudu bavit, dělej si co chceš.

B. H.: Až takhle jakoby gestem i jako hranej nezám.

Andrea: I ano, otočila jsem se zády. A on, jako si ještě jel chvíli to svoje, ale potom jako to a pak začal takový to, že jako začal dolejšat.

B. H.: Ten dojezd se tam dostaví, že jemu to začne postupně docházet. A je mu to líto? Vidí, že něco je špatně.

Andrea: Ano, je mu to líto a pro něj prostě nejhorší bylo, že jsem s ním nemluvila. Mno a prostě problém byl, že nechtěl pracovat. Jako třeba diktáty pro něj byly velkej problém. Nechtěl psát diktáty, nechce. Tenhle rok měl jeden a rozplakal ho. Odvykli si psát, píšou vše na počítači, on vždycky chtěl psát všechno tiskacím, my ho nutili psát psacím, on odmítal, dělal, že neví, jak se co píše, přestože mu všechno visí všude... A to si prostě lehnul, dělal prostě mrtvýho brouka a nic jako. A to my jsme ale trvaly na tom, že on ten diktát prostě napíše. Že buď to o hodině nebo o přestávce, tak přijde o přestávku. Nebo ho napíše po škole, když ani po škole, tak doma. A teď jako to vždycky došlo tak daleko, že jsem mu říkala, já se nebudu vůbec bavit s tebou, dokud nenapišeš ten diktát. A on seděl, dělal všechno možný, lámal tužky, prostě aby nemusel to psát. A já jsem si tam vedle něj sedla a psala jsme mamince, ať pro něj přijde později, že má nějakou práci ještě. A on že to napíše doma, říkám ne, to je školní práce, musíte to napsat, nepůjdete domů. A on vždycky jako chvíli jako... no a když mu pak došlo, že opravdu mu nepovolíme...

B. H.: Anoo, hranice!

Andrea: Ale to hodinu třeba seděl u toho a pak to měl za pět minut hotový, ale to protože to byl boj mezi náma, prostě tady je ta čára a on ji posunul sem a já zpátky, prostě to bylo boj, ale nepovolíme. A tadyhlenctvo no, ale tak já jsem si tam třeba sedla a vzala jsem si mobil nebo počítač a začala jsem si tam hrát hry. A on začal načuhovat, co tam jako tohlenctvo. A já na něj vždycky a co chceš? Chceš psát diktát? Tak na mě nemluv. On zase na mě: paní asistentko. Já: už chceš psát diktát? On: no já jsem.. Já: Nee - tak na mě nemluv. A nakonec: tak napíšeš ho? On: Tak jo.

B. H.: Anoo, také pevně nastavená hranice. Splnit úkol. Jiná komunikace není. A on prostě došel k tomu, že to nešlo jinak A bylo asi důležitý teda nepovolit. Že jo, vždycky to takhle, Přitom věděl, že je to jeden diktát, ale zkoušel...

Andrea: Ano, a byli jsme, jako měli jsme takový vlny, třeba jsme měli období, jako takhle, zvyšovali jsme to penzum hodin, který byl ve škole a třeba do Vánoc to všechno šlo. A třeba jsme se dostali a na čtyři hodiny denně.

B. H.: Jenom teda pro upřesnění, chodil do školy, jenom když jsi byla tady s ním.

Andrea: Ano.

B. H.: A měl asistence teda hodin, podle toho, kolik zvládne denně. Pamatuješ si jak se to třeba vyvíjelo, zvyšovalo?

Andrea: Hele, první týden jedna hodina, pak dvě hodiny, jako jo, pak to bylo podle toho, když už to dával, tak že mu to protáhneme, vždy jsme se domluvili s mamkou, budou to tři hodiny, kdyby to nešlo, stáhneme to zase zpátky. A většinou to každé ročník mělo vzestupnou tendenci. Čtyři hodiny bylo jako max, první pololetí tam byla vzestupná tendence. Pak na něj přišlo jaro. A to už pak bylo jako takový, on je opravdu citlivej, jako jsme vyzorovali, že třeba úplněk na něj působí, změny tlaku nějaký jako, že vše se na něm podepíše a to jaro hodně. A jak školní rok, tak pak už byl unavenej, tak jsme zjistili, že to na konci roku musíme zase zkracovat, aby pak vůbec byl schopnej dělat... A pak jsme to třeba nechávali i tak, protože jsem ho naučila číst. A tím jsem ho jako vyhodila, že jsem mu pak říkala dobře, uděláš práci, pak si běž lehnout, měl tam místo, matrace odpočinkový, mno a šel a četl si.

B. H.: Takže jako svoji knížku?

Andrea: Ano, ano! A jako doma von nechte, ale že nemusel pracovat, tak si četl, třeba pak v páté třídě místo výtvarky, pracovky. On práci udělá rychle, ale žádný Picasso z něj nebude, nebo teda (směje se) vlastně asi by odpovídaly ty výtvary. Ale prostě není ten typ, co by se s tím šmrdlal. A nesnáší opakovanou práci. Jo, takže jako prostě udělej znova nefunguje. Už jsem to udělal. Hrob třeba, že napíšeme si domácí úkol a napíšeme si znova. Nefunguje. Už to dělal, nebudu to dělat znova.

B. H.: Nevysvětlilas? Protože zrovna ve škole je to dost nevýhoda, procvičování, opravování.

Andrea: No, to on, prostě jeeee, tohle už jsme četli. A jak si to všechno pamatoval! To už jsem četl, protože třeba v čítance předbíhal.

B. H.: Ještě ať mi neuteče myšlenka, když jsi říkala, že jste pak ty hodiny zase snižovali, k čemu by to vedlo, když by zůstal? Nic by nedělal?

Andrea: Povaloval by se.

B. H.: Takže k ničemu by to nevedlo.

Andrea: Nemělo to smysl, von by potom, jak byl nepříjemnej, unavenej, tak by, já to mívám taky, když jsem hodně unavená, tak začnu vydávat zvuku, a von pak jako hmmmmmm.... a to už jsi na něm poznala, že je přetaženej, že to nemá (!) smysl.

B. H.: Nebylo to pro to dítě.

Andrea: Ale ani jako pro nikoho, pro ty děti, pro něj, pro učitele, ani pro mě. Pro nikoho to nemělo smysl. Výhoda je, že všechno, co dostal domů, prostě udělali potom...

B. H.: Ehm. Zmiňovala jsi ještě, že máš pocit, že spoustu věcí dělal jako kvůli tobě. Já se chci zeptat, jestli si umíš představit, že bys dělala asistentku dítěti, se kterým by sis nesedla lidsky?

Andrea: Vůbec si to nedovedu představit. Já si myslím, že by si ten člověk měl k tomu dítěti udělat vztah a v momentě, kdy tam není, to by jako mělo bejt zakázaný úplně. Jo že prostě asistent, nebo učitel má spoustu dětí a stane se, že někdo ti nesedne, ale asistent je pomocná síla

a ty máš pomáhat tomu dítěti. A pomáhat někomu, koho nemáš rád, je strašně těžký a myslím si, že je to i kontraproduktivní. Mně bylo vždycky líto, když jsem viděla jinýho žáka, který byl s paní učitelkou a bylo vidět, že on ji prostě..., bál se jí a ona ho... No prostě myslím, že takhle by to nemělo bejt. A vlastně by se k tomu mělo přihlížet. Ale možná vlastně ani nemusí, protože ono to vyplyne, že prostě ten asistent to nemůže dělat prostě, dlouhodobě.

B. H.: By ho to zničilo.

Andrea: Tak. Nenajdeš si k tomu dítěti cestu, tak to prostě nejde.

B. H.: Jak bys třeba teď krátce a jednoduše popsala ten svůj vztah k Fandovi, jestli to jde. A ještě mi řekni, jak tě oslovuje, jestli si vykáte?

Andrea: Paní asistentko, vyká mi, já mu tykám, on mi vyká.

B. H.: Jakou máš roli, jak bys popsala. Jak moc máš nadřízenou, nebo seš kamarádka. Jak to vnímáš, když třeba srovnáš tu hierarchii, když je učitel, ty, děti...

Andrea: Já se vnímám jako jedno z těch dětí. Jako možná je to i mým mentálním nastavením jako. Že já to prostě mám v hlavě tak nastavený. Absolutní nedospělec jako. A musím se hodně držet, abych byla to... autorita. Ale myslím si, že ty děti, že to, vědí, že jsme jako víc, ale zároveň mě berou něco jako mezi. Jako v polovině cesty.

B. H.: Má to určitě výhody i nevýhody, že?

Andrea: Jo, no musíš to odhadnout, ale je to stejný jako s dospělejma. Musíš si odhadnout toho člověka. Kam můžeš ve vztahu k tomu dítěti zajít. Jsou děti, u kterýho nemůžeš povolit takovejhle vztah, protože to dítě na to není mentálně zralý. Ale pak jsou děti, který jsou mentálně na výši, že to ukočiruje, oddělí to hranici. Že se bavíme jako sranda a takhle, ale jsem něco víc. Některý to nedokážou. Třeba s 10 dětma ve třídě nemáš tu hranici jako víc kamarád než pedagog, ne zase úplně kamarád. No a zbytek ví, že se bavíme, jsme venku, ale pak jsme ve třídě a zvoní, bere se to jinak.

Takhle třída je chytrá, oni jsou inteligentní, ale náročný. I kdyby neměli Fandu.

A s Fandou, nemám prostě problém, máme nějaký vztah, jezdíme na výlety, navštěvujeme se doma, ale pořád je to, v životě mi nezatyká, vykáme si i s rodičema, takže prostě nee, tohle si necháme, třeba do budoucna...

B. H.: Rovnou mám další otázku, jak se ti spolupracuje s rodinou, jak jste v kontaktu. Už jsi zmiňovala, že je potřeba celej ten tým, aby pracoval, kterého je rodina součástí, tak jestli to nějak popíšeš.

Andrea: Hele, paní XY má veškerej můj obdiv. Má dvě děti, je rozvedená, obě děti jsou autisti. Protože tatínek je autista. Já když jsem ho poznala, my si ho pozvali ve čtvrté třídě na třídní

schůzky, protože on se chtěl začít více starat, vypadalo to skoro na střídavou péči. Ale my jsme věděli, že když chodil Fanda k tatínkovi, tak pak po víkendu přišel úplně rozbouranej, nic s ním nebylo. Tak jsme si chtěli promluvit, že bude muset dohlížet na režim, na práci. Protože to nebyly úkoly, nebylo nic. Takže jsme si pozvali tatínka... jako já ho předtím viděla jednou. Tatínek takovej ten tvrdej autista, žádný smysl pro humor, všechno doslova, ... To si vůbec neumím představit, Fanda má naštěstí smysl pro humor po mamce.

Já jsme se pak maminky ptala, jak jste jako mohla, a ona se smála, že nebyl diagnostikovaněj, že jí to dříve přišlo zajímavý, ale pak prostě se to už nedalo...

B. H.: Mě k tomu napadá, že spousta těch věcí teda může být i odkoukanejch.

Andrea: Ale tak autismus je geneticky predisponovaněj. No a já, když jsem pak poznala starší sestru, ta už s nima nežije dlouho jako, ta je taková jako bez očního kontaktu... Takže tam ta dispozice rodinná je takhle silná.

Takže spíš jsem chtěla říct, že jsem ráda, že nemusím komunikovat s tím tatínkem, ale můžu jako s mamkou. Ta ještě se svým přítelem, se opravdu snaží dát mu režim. Ale klobouk dolů před tím otčímem, kterej se dostal do tý rodiny někde ve Fandový první třídě a neutekl. Takže všechna čest.

A s maminkou domluva vždycky stoprocentní. Mamka přijela kdykoliv do školy, když bylo potřeba. Pořád na telefonu, domluvíme se, já když jsem potřebovala k doktorovi. Nebo jsme potřebovali se třídou, někam, kam Fanda, třeba do divadla, nemohl. Žádnej jako problém.

A každý ráno vlastně doteďka mi předává Fandu, čeká, než přijdu do třídy, vždycky řekne, co, jak se vyspal, že dneska od rána je zaseknutej, že třeba tvrdí, že ho bolí břicho, kdyžtak zavolejte. Spolupráce fakt jako perfektní.

B. H.: Takže opravdu denní kontakt... Zeptám se, skočíme, co spolupráce s učiteli. Nebo teda paní učitelkou na prvním stupni, vy už jste teď na druhém, tak klidně zmiň i jak je to teď nově.

Andrea: Tak jako první stupeň, no on měl jen jednu třídní učitelku, neměli snad ani nikoho jinýho... Abych nekecala.

B. H.: Klidně... spíš prostě jak to funguje. Otoč to třeba jako na sebe, jaký to je pro asistenta, když musí komunikovat s nějakými učiteli a řešit to ještě směrem k dítěti a učiteli. Jak to vybalancuješ?

Andrea: Tak v podstatě, když měl přijít do třídy jiný učitel, tak jsem mu jako dávala takový malý školení, co může od Fandy čekat a jak jako bude reagovat a co se může stát během tý výuky jako joo. Takže to bylo jenom na pracovní výchovu. No a my jsme to měli jako tak, že paní učitelka věděla o něm a on na ni reagoval jako v pohodě. A většinou ti učitelé jsou naučení jako tak, jak se to nese tady po škole, že prostě si Fandy nevšímejte a ona si ho Andrea srovná

a kdyby byl problém, tak to řešte jako s Andreou, jo. Takže ono to fungovalo tak, že si Fanda udělal svoji práci a když měl dobrou den, tak chodil a pomáhal dalším dětem A když měl horší den, tak si pak šel číst. Takže to fungovalo a nebyl problém.

B. H.: Přemýšlím, jak se ještě zeptat, jestli zkusíš víc popsat třeba tu interakci s těma učiteli, jestli tam třeba fungovalo nějaké mrknutí tebe na učitele a naopak?

Andrea: Ano, ano, to takhle jako funguje, ale ještě spíše dřív, ono se to jako strašně vyvíjí, srovnat třetí, čtvrtou, pátou třídu, je tam hrozný kvantitativní skok. Třeba ve třetí třídě ho mohli vyvolat a on neodpověděl, když nechtě jako jo... No takže to prostě bylo takový, že moje práce je, že já dávám pozor, kde jako jsme, protože on mezitím udělá prostě desíky tisíc věcí. Prostě jako rozšrouboval lavici během výuky. Mu říkám, dávej pozor, on že dává, já, že nedává.

B. H.: A dává?

Andrea: No dává, dává pozor. Jenomže u toho dělá milion věcí. Jenomže ty máš pocit, že když někdo dává pozor, tak ho dává, ale on to jenom si nechává proplout...

B. H.: A dokonce mu to třeba pomáhá k soustředění?

Andrea: Joo, jako prostě to nepochopíš, to nepochopíme, my sedíme, najednou buch a sletí lavice, já vůbec nevím, kdy ji stihnul rozšroubovat... prostě během výuky udělá, ale stíhá to mno...

B. H.: Jak tobě vyhovuje, protože tak jak to popisuješ, tak mám pocit, že jsi jeden na jednoho, že se třeba těm ostatním dětem nevěnuješ a jsi prostředníkem k učiteli?

Andrea: Anoo, ale zase jako. Je to několik let. Posun. Dřív jsme nemohla odejít od Fandy k někomu jinému, to jako žárlil a hned si mě přivolal k sobě. Ale třeba teď se už jako naučil takový to: běžte pryč - to je jako moje práce. A já říkám, že výborně, tvoje práce, ale já chci vidět, že to máš všechno. Tak já kolikrát ho to musím nechat odevzdat, ale učitel pak řekne, tady to nemáš všechno. Tak mu to pak vrátí. Protože on zase je lajdák a jako hlavně to chce mít rychle hotový. Ale zase už jako dbá na to, že je to jeho práce.

Ale třeba teď na angličtině chce sedět s někým jiným, joo, takže mu říkám, běž, ale když bude problém a bugr, jdeš pryč. Takže když už pracuje, vidím, že začne pracovat, tak já odcházím a chodím po třídě a beru si slabší kousky, který vím, že to potřebují a je to větší přínos. Takže už i tohle to beze mě zvládá.

Ale jako bejvalo třeba období, že pracoval, ale držel mě třeba za ruku při té práci. Nebo mi třeba dal jako ruku na koleno. Že jsem měla pocit, že ho to jako uklidňovalo.

B. H.: Uzemněnej.

Andrea: Jo jo jo, to bylo vidět, že to potřebuje jako jo. Nebo jsem prostě normálně takhle jako ho hladila v zádu (na krku) a on byl jak ten kocour (směje se). Takhle jako v klidu úplně, když mu to pomáhalo jo.

A je to děsná změna, každé měsíce v podstatě je jiné.

B. H.: Oni jsou teďko v šestce, takže tam nastala vlastně hned distančka, takže jak proběhl přechod?

Andrea: To ti můžu říct rovnou, přechod byl v pořádku. My jsme se připravovali intenzivně, pan ředitel nebo i učitelé měli strach. Přestože jsem je připravovala, že se nemají čeho bát, tak přišel pán z Nautisu a udělal učitelům přednášku o Fandovi. A ten pán je takový, že čekat to nejhorší, hrůzu, děs, krveprolití, skoky z okna. On je vyděsíl k smrti. A oni potom vlastně viděli Fandu ve skutečnosti. A já jim říkám, co jste čekali, já vám říkala, že je to nejhodnější dítě ve škole.

B. H.: Takže strategie, čekat to nejhorší a bude to jen lepší?

Andrea: Ano, pak jsem vlastně hnedka měla přednášku já, já je zase uklidňovala, říkala jsem, že v nejhorším sem tam já, ten Fanda tam beze mě ve třídě nikdy nebude, takže jako ničeho se nebojte. A ačkoliv pro ty autisty a Aspergera se říká, že bývají změny pro ně těžké, tak pro Fandu změna ... učebny, což je změna. Tak pro něj vůbec není těžká, naopak se ukázalo, že je pro něj velice prospěšná, protože na prvním stupni seděl 5 hodin na stejném místě a když ho paní učitelka po dvou hodinách přestala bavit, tak už jí další tři hodiny se snažil jen vytočit a byl oheň na střeše. Ale na druhém stupni, než se Fanda stihne aklimatizovat na jednoho učitele, tak on odchází a přichází jiné, nebo jde Fanda úplně jinam. Takže von se jako přesune, podívá se, kde co, přijde učitel, než se napojí, konec hodiny. Takže on nemá čas se nudit! Pro ně je ta nuda nejhorší věc jako jo. On jakmile se začne nudit, tak začne vymejšlet bejkárny.

B. H.: Stereotyp.

Andrea: Mnoo, prostě, hele já teď jako přeskočím, teď mě to napadlo. Chtěl hrozně chodit na obědy. Tak když jsme začali chodit čtyři hodiny, tak jsme začali chodit na obědy. Ztropil první neplechu, říkám mu, že teda jako takhle to nepůjde. Ztropil druhou neplechu, říkám varování, ještě jednou a nebudou obědy. Tak do třetice, protože nevěřil, a konec. Odhlásili jsme s mamkou obědy a bylo. A po tejdnu, že by chtěl. Říkám mu, že jednou a končí. Tak zase chodil, třeba měsíc byl klid, najednou zase něco ztropil, tak říkám konec, nazdar.

B. H.: Můžeš říct konkrétně?

Andrea: No třeba s roletama tam začal šoupat, přišla paní, hned na něj vystartovala, oni na něj nastoupili, místo aby na něj v klidu, že ať to nedělá... Ale hned jak byla konfrontace, tak on ještě šel proti. Nebo s tácam, že si bral od spodu. Ne s nima tam začal šoupat. A místo toho, já řeknu jako Fando, nech toho, je to nepříjemný. Tak ona hned: nechceš toho nechat? Ale nicméně jsme se taky sešli s jídelnou, vysvětlila jsem jim to. Byl klid.

Ale pokaždý nastalo to, neplníš povinnosti, chováš se jako to, nebudeš chodit. Chodí teď na obědy normálně. A dokonce ani nejí se mnou. Nebo nemusí, když není fronta, jinak si ho beru dopředu, ale prostě nejí jenom se mnou... A jde to jako vo tom, zase ty pravidla. Bude to podle našeho, ne podle tvýho.

B. H.: Trošku tě možná dotlačím, ještě k tý spolupráci s učitelem, zjišťuje teď co se třeba bude učit a budete dělat?

Andrea: Hele, jako vůbec to neřeším. Jenom když prostě učitelé se mnou komunikují, tak to řešíme. Třeba největší problém teď je etika. Prostě on jako nechce odpovídat na takový věci. Třeba teď sme měli, on ačkoliv je pořád na internetu, tak povídat o tom, co si myslí o tomhle tom pořadu, jaký zná noviny, a co si myslí o tomhle. To prostě on řekne neznám, nezajímá mě. A nebude to rozvádět. Ale paní učitelka prostě jako chce. Ale já jí říkám, on tohle prostě dělat nebude. Tak mu dej trojku, dej mu klidně čtyřku, jemu je to jedno, pro něj prostě ty známky nic neznamenají.

B. H.: Nemá v tom smysl.

Andrea: Ano no, on prostě tohle dělat nebude. To je jako kdybys po něm chtěla psát sloh. On prostě, to je to jeho omezení, z něj spisovatel nebude. On nejraději na všechno odpovídá ano, ne, nevím. Pro něj prostě není smysl v tom, aby popisoval svůj pokojíček, prostě ho mám a nazdar.

B. H.: A naopak, co je pro něj to zajímavý? A zároveň pojdme to ještě zastřešit otázkou, jaká je jeho diagnóza a i vlastnosti?

Andrea: Jeho hlavní diagnóza je PDA syndrom, to je prostě vyhýbání se povinností jako v globálu. Jsem říkala že my tohle máme společný, proto si tak rozumíme, že udělá to dítě všechno proto, aby nemuselo udělat to, co po něm někdo chce. On by se oběsil na větví, jenom aby nemusel udělat, to co má. Když to trošku přezenu.

B. H.: A Asperger teda?

Andrea: A Asperger, a bere na deprese léky, a bere melatonin, protože má problémy se spánkem, zvlášť teď v týhle době, protože nemá režim prostě, takže má problémy se spánkem. Neusne. Taky už není, malej, že když mu řekneš zhasni, tak ponocuje, pak ráno nemůže vstávat.

B. H.: A teď jako vlastnosti. Když bys ho měla přiblížit, jak ho vnímáš. Co ho baví?

Andrea: Fandu baví jako všechno, co může rozebírat, jako první, co jsem u něj viděla je elektrifikovaná psí bouda. To mi ukazoval, když jsem tam poprvé přišla. Pak jim elektrifikoval dílnu, počítače ho bavěj. On jako je technicky zdatnej. Ale má jednu velkou tu, že by měl předzvěst se tím zabývat, ale on není pečlivý. On udělá něco funkčního, ale nebude to vypadat hezky.

B. H.: Nedotáhne to.

Andrea: No, on to udělá prostě provizorně. Ale jako jakýkoliv pokusy (ukazuje mi fotku s jiskrami).

B. H.: Nějaká fascinace, děti s autismem mívají třeba rády vláčky.

Andrea: Ne ne ne, to nemá takhle, že by jako znal nějaké. To on asi nemá.

B. H.: Plus nějaké největší omezení v komunikaci? Když bys to měla vztáhnout k těm stereotypním představám o PAS.

Andrea: No hele, on si vybírá, ten okruh jeho přátel je jako omezenější, a když tě tam pustí, tak to je něco. A jak jsem i říkala, on tuhle třídu si vzal za svoje hnízdo, on si je adoptoval a běda jak někdo zvenčí, tak on hned, že půjde a rozbije mu hubu. A je úplně jedno, jestli ten někdo bude útočit na toho jeho nejméně oblíbeného spolužáka, prostě jednou je to jeho spolužák, kterýho on sám sice nesnáší, ale běda jak na něj přijde někdo zvenčí. To je jeho neoblíbenější spolužák, jako, tomu si budu ubližovat jenom já (v nadsázce, směje se). A

Ale on jako neubližuje dětem. Není nic nad rámec, že si kluci dají do držky. Problém je v tom, že kdyby v tom byl Fanda, tak je v tom hned agresivní jednání a policie, že prostě jako ta pověst ho předchází, jo, přitom von takovej vůbec není, prostě je normální kluk. A když byl nějaký problém s dětma, tak on třeba v té třetí třídě, jak byl velkej oproti nim. Tak on měl jako období, že přišel a přenášel je na jiný místo. Ale teď jako přistoupil k jedné holčičce, přišel zezadu k ní, jak k psovi. Chytil ji do náruče. A ona se strašně lekla. A ona prostě strašně začala plakat a měla z toho hysterák. A řešil to tatínek..

B. H.: A on zase na tohle reagoval jak?

Andrea: No on byl z toho docela vyděšenější, on vůbec nevěděl, co se děje jako jo. Se to popsalo, že jí ublížil. Ale jako já říkala, že takhle to nebylo. Nicméně druhý den jí přinesl dárek, omluvil se jí, ale ten dárek byl nějaký strašně špinavý plyšák. Ale teď ne že nejlepší kamarádi, ale ona teď chodí a zeptá se ho, Fando, jak se máš.

Anebo jiný děti, chytil tady malou holčičku, odnesl ji, ona u toho jedla, komunikovala, v klidu se vrátila zpátky, vůbec na něj nereagovala. Holky byly úplně v klidu, protože věděly, že jim neublíží, nic jim neudělá.

B. H.: Takže ta třída ho jako bere? Aniž by se jim muselo vysvětlovat, začlenila ho, jak se jim to vysvětlovalo?

Andrea: No, tak, my jsme to ve třetí třídě šli krok za krokem. Ta třetí třída byla trochu vyplašená, protože oni nevěděli, pamatovali si to, co se dělo v první třídě, že tam běhal. Takže to čekali, ale pak zjistili, že to vlastně takový není. I hodně intervence z mé strany, ale pak i pochopili a uznali, že když oni jsou neklidní, tak on je taky, a pomaličku se začali jako to. A teď už není problém, fakt není. Když se začnou honit, tak on se začne honit s nima. Jenomže oni už dorostli, už je to prostě váhová kategorie jiná a znají ho prostě velice dobře, takže teď už tam fakt není takovejhle problém jako jo.

B. H.: Mám tady další okruh otázek, zajímala by mě vaše spolupráce, jak třeba probíhal běžný den. Ty už jsi o tom i mluvila, tak rovnou třeba jestli to dokážeš nějak shrnout, co je pro tebe třeba nejdůležitější, jaký ty si dávaš cíl?

Andrea: Hele, můj cíl, teď to беру, když jsme normálně ve škole, tak můj cíl je v tom, aby Fanda prostě přišel do školy a měl připravený věci na hodinu a strávil tu hodinu v klidu, v tom, nebo s tím, že já mu třeba pomůžu s nějakými zápiskami, protože když je dlouhý zápis, tak já mu raději pomůžu, protože jak škrábe, tak to pak ani nepřečte, aby to teda měl přehledně, udělám mu zápisek a hlavně chci, aby dával pozor a nerušil. Takže tohle jsou věci, který jsou pro nás důležité, aby nerušil a dával pozor, když ho učitelka vyvolá, tak aby mohl... reagovat, s tím, že když, tak mu ukážu (do sešitu - místo, kde zrovna jsme).

Tak to je jedna věc. Pak největší problém vždycky byly přestávky. Velká bylo pro mě za trest.

B. H.: Pořád jsi ve třídě i o přestávkách?

Andrea: Ano! Ano. Já odcházím věci jako udělat si kafe, na záchod, svačinu během hodiny, v momentě, kdy vím, že je zaměstnaný, takže když oni dostanou svoji práci, tak já se balím a jdu třeba na záchod. Řeknu mu, že teď si to dělej, já jdu na záchod. A on pracuje. Ale v momentě, kdy není zaměstnaný, tak začne tropit neplechu... To on ví, že tam nejsem, tak co bych tak provedl, si řekne.

Ale já si myslím, že tam není učitel, kterej by ho neměl rád. Víím o jedny paní učitelce, alel ta ho neučí, nemá s ním zkušenost, až ho pozná, tak bude vědět, že to je.

Mno a my si teda takhle odžijeme ty hodiny, někteří učitelé mě zapojují do toho tý výuky, i třeba fyzika, že aby i jenom kvůli tomu, aby Fanda neměl pocit pořád, že jsem vedle něj, dostávám písemné práce stejně jako on.

B. H.: A jako z důvodu, aby neměl pocit, že ty tam seš ta...

Andrea: Že ho hlídám...

B. H.: Že na něj dohlížíš a že to uděláš za něj?

Andrea: No jako jasně a jeho oblíbená věta je, že to já nevím, to dělala paní asistentka. A já říkám, ty seš takovej kecka.

B. H.: Ale to je taky ale těžký vyvážit, co je tvoje práce, kam až ho máš dovést, abys neměla pocit, že neděláš, ale zároveň, aby to dělal on.

Andrea: Ano, já jsem říkala, že on má jednu výhodu. Že i paní učitelka na prvním stupni tápala, jak moc je to jeho dílo. Já se smála, matematika, to nebude moje dílo. Jako já hlídám, aby splnil postup a měl tam vše, co mít mám. To vidím i u ostatních dětí. Narýsuju úsečku, jak dlouho, přes celou stránku, zvol si bod, kde, kde chceš, tady to není dobré. Ale on pak už to dělá naschvál, že ze sebe dělá blbýho. A nebo... slovní úloha, písemka, koukne na to, vidí to a napíše 98. Ale já mu říkám, to je sice fajn, ale paní učitelka chce ten... výkon.

B. H.: Formu.

Andrea: Pro něj je to strašně zbytečná věc. Odpověď, jéžíšmarja, tak mu řeknu: piš.

B. H.: A někdy asi ho přemluvíš?

Andrea: No většinou ho přemluším. Většinu to jako joo...

B. H.: Vysvětlíš? Nějaký příměr použiješ?

Andrea: Třeba teď v distanční, prostě teď je tohle škola, ten učitel to chce. Proč se mám tady teď na tohle dívat. To je video, tvůj teď úkol, místo školy. Podíváš se a pak uděláme zápis

B. H.: A stačí tohle vysvětlení, že je to úkol, nepotřebuje nějaký vyšší cíl?

Andrea: Ano, ano. Mno a ještě u těch úkolů, už mě i odhání, že je to jeho úkol, ale já pak s těma učitelem jsem domluvená, že nakouknu, ještě mu to vrátím. On třeba pak přeskočí, když se šetří místem, kopis, třeba je to na druhé straně, tak to přehlédne. Ale to já i ostatním dětem třeba ukážu... A výhoda je, že když to má, tak už to je.

Ale někdy třeba v angličtině mi říká, ale tohle už udělejte vy. Já říkám, Fando, tak on, že mi to nadiktuje. Joo, hodněkrát za něj píšu.

Když děláme zápisy, protože on se nerad učí, neumí se ani učit, tak mu říkám, diktuj mi to a čti, já to budu psát. Proč? No protože tím, se to naučíš. No tak jo. Prostě musím vždycky najít nějaký způsob, abych ho zapojila, ale nedělala věci za něj.

B. H.: Ptá se hodně proč?

Andrea: Ani nee. Jak kdy. Když má náladu, tak udělá vše bez řečí, když nemá, tak se snaží vyhnout, nevykopeš z něj nic... i jsem teď v distančce odešla. To nemělo cenu.

B. H.: Jak moc jde u Fandy o nějaký školní výkon, kam směřuje v povolání, zapojení do společnosti?

Andrea: Vůbec. Ne. nemá. Nemá žádný ambice, tvrdí, že prostě nic nechce, nic nebude. A pětka hurá, dostal jsem pětku.

B. H.: Takže motivace?

Andrea: Ne, to je prostě jeho póza. Zase vyvolání reakce. Jednička reakci nevyvolá.

B. H.: A myšlení na budoucnost on sám?

Andrea: Nee, ale to je jeho povaha. To je pro něj klišé, kterému on se, právě to je ta povaha, chce zásadně šokovat a vybočovat, to on při své inteligenci ví, co to je. A prostě jako kdyby chtěl... On měl i období kdy ve třetí a čtvrtý třídě tvrdil, že je gay. Ale to u mě narazil, mě nešokoval, mu říkám, že si veme mého syna a budu mu dělat tchyni... On opravdu se snaží se stylizovat do nihilisty, kterej prostě nic nebude, nic nemusí, ale má pocit, že ho ti lidé budou přemlouvat, že Fanoušku, to musíš něco bejt.

B. H.: A to by chtěl?

Andrea: To by chtěl, no jasně! To víš! A on jim bude oponovat, to je zase získání té pozornosti.

B. H.: A že by o sobě říkal, že je hloupej?

Andrea: Nee, to zase vůbec. To on o sobě tvrdí, že je nejlepší z angličtiny, hned po paní učitelce.

B. H.: Jak to vnímáš ty s ním jako nějakou budoucnost?

Andrea: To je daný tím, že tyhle děti se vyvíjí pozdějc. Tam je ta puberta jako v první, druhý, třetí třídě, pak se projevy autismu zplošťujou a v podstatě se spíš dávají... nebo teda ADHD odeznívá, zklidní se, v podstatě bývá v klidu puberta, ale někdy se zvýrazňují rysy autistického spektra a oni třeba můžou být víc obsedantní, kompulsivní... A tam bude záležet, jestli on si opravdu najde nějaký ten svůj smysl. Vše je to o tom, aby on chtěl. Když on si najde něco, co ho bude bavit, tak si najde vše k tomu, co bude potřebovat. On když se rozhodne, že bude dělat jednu věc, třeba kováře, tak si najde úplně všechno, o oceli, kalit, kovat, popuštět, ale okolo? Nějaká čeština... Ne.

B. H.: A myslíš, že u toho vydrží?

Andrea: To těžko říct, ale to nevíš u sebe. Lidé nevědí v padesáti, co chtějí bejt.

B. H.: To mně nahráváš, jsem se nedoptala zpětně, jestli u sebe ještě vidíš nějaký profesní posun. Jestli tě to teď takhle naplňuje?

Andrea: Mě to naplňuje to jako rozhodně, ale trochu přemýšlím, protože ten čas strašně letí. A už je v šestý, tři roky uplynou jako voda.

B. H.: A ono další dítě by mohlo být zklamání, nebo málo, ne, pro tebe?

Andrea: Přesně tak, on mi nasadil tu laťku, že co já budu dělat, když nebudu mít takovýhohle miláčka...

To víš, že o to přemýšlím, ale ono to není o tom, že kdybych měla jiný dítě. To já ráda pomůžu i jinejm. Ale spíš to cítím, že tohle je jako výzva nebo byla. Byl dítě, který mělo strašnou nálepku a já jsem ho zvládla. Což jako nikde neříkej, že to bylo v pohodě, protože jsme jeden a ten samej člověk. Jak říká i maminka jeho, jste jeden a ten samej, můžu vás tady nechat?

B. H.: No to je prostě to souznění. A to je hezký. Je tam cítit ta podpora od tebe.

Andrea: Mno a já bych chtěla zase nějakou výzvu. Nedovedu si představit, že bych tady seděla vedle nějakýho dítěte, který by mě nepotřebovalo. Asi bych se začala nudit a to by nebylo dobrý, jako Fanda když se nudí...

B. H.: A třeba jít s ním na střední?

Andrea: Já nevím, jestli to nemám zakázaný, pan ředitel se mnou napsal smlouvu, že neuteču.

B. H.: Tři roky je dlouhá i krátká doba, třeba se zase nějaká další příležitost vyjeví.

Andrea: A já i vím, že paní z Nautisu, vědí, že tady mají takovouhle podporu, tak sem třeba někoho zase frknou, protože ta škola to umí, že mají pro to podmínky. To i já, mám výborný, co se týče vedení a učitelů, já tady nemám problém s ničím. A všichni zjišťují, že to žádná potíž s Fandou není, už, asi to bývalo peklo.

B. H.: Cejtla jsi třeba, že je někdo, kdo ho tady jako nechce?

Andrea: Ty paní učitelky z prvního stupně. Který prostě ho zažily. Já si to ale nedovedu představit, prostě se mi nechce věřit tomu, že to bylo tak strašný, chtěla bych to vidět...

B. H.: Další mě zajímají právě problémy, který byly, který ti takhle vyskočí?

Andrea: No problémy byly na chodbě, to bylo jeho útočiště. Na začátku oční kontakt lidí, který neznal. Takže když byly děti, které na něj zíraly, tak on na ně: co čumíš, a gesto k tomu přidal, to bylo. Ale už to není. Prostě těžko tomu uvěřit, ale my jsme už dopředu navazovali kontakt s druhým stupněm. Já jsem ho tam tahala, protože tam byla kuchyňka a kávovar, tak jsem mu říkala, pozdrav učitele, zvykl si na velký děti a oni na něj.

B. H.: Takže už se navazoval kontakt dopředu.

Andrea: Mno a on potřebuje ty lidi znát! Tuhle přišla paní učitelka si k němu sedla, když jsme čekali. A říká mu, že: ahoj Fando, jak se máš? Protože Fanda je všudezdejší. A von na ni kouknul a říká: já vás znám? Že co na něj co mluví cizí člověk. A ona teda ale zareagovala úplně ukázkově. No jo, Fando, my jsme se asi neviděli, já tě znám. Já jsem paní učitelka, já učím třetí třídu, já o tobě hodně slyšela a chtěla jsem se zeptat, jak se máš. A on úplně pookřál. A začal sis s ní povídat.

B. H.: Hezký!

Andrea: Ale první ten... vem si, jak zareaguje člověk. Seš drzej! Ale ona to zvládla, zareagovala takhle, to vysvětlit, to se přesně má, potřebuje se seznámit. Pro něj to neznamena jen učitelka, automaticky.

B. H.: Já mám husí kůži, že nás tyhle děti učí, že takhle se má jednat a komunikovat.

Andrea: Noo, to víš, že jo, takhle by to mělo bejt.

B. H.: Mno a na ty problémové situace se ti těžko vzpomíná, jestli máš už třeba vzpomínkový optimismus?

Andrea: Ano, no.

B. H.: Tak možná jestli si vzpomeneš, jestli někdy jsi třeba zareagovala špatně?

Andrea: Noo... zase přestávky. Popelnice žlutá na plast, on ji přesouval, já si říkala, tak jestli je popelnice tady nebo tady... No a Fanda byl na chodbě, já jsem se snažila, dávat mu prostor, dohlížet, ale dát mu prostor, tak jsem stála ve dveřích ve třídě a na moment jsem se otočila. A najednou za mnou řev. A do té doby to bylo bez řečí, tak jsem nic neslyšela, ale prostě najednou řev, začali se tahat o popelnici, Fanda z jedny strany, paní učitelka z druhé, a tahali se o tu popelnici, ve chvíli, kdy paní učitelka táhla na svoji stranu, tak Fanda to pustil, takže paní učitelka přitáhla tu popelnici a fíkla se do nohy a podlitina... No a paní učitelka ze rozlítla, začala na něj hudlat a já jsem se do toho zapojila, ale už jako pozdě. A teď Fanda, tam je nejhorší, že když dojde k takovémuhle, tak on se zarazí, ví, že je něco špatně, ale neumí dát stopku, hlavně neumí říct, ježíš paní učitelko promiňte, tohle to on neumí v ten moment jako ne. No a on jako, že teď teď bylo halo, teď třídní do toho, do ředitelny, paní učitelka našťvaná, že rodiče, já úplně voči navrch hlavy, hned zápis z toho...

Mno a Fanda, zalezl, dolů až tam pod schody.

B. H.: Únik?

Andrea: A já jsem si říkala, tak ježíš, co teď z toho bude, protože jsem prostě jako na něj nedávala pozor, byla jsem od něj dva metry, ale zády, ale prostě jsem se zrovna věnovala něčemu jinému, ale jako nemůžeš prostě stoprocentní pozornost. Navíc on to pozná, radar, že je zrovna mimo dohled.

No ale bylo to, že paní učitelka seděla a plakala, protože ji to bolelo. A teď Fanda seděl a já seděla.

B. H.: Co ty jsi cítila? Řekni mi?

Andrea: Já jsem byla zděšená, hele to byla taková... já jsem věděla, že on za to jako nemůže... Pak jsem se zlobila na paní učitelku, že se s ním tahala o tu popelnici. Protože úplně nesmyslně... A ještě navíc on s ním vždycky vycházela perfektně, ale prostě najednou jí jako...

B. H.: Taky zkrat?

Andrea: Ale já tomu rozumím jako, prostě měla pocit, že má dozor, s tou popelnici, že teď hýbat nebude. Ale já tomu rozumím, nikdo nejsme stoprocentní, kolikrát mně se stalo, že jsme zapomněla jak je a no...

No a prostě teda tak jsme všichni si plakali každé na svém místě. Teď on byl nešťastnej z toho, že já jsem nešťastná. Pak přijela maminka, teď Fanda jako co to, teď bylo vidět na něm, že najednou, když mu to konečně došlo všechno. Tak mu říkám, jako mrzí tě to? A on byl najednou lítostivej. Že viděl, že nechtěl takovej bejt. A říkal: proč jsem takovej? Co jsem to udělal. A šel se teda pak omluvit, opravdu šel a omluvil se jí a ona to zkousla, nerada. Oni si to neuvědomují, co to je, že to dítě, že to po něm nemůžou chtít hned, že se musí počkat, až se to uklidní, až ten afekt utichne... Teprve potom je to dítě schopný o tom mluvit. A reagovat na to a rozebrat to.

Nebo je i další věc, která mě napadá. Když se částečně chodilo do školy, já měla tři děti odděleně a byli jsme v počítačovce, udělali si práci. No ale to je jedno. A byla Whatsappová skupina mezi dětmi. A proběhlo tam, já teď už nevím, ale prostě jako bylo to velmi vulgární nazvání se sexuálním podtextem spolužačce. A já to ani nečetla, protože se to hned smazalo. Ale jako řešilo se to. Stáli jsme venku s mamkou, on to nejdříve jako popíral a že nic neudělal, poslali jsme ho domů. Ale druhý den mi mamka volala, že se sesypal, že ho nechá doma, prostě si to ty děti vůbec neuvědoměj. Nicméně von normálně začal zvracet z toho... A to je přesně ono, on se jako chová dospělácky. A je to i ta doba, dřív bychom si to řekli zoči voči, a neřekli, protože reálně to neřekneš. Ale oni přes ty sítě, přitom my jsme tam s paní učitelkou obě byly.

No ale chci říct, že udělal přešlap. Že když s ním člověk promluví, tak s je dobře vědom toho, že udělal něco špatně, že už je to přes bariéru, jako za hranu. Ale musíš s ním mluvit. A neudělá hned, že si uvědomí, že chyba.

B. H.: Prodleva.

Andrea: On řekne něco ošklivého a jako se zarazí, možná teda si uvědomí, ale není schopnej to hned korigovat, musí k tomu dozrát. Nemá to jednoduchý tohleto... A to se může zhoršovat, že tohle je jedna ta ta... že jsou přesvědčení o svý pravdě a nechtějí z ní třeba hned ustoupit.

B. H.: Co je nejtěžší na téhle tvojí práci?

Andrea: Hmmm... no já nevím. Já na tom nevidím nic těžkého, protože mě to baví, takže já k tomu mám pořád přístup. Vyčerpávající to je, ale přihlížím ze svého hlediska, protože jsme prostě vyčerpaná. Ale přičítám k tomu únavovej syndrom, takže to prostě zvládám hůř, třeba teď na jaře, ještě alergie a astma, ale stačí mi se vyspat 12 hodin a jsem zase v pohodě... Takže jako baví mě to, pořád. Strašně bych chtěla jít do školy. Chodím tam fakt ráda, nic mi nechybí...

B. H.: To je moc hezký...

Andrea: Víš, co je nejhorší na tý práci? ... Srovnat se s neúspěchem toho dítěte.

B. H.: Emmm!

Andrea: Opravdu jako držet se zpátky, abys za něj nepsala ty testy (směje se). Jo ale opravdu, jako upozadit sebe. Což já někdy opravdu... učitelky, když ti řeknou, já jsem v tom prostředí tak zaháčkovaná, že mám pocit, že jsem jako žák a že když něco vím, tak se hlásím a někdy dokonce i vykřikuju. Prostě člověk je tak jako do toho... mno a jeho neúspěch si беру osobně...

B. H.: Že máš pocit, že bys ho tam měla dotlačit?

Andrea: No.. možná že jako spíš mě vadí, když neprodá to, co ví, když já vím, že to ví a on to prostě nedá jenom proto, že se mu prostě nechce... a to mě přivádí úplně k šílenství. A já mu říkám, Fanouši, vždyť to víš! A on dělá blbce.

Dneska jsme psali testík. Vše 10 minut předtím jsme si zopakovali. A já se ho pak zeptám, Mariánskej příkop, jak je hlubokej, 11 kilometrů - to je dost, mi říká. A pak se ho zeptám. A dělá tupýho, tak já na něj, Fando, vidím ten úsměv.

B. H.: A proč on tohle dělá?

Andrea: Já nevím. Nebo prostě no protože mě chce vytočit. Zase reakce. Zákon. Jeho to baví, když vyvolá nějakou ozvěnu svého chování. Nejlépe šokovat někoho, když šokuje, tak žije... Takže nejtěžší je nechat ho, držet se zpátky, a nechat si užít tu jeho pětku. Protože já vím, že ji mít nemusí. Že kdyby to bylo "normální" dítě, který by bylo trošičku cílevědomý a zodpovědný, tak by prostě byl jedničkář. Protože jemu to stačí poslechnou a on to ví.

B. H.: Nějaká takováhle jako afektivní reakce byla nějaká tahle bouřlivá jako agrese i třeba proti sobě zaměřená?

Andrea: No to víš, že jo. Měl i takový období, to jsme jako taky řešili, že si ubližoval. Že si jako řezal do kůže, ale to jsme mu řekli a pohrozili, že by psychiatr, tak toho nechal... A že po sobě čmáral. To jsou všechno takový jako že mírný sebepoškozování, ničení věcí, oblečení, ale to je všechno jako fakt takový jako volání o tu pozornost. A hlavně i jako oni mají posunutej práh bolesti, takže i zkouší jako co vydrží, co ho ještě bude a nebude bolet... a prostě přemejšlí to dítě trošku jinak a asi na něj nemůžeme koukat, že to já bych nemohla, no tak on prostě může... a dokud to neobtěžuje mě, tak ježiši, ať si to dělá jako no...

B. H.: Jdeme do finále, nějaký nejsilnější zážitek.

Andrea: Tak těch mám... To je těžký. Jako nejveselejší zážitky, on mě rozveselí hodněkrát, pro mě to jsou takové malé radosti. Jako já s ním strašně ráda chodím ven, protože my si vždycky máme o čem povídat. Já jsem sice o generaci nebo o dvě, v podstatě kdyby se moje dítě spustilo včas, tak už mám taky takhle starý vnouče. A takže... mě vždycky překvapí to, jak si s ním můžu vyprávět úplně o všem a možná že i tím ho já taky bavím, že mu řeknu, že o tomhle vůbec nic nevím. Joo. A on to bere tak, že je tu někdo dospělej, kterej řekne, já fakt nevím, co je to ampér, to asi padá ze zásuvky... A on mi to vysvětlí a znova a znova a trpělivě. Nedávno mě jako vytočil, nebo teda zavolal mi telefonem a poslal mi tam takovou tu zprávu, že mám zaplatit jako pokutu, že jsem někde jela na padesátce sto třicítkou. A já co, já? A on seděl za mnou a šklebil se, až se málem počural jako jo. Prostě... jako nevím no. To jsou malé radosti. Furt mě překvapuje mno, jak je šikovnej třeba v dílnách. On prostě jako udělá, je zručnej i oproti ostatním dětem, manuálně.

B. H.: Takže je i zručnej?

Andrea: No jasně, jako třeba ty děti to dělají doma 14 dní a je to prostě hnus...

B. H.: Ne, no... (smějeme se)

Andrea: No je to tak, chudáci rodiče, že to musej mít někde vystavený a on prostě se jako k práci umí postavit. Ale zase je to proto, že ti rodiče ho nechají. Tak se práskne tím kladívkem

do toho palce. Jako já to měla úplně to samý, taky jsem vlastní děti nechala lízt na stromy, protože se to musej naučit, i když jsem trnula strachy. Jak se to mají jako jinak naučit ti kluci, nechám je řezat pilkou, to prostě jinak nejde... Mno a je hrozně vidět, že oni mají to hospodářství, Fanda má tu dílnu, a prostě pro něj největší radost je, že jsem mu dala starej šroubovák elektrickéj, jsem si koupila novej, to mi posílal video, jak šroubuje, tam a zpátky...

B. H.: A ty procházky to vzniklo jak, že takhle chodíte?

Andrea: No protože... to já nevím, no, asi jsme se prostě rozhodli, že půjdeme na procházku? A tamto jsme no... šli jsme na houby, bylo hezky na podzim, tak v rámci přírodovědy. A v létě i s ním jdu na výlet, jeden dva dny. A tak jako no, to je, že jo, kdyby to člověk nechtěl udělat, tak to neudělá...

B. H.: Myslíš si, že už zůstane ve tvém životě... i ta rodina třeba?

Andrea: Těžko říct, ale myslím, že asi jako, možná že i ano. Protože tam opravdu je jako, že paní XY je taková klidná síla a dobře vaří, takže tam budu chodit na obědy (směje se). A všichni jsou hodný, prostě jako, žádný násilí tam není.

B. H.: Hm... To je hezký. Ještě nejlepší, co je na té práci.

Andrea: Že ji mám tu práci. Že mě baví! A že mě takovýmhle způsobem naplňuje, jsme ráda, že zase mám práci, která... nebo všechny mě bavily a vždycky to byl vnější vliv, který do toho zasáhl a neměl s ní nic společnýho, kdyby do toho něco nepřišlo, tak možná tam pořád sedím... Trošičku ta plavecká škola, tam jsem asi jako vyhořela, ty děti, tam to bylo náročný na tom bazénu. A pak ten plavčík, jen na chvílku a bylo z toho sedm let. Až jsem tam zahrnila a tělo muselo říct, že takhle ne.

Chyběj mi děti, teď už, prostě koronavirus, jako o čem si budou povídat, ty už si nemůžou povídat o vojně, ty už si nebudou moc povídat ani o škole. A vy jste chodili ke kadeřníkovi? (smích)... Je mi jich líto těch dětí, my si z toho děláme srandu, ale ty děti přicházejí o strašně důležitěj kus života, to jako čert vem nějaké vzdělání, ale ty přestávky...

B. H.: To je velká pravda... Je něco, co ses naučila?

Andrea: Spoustu věcí. Naučila jsem se, že když se chce, tak to jde. A že opravdu ti děti by si zasloužily každej svýho... asistenta. Nebo jako né, každej né, jasně. Ale ty děti některý by potřebovaly na plnej úvazek, aby se vyhrabaly z toho, protože ty děti, který nemají štěstí na ty rodiče, kteří s nima opravdu pracujou, tak jsou chudáci. Některý ty děti vedou, že jako co, já jsem taky ve škole no, škola prostě není potřeba. A je to škoda, že je nechají, ať s tím bojuj samí.

B. H.: Takže ten individuální přístup je žádaněj, ale akorát je to strašně těžký na realizaci.

Andrea: Noo, to jako to vůbec... Já obdivuju učitele, který nechají takovýho jako jsem já prostě vniknout do třídy jako. To jako taky nezvládne každej.

B. H.: Mno mění se to, uvidíme, jak to bude za pár let...

Andrea: Ono totiž jak ses ptala, že je důležitý, aby si sedl žák a asistent, tak to samé je učitel a asistent. Jako nedovedu si představit, že bych pracovala s třídním učitelem, kterýho bych neto, ne, jako ne neměla, nebo jo, neměla ráda, prostě tak to je. Protože když se lidé mají rádi, tak si vyjdou vstříc i ve věcech, ve kterých si třeba nerozuměj.

B. H.: Je tam ta vůle.

Andrea: Ano. A ono říct, podívej se, mně se nelíbí, tohle bylo za hranou, bylo by lepší to udělat jinak... To se jako lépe říká v přátelském duchu než jako potom někde, kde je nějaký tření.

B. H.: A vůbec ještě nějaké mluvení do práce, říkaly jste si to?

Andrea: Jo jo, jako jo, to bylo důležitý, musely jsme si vyříkat, co jak kdo vnímá, protože paní učitelka jede všechny, já si jedu svýho Fandu, pak si hodíme vzájemně vidle do něčeho, tak pak to musíme srovnat, aby k tomu nedocházelo... Stejně jako signály naše. Když chtěla vyvolat, Fanda se nehlásil většinou, takže já věděla a udělala jsme gesto jako vyvolat, nevyvolávat, že jsem věděla, že ano, bude to k věci. Tak jsem udělala gesto za ním nad hlavou... Tak takhle to bylo taky. Mno a samozřejmě je to důležitý, aby si ty lidi sedli mezi sebou.

B. H.: Poslední moje otázka, jaký má asistent pedagoga být?

Andrea: No... asi citlivej a vnímavej, ... ehm.. tolerantní a to co já nejsem, takový to, aby se dovedl upozadit, to s čím já bojuju pořád... sebe potlačit a nechat to dítě, jenom tak mírně zasahovat. S tímhle se já pořád peru, jako má to blbě, tohle opravím, má to blbě, ale nechat ho prostě a nechat ho si udělat tu špatnou známku. Tohlencto musí ten asistent asi umět. Protože něco jinýho je mu říct, udělal jsi tam chybu... ale když už pak je ta zkouška, tak už jako. No to jsou takový ty jako, že když píšeme diktát, jsme psali, tak pak děti si to znovu předčítaly, nebo samy měly. Ale to už jako Fanda nedal napodruhý. Tak jsem já diktát četla, na každé řádek jsem udělala tečku, když měl chybu.

B. H.: A to byl ochotnej?

Andrea: No ano, tak to už byla jiná práce. To už hledat chybu. Když ji nenašel, nenašel... Ale protože ty děti si to mohly přečíst a zkontrolovat s učebnicí, tak on takhle aspoň jako. A navíc třeba češtinu perfektně zvládá... Víš, co on mi třeba dělal? Protože on normálně když měl fajn tejdén, tak měl na jedničku. Ale pak jiný den testoval. V jednom cvičení všude měkké a ve druhém všude tvrdé. Podle hesla, že z padesáti procent se musí trefit. A to poznáš, že to dítě se baví a zkouší ty svoje. Tak jsem mu to zase vymazala a znova. A říkala jsem mu, že tak dlouho bude dělat blbiny a bude to opakovat, že si to pak rozmyslel, aby nemusel pořád dokola... Ale to opravdu jako musíš ty, jo, já... prostě to беру jako legraci. Věřím, že kdyby měl jinýho asistenta, tak by mu to sebral a takhle to myslíš? No tak pětka. Ale to si nemyslím, že je účel, aby to dítě dostalo pětku. Kór když poznáš, že to nemyslí vážně, protože přece musíš vědět, jestli to dítě je schopný, jako na co to dítě má... Třeba on mi řekne, já ten zeměpis prostě nemám rád. A já říkám, že zeměpis je strašně zajímavěj, jenomže má paní učitelku, která je prostě

problematická... Tady paní učitelka, je energická, když poprvé tak vlítla do třídy, on na ní jen koukal a pak se na mě otočil a říká mi, že jako: ta teda řve (smějeme se).

To bylo taky někdy čtvrtá třída, tady spolužák jeho něco, ale vždycky Fanda jako poklepával po lavici. A teď jsme seděli a Fanda nic a někdo dělal tadyhlenctvo. A paní učitelka, kdo to dělal, Fando! A on, já nic nedělám, já taky kývala, že nic... A zase! A pak, že jo tady Vojta! A Fanda jenom zvedl hlavu a říká: to je můj kluk! (smích) Že prostě dokázal ocenit toho rebela, kterej převzal tu jeho... A prostě to jsou věci, kdy já prostě nezadržím smích.

B. H.: To je hezký, to je takovej hezkej závěr, si myslím, jestli mi teda nechceš ještě něco říct.

Andrea: To je můj kluk. Noo. takže jako, já mám to ráda a jeho mám taky ráda jako. Já to příznám, oni to všichni vědí.

B. H.: Je to poznat.

Andrea: Nejde to nepoznat, samozřejmě, že mi pije krev někdy, ale jako v každém manželství to tak je... Kdo ne?

B. H.: Krása!

Andrea: Hotovo?

B. H.: Děkuju moc!

Rozhovor s respondentkou 4

B. H.: Poprosím tě, jestli můžeš říct něco o sobě na začátek.

Jana: Takže jméno změníš, ale je teda Janča, je mi teda 52 let, mi bude, a k téhle práci jsem se dostala víceméně po vyhoření, kdy jsem pracovala 20 let v Kooperativě v pojišťovně, nejdříve jsem pracovala jako administrativa, jako klasická, zpracování nějakých pojistných smluv, pak jsem trochu povýšila, oceňovala jsem zdravotní stavy těch klientů a pak jsem přešla k dceřiný společnosti, kde jsem pracovala jako kontrolor, a byla to taková práce jako papír, papír, papír... a jednoho krásného dne jsem si prostě řekla dost, už mě to nebavilo a byla jsem prostě víceméně jako vyhořelá... No a vzhledem k tomu, že jsem vždycky chtěla pracovat s dětma, dokonce jsem, vždycky jsem chtěla bejt v mateřský školce, ale bohužel jsem se narodila ve špatné době... u skvělých rodičů, ale ve špatné době, u rodičů, kteří nebyli ve straně, tak mě nebylo povoleno ani jít na talentový zkoušky, natož jít studovat vlastně pedagogický gymnázium, nebo ped'ák klasicej, jako střední školu, takže to prostě nebylo možný, takže jsem víceméně zůstala na obchodce, kterou jsem mohla... a pak už shoda náhod a takovej ten životní kolotoč... prostě už jsem neměla na to, abych to dostudovala, protože přišly děti a bylo to všechno jinak...

B. H.: Hmmm.

Jana: Takže jsem se vlastně vrátila k těm dětem až teď takhle na starý kolena, dá se říct.

B. H.: Když říkáš, že přišly děti, tak jestli takhle můžeš říct něco k rodině, že máš vztah k dětem, jestli máš vlastně své děti?

Jana: Vlastní děti mám tři. Dva chlapce a jednu, dva syny a jednu dceru. Syn a dcera už jsou dospělí, jsou 30 a 27 let a teď mám Honzíka, kterému je 8, chodí do druhý třídy. A vzhledem k tomu, že jsem ovdověla, tak to třetí dítě mám s novým partnerem...

B. H.: Takže teď v distanční výuce je to asi náročný, že?

Jana: V distanční výuce je to hodně náročný, protože samozřejmě se snažím zapojit jak ve škole, tak se jako snažím brát všechny ty povinnosti, co se týká těch rodičů, protože ten druháček to ještě tak neumí, aby to zvládal sám, pracoval sám. Takže samozřejmě pomáháme neustále, neustále řešíme, řešíme školu, noo...

B. H.: Cílím teď i na to, jestli třeba ta změna práce nesouvisela i s tím, že jsi ještě teď měla jako další dítě, jestli to nebylo náročný časově, jestli třeba ta práce ve školství, jestli jsi tam nesměřovala třeba i z časových důvodů?

Jana: Trošičku určitě jsem zvažovala tuhle práci i díky tomu, že by to byla práce dejme tomu na tři čtvrtě úvazku, takže to na to určitě mělo vliv, ale neřekla bych, že nějak zásadně. Šlo o to, že jsem zvažovala, kde se... kde můžu pomoci, ne kdy bych se realizovala, ale kde můžu pomoci. A napadla mě tahle cesta. Přivedl mě teda na ni náš soused. Protože je zástupce ředitele ve škole... a jak jsme se tak poznávali... protože mají stejně starýho syna jako my... a jak jsme se tak poznávali, tak on mi říkal: já bych tě viděl na pozici asistenta, zkus se na to zaměřit. Takže jsem si vlastně vyhledala kurzy a šla jsem, absolvovala jsem kurz a vlastně jsem se dala tady na to, tady na to povolání...

B. H.: Ještě se zeptám, jak třeba vzpomínáš na svoje školní léta. Jestli, tě to jako ve škole bavilo?

Jana: Já jsem nebyla úplně jedničkář. Byla jsem takovej průměr, bych řekla... Byly předměty, který mě bavily, ale byly předměty jako je matematika, který mě nebavily a dodneška k ní nemám vztah... Takže, ale... neřekla bych že, že jsem nerada chodila do školy. Školu jsem měla ráda a vzpomínám na ní jenom v dobrým. Co se týká i učitelů a spolužáků a celkově prostě na školu vzpomínám velmi ráda.

B. H.: Jaký je pro tebe návrat do té školy? Protože asistent je vlastně trošku blíže těm dětem a vlastně je trochu vedený tím učitelem, nebo k tomu se ještě dostaneme, jestli to tak vnímáš. Ale jaký to pro tebe, ten návrat, je?

Jana: Ten návrat, ten úplně první rok, kdy jsem vlastně nastoupila do šestý třídy, to znamená na druhý stupeň byl... Já jsem měla úplně zkreslený představu o tom, jak to v dnešní škole vypadá, právě z toho důvodu, že jsem jako nějakým způsobem zažila tu školu na vlastní kůži,

pak jsem ji zažila se svezima vlastníma dětma, kde jsem viděla, jak se to mění, jak se mění vyučování, požadavky a učivo vůbec a pak jsem najednou nastoupila do té šestky a viděla jsem obrovský rozdíl v tom, prostě jak žáci pracují, jak se zapojují... Co všechno si můžou dovolit oni, co jsme si mohli dovolit my... To je prostě úplně nesrovnatelný, nesrovnatelný. Ta demokracie je na nich vidět, velmi... Takže pro mě to byl spíš takový, nechci jako říct šok, ale určitě to bylo pro mě takový probuzení jako bych řekla. Co všechno se v dnešní době pro ty žáky, pro ty děti dělá, aby byly vzdělávané, aby je to bavilo, aby to učivo je bavilo, aby měli tu školu rádi, aby se zapojovali do těch hodin a aby vůbec prostě to měli spíš hrou, mně to tak jako přijde. Není na ně kladený takový tlak jako byl na nás. My jsme museli sedět v lavici, být zticha, vůbec nějaký hnízda, práce v kolektivu, to vůbec, to my jsme neznali to prostě je úplně jiné...

B. H.: Ale dokážeš říct, že to ale chápeš nebo že si to dokážeme nějak zdůvodnit, že se opravdu změnila doba, mluví se o kompetencích a je to dobře, že to dneska není jenom o těch znalostech a faktech, ale spíš jako o těch dovednostech?

Jana: To jsou dvě strany mince. Určitě je to super, že ty děti můžou, nebo že mají možnosti právě, pracovat v těch skupinkách v těch hloučkách a že mají možnosti i ty slabší se nějak prosadit a zviditelnit. A na druhou stranu zase, jak bych to řekla, odsud podsud. Prostě přijde mi, že ty děti toho mnohdy využívají, nepěkně využívají, že to není o tom... že si moc dobře jsou vědomi toho, že se třeba za ně postaví, teď to řeknu hloupě, třeba ta maminka s tím tatínkem, oni prostě nemají ty zábrany, až tak, že někdy to opravdu překračuje až v tu drzost.

B. H.: Hmm. Děkuju... Ty jsi říkala, že jsi velikou část života strávila v ...

Jana: V kanclu, v kanceláři...

B. H.: V tý Kooperativě... Takže nějaký jiný pracovní zkušenosti už jsi tam neměla? Nebo jestli třeba zavzpomínáš na brigády?

Jana. Určitě. Určitě. Pracovala jsem v obchodě, pracovala jsem v pivovaru, u pásu, hlídala jsem, jestli jsou plný basy (směje se). To byla moje první brigáda, když mi bylo 15. Ráda na to vzpomínám, i když mě za tím rudlíkem skoro nebylo vidět... A byla to moje první brigáda a pamatuju si, že jsem byla nadšená, že jsem zjistila, že to funguje, že si člověk vydělá nějaký peníze. A... takže to pro mě taky byla zkušenost. Pracovala jsem v obchodě se sklem, s porcelánem, s oděvama. Dříve ještě s oděvama. Dneska už by to bylo třeba Orsay, alel dříve ještě oděvy. Takže nejenom ta kancelář...

B. H.: Ale zároveň, jak tě poslouchám, tak tam nefiguruje žádná jako pomáhající profese?

Jana: Děti. Mno...

B. H.: Takže nebyly tam žádné náznaky do té doby? Jenom jsi věděla, že bys s dětmi chtěla, ale vlastně se to nikdy nenaplnilo ani jako neprojevalo.

Jana: Ano, tím, že jsem si vždycky říkala, že na to nemám to vzdělání. A při tom kolotoči s těma dvěma dětma to nešlo, nebo jsem cítila, že by to nedělalo dobrotu, protože ty moje děti vždycky byly jako na prvním místě nebo prostě přede mnou... takže, takže se člověk věnoval jim a já jsem za to šťastná, že to takhle bylo, že jsem to takhle udělala... Ale prostě... ta moje kariéra šla nějakým způsobem stranou.

B. H.: Děkuju. Ještě mi řekni, jaké jsou tvoje zájmy a záliby. Co tě baví ve volném čase, co děláš.

Jana: Co mě baví? Já si co se týká vyrábění různých dekorací, malování kamínků, malování nebo barvení dřeva... Tak takový prostě jako, co se týká dekorací. Jako nejsem teda šicí typ, to neumím, to raději postavím zeď, než bych teda něco ušila, ale tvořivá jsem to joo. To jako každopádně.

B. H.: Takže když se i rozhlížím po třídě, protože děláme rozhovor ve třídě, kde asistuješ, tak je to i tvoje práce? Nějaká ta výzdoba tady, jak jsem obdivovala?

Jana: Ano, ano.

B. H.: Tak to je moc hezký, že se to takhle projevuje, ten asistent na druhém stupni, že spolupracuje i s tou třídou a třídním a nejenom s tím jedním žákem... Tak jo... Ty už jsi vlastně trochu popsala, jak tě napadlo začít dělat tuhle profesi, tak jestli můžeš popsat, jaká byla ta cesta, říkala jsi, že tam byl kurz, tak třeba ten kurz, jestli řekneš...

Jana: Ano, kurz byl, já jsem se přihlásila do kurzu v Liberci na NIV, tam jsem vlastně docházela jednou za 14 dní, jsme to měli pátek a sobotu vždycky ten kurz... Teď si marně vzpomínám na jméno... měly jsme dvě lektorky, ale teď mi to vypadlo z hlavy. A tam nás chodilo, bylo nás tam 14, to si pamatuju, samý ženský... A musím říct, že ten kurz mi hodně dal, že jsme si tam sdělovaly... vlastně mi to pomohlo, protože já jsem v té době žádný zkušenosti vůbec neměla, takže mně to pomohlo, že tam byly mezi náma vlastně už asistentky pedagoga, který nám říkaly svoje věci nebo zážitky z praxe a mě to hodně jako připravilo nebo nakoplo nějakým způsobem, že co budu řešit, jak to budu řešit, co může nastat, nemůže nastat a ten kurz mě v tomhle jako hodně obohatil, určitě... Dostávaly jsme i, nebo ty lektorky se nám snažily nějakým způsobem přiblížit i jako tu cestu, která nás čeká... I když jako ta realita, když potom člověk přijde mezi ty děti je jiná... Ale určitě ten kus práce tam byl od nich.

B. H.: Moje představa taková je, nebo je taková, že se vám tam sejde více těch asistentů a ten kurz je jako obecný. Tak seznámila ses už třeba v průběhu toho kurzu s PAS. Měla jsi pocit, že jako z hlediska informací nebo třeba zdrojů informací byl ten kurz jako v pořádku, že ti otevřel ty dveře?

Jana: Musím říct, že tam se to probírala spíš jako obecně. Nebylo to jako zaměřený a samozřejmě, že to ani nebylo možný v rámci té doby jako časový, aby nám přiblížilo jako každou tu poruchu, protože tam třeba byla paní, která šla pracovat do školy pro neslyšící...

Takže zase taky se snažili přiblížit situace, který můžou nastat, ale člověk je vůbec neřeší, pokud ten sluch má...

B. H.: Hrál to třeba roli v tom, že sis potom říkala, že třeba bych se chtěla dostat k takovému a takovému žákovi, jestli teda můžeme přejít k tomu, jak jsi hledala práci, jestli to třeba pro tebe bylo kritérium, nebo jestli jsi chtěla být asistentka a bylo ti víceméně jedno...

Jana: Musím říct, že jsem chtěla pracovat jako asistent a bylo mi v tu chvíli jedno... Nechci říct, to bych řekla špatně, tak počkej... Chtěla jsem být asistent a v tu chvíli jsem nerozlišovala, jestli se dostanu k žákovi, který bude mít PAS nebo k žákovi, který prostě bude mít nějakou jinou, jinou poruchu. To jsem neřešila. V každém případě musím říct, že jsem řešila, jestli to bude tady ve městě, to jsem nechtěla jsem dojíždět někde dál. Takže jsem vlastně našla inzerát tady školy a přišla jsem na pohovor a můj první zážitek byl, silný zážitek byl, když jsem seděla před kanceláří a seděla jsem na pohovor u pana ředitele a přišel tam pan budoucí třídní učitel (ve třídě kde asistuje) a ptal se jako: a vy jdete sem proč? No a seděla tam vedle mě ještě jedna učitelka, která teď učí v první třídě, a on jí znal a říkal: nebojte se, oni vás vezmou, oni nikoho jiného nemaj (směje se)! Tak to bylo takový povzbuzující, mno a pak jsme se vlastně sešli, když jsem přišla jako asistentka k němu do třídy. A to byl takovej osud asi, nebo nevim.

B. H.: Nooo, takže jsi šla rovnou na pohovor. Nějak to tam navazovalo? Končila jsi kurz a nastupovala jsi tady do práce kdy?

Jana: Nastupovala jsem 10. září...

B. H.: Bylo to teda začátkem roku... Pojďme dál, jestli máš třeba něco k tomu pohovoru, možná to může být zajímavý, co jste si řekli, co ses dozvěděla, jak to bylo otevřené, jestli ti řekli, že půjdeš k žákovi s PAS?

Jana: Ano, ano, věděla jsem od začátku, že půjdu do šesté třídy k žákovi s... s poruchou s Aspergerovým syndromem s ADHD... a už jsem v tu chvíli i věděla, že paní zástupkyně mi jako nastínila situaci, jak ten hoch prospívá, neprospívá, jak se mu daří... Trošku mě i přivedla vlastně do té rodiny, že jsem věděla, jak to tam trošku probíhá, jak to je, ale určitě nic jako konkrétního, co by jako bylo neslučitelný s tím, kdybych... že bych jako něco prozradila, to určitě ne.

B. H.: Ale naopak jsi jako měla otevřené karty, věděla jsi, do čeho jdeš, a mohla ses podle toho třeba rozhodovat... Zvažovala jsi to tam nějak?

Jana: Vůbec ne, já jsem nevěděla vůbec, já jsem neměla žádný zkušenosti...

B. H.: Takže by tě to ani neodradilo.

Jana: Vůbec ne, to by mě neodradilo.

B. H.: Pojd'me k tvým očekáváním, v té fázi, kdy jsi věděla, že budeš nastupovat, protože pohovor jsi asi dělala už dříve před prázdninami, nebo?

Jana: Ne ne ne, to bylo, bylo to vlastně, já jsem se musela do týdně rozhodnout, jestli...

B. H.: Což vlastně teda znamená, že nebyl velký prostor pro očekávání, že jsi do toho hned spadla... Ani ses teda asi, další moje otázka byla, nestihla nijak připravovat?

Jana: Ne vůbec, to bylo vlastně ráz na ráz a najednou jsem byla ve třídě.

B. H.: Tak spíš řekni, jestli si hned na začátku měla pocit, že ti třeba nějaká příprava chyběla, nebo jaký byl ten proces, jaké byly začátky a ten střet s realitou, jestli tam přišel a kdy a jak?

Jana: Musím říct, že vlastně člověk než se vlastně jako rozkoukal, jak to všechno funguje v té třídě, právě protože jsem i byla překvapená tou výukou, tak uteklo půl roku... To opravdu byl neskutečný maraton, co se týká těch zážitků, dojmů, vlastně konkrétních situací, který jsem musela v tu chvíli řešit, aniž bych měla dopředu něco nastudovaného, takže to bylo opravdu, než jsem se nějakým způsobem sžila s třídou, oni se mnou, já s Míšou, opravdu myslím si, že půl roku nám trvalo... Ne že bysme jako naráželi na sebe, to určitě ne, ale prostě spíš jsme se oťukávali, zjišťovali jsme, jaký situace vyhovují, nevyhovují, jak řešit, neřešit... Takže si myslím, že opravdu ten půl rok byl velmi velmi náročnej co se týká právě toho řešení těch situací a sžití se se třídou...

B. H.: Rozumím, protože jsi byla nová v práci, v kolektivu, ve třídě, u toho žáka, že to bylo na hodně vlnách... Informace o PAS sis nějak zjišťovala, nebo jsi právě spíš i v rámci toho běhu se snažila k tomu přistupovat jako přirozeně a třeba intuitivně.

Jana: Ano, musím říct, že jsem se snažila intuitivně, přečetla jsem si teda i nějakou literaturu, byla jsem v knihovně, přečetla jsem si asi tři nebo čtyři knížky, o tom, co vůbec, jaký rozsah může mít ta porucha autistického spektra. Radily jsme se i právě s kolegyní asistentkou, byly dny, kdy jsme řešily, musím říct, že mi hrozně pomohl i třídní učitel, že když jsem si prostě nebyla jistá nebo nevěděla jsem si rady, tak jsem se mu svěřila, jak by to řešil, nebo jak jsem to měla řešit a vždy jsme došli nějakým způsobem k závěru, že asi to v tu chvíli člověk vycejtil nejlíp, jak mohl a vyhodnotil a provedl úplně nejlíp jak mohl. Takže jako musím říct, že samozřejmě zkušenosti chyběly, to bezesporu. Ale snažila jsem se to opravdu jako... jak bych to řekla... jak to člověk cejtil nějakým způsobem uvnitř v sobě... já to asi špatně říkám, já jsem úplně nervózní strašně...

B. H.: Néé, nebuď, je to krásný... Chtěla jsem se zeptat, Míša nechodil na prvním stupni, nebo měl jinou paní asistentku?

Jana: Míša měl do té doby dvě paní asistentky, snad ve druhé třídě a pak čtvrtá pátá... A bavila jsem se, nebo samozřejmě, když jsem nastoupila, tak jsem šla za... zjistila jsem si, koho měl na prvním stupni, protože i pro něj byl ten přechod náročnej, co se týká školy, takže jsem si zašla

za paní učitelkou, co měl až do pátý třídy, ptala jsem se na Míšu, jak to zvládal, na co si dát pozor, co nás může překvapit, co je největší jako bolístko, Míši... Takže s ní jsem byla taky v kontaktu a snažila jsem se prostě co nejvíc, abych se přiblížila tomu Míšovi, prostě nastudovat ho, abych ho poznala nejvíc už předtím, jo, snažila jsem se opravdu abych prostě měla o něm co největší informace, nejvíce informací k tomu, abych ho mohla brzy jako rozklíčovat a abysme jako trefili hřebíček na hlavičku, já nevím, jak to mám jinak říct... abysme prostě k sobě našli nejrychlejc, co bylo možný, tu cestu, protože jsem si říkala, že každý den je strašně znát, že každéj den je důležitěj k tomu, aby on ten druhej stupeň zvládl.

B. H.: Říkáš to moc hezky, že pro tebe nebyla tak až důležitá ta obecná literatura, ale ptala ses konkrétně, to je možná důležitější, že se ptala učitelů, asistentů... Vzpomeň si, co ti jako říkali? Nebo už ani ne a třeba už to převážila ta tvoje osobní zkušenost? ... Co ses tam dozvěděla, s kým budeš mít to dočinění...?

Jana: Teď když to sleduju, vlastně s odstupem času... nebo teď v tuhle chvíli, jak já to vnímám, tak je to určitě jenom můj... nebo všechno převážilo to moje zjištění, jak ten Míša je, i kdyby mi říkali... prostě to moje zjištění je nade vše, co bylo i nebylo řečeno o něm. Prostě je to o tom, že každéj si na to musí přijít sám a ke každému se ten Míša chová jinak, protože on je strašně citlivej kluk a on přesně dokáže rozpoznat, kdo to s ním myslí dobře a kdo ne...

B. H.: Já mám úplně husí kůži, jak to říkáš, jak to hezky popisuješ.

Jana: Ježíš, no tak to nevím... (směje se)

B. H.: Může ho teďka nějak představit a definovat, i nějakou diagnózu a pak i charakteristiku, co má rád.

Jana: Tak je to třináctiletý kluk, samá ruka, samá noha... diagnózu má teda Aspergerův syndrom, má k tomu ADHD. A jinak je to... jak už bylo řečený, hrozně citlivá bytost... musím říct, že to nemá doma úplně jednoduchý, že není úplně vychovávaný osobama, který k tomu jsou určený, takže... u něj i tohlencto se musí nějakým způsobem, nechci říct přihlídnout, ale prostě člověk, když ho vychovává babička...

B. H.: Takže babička s dědoučůů?

Jana: Babička ho vychovává s dědou, babička s dědou ho vychovávají, děda tam převzal takovou tu roli otce, jako: ty budeš, musíš a tak dále... je teda pravda, že v tuhle chvíli při distanční výuce je to jedinej člověk, kterýho jako bere a je to jedinej člověk, ke kterému má nějaký respekt. Ehm, u maminky, tam je to složitější, tý jako tyká nebo říká jí Evo, což by mi ještě tak nevadilo, i když já teda nejsem zastánce téhle výchovy, že teda brát jako kamarád, protože je kamarád jako kamarád... Já jsem k Míšovi vždycky přistupovala tak, že jsme na jedný lodi a že, že prostě to vybojujeme spolu. Je to jeho boj, on to ví, já vždycky jsem mu řekla, že je to jeho boj, to ví, ale vždycky jsem mu řekla, že mu pomůžu, aby se posunul, aby prostě to zvládnul, ať šlo o situaci nebo o učení. Vždycky věděl, že se o mě může opřít, ale

nikdy jsem nebyla z těch, která ... abych to řekla, abych mu podsouvala, že já ti teda pomůžu, abys řekl, že jsem hodná asistentka, jako co se týká učiva. Vždycky jsem se snažila být kamarád, určitě, ale zase na druhou stranu věděl, že nejsme úplně jako brácha se ségrou a že na mě nemůže hej počkej. To on jako vycejtil ze mě a zase tím, že říkám, že je citlivej kluk, tak se mu něco nemusí říkat dvakrát... On z tohoto pohledu moc dobře ví, co může a nemůže si dovolit. To on vychovanej je velmi dobře, to jako bezesporu, ale spíš mě tam trochu trápí ta stránka právě... Táta o něj vůbec nemá zájem, takže tam je to velkej problém, on to i špatně nese... Co se týká rodiny, tak když, jakýkoliv téma, nebo práce na tohle téma, je problém, protože on to vidí jako velikou křivdu... s tím tátou... no a maminka tam opravdu nevystupuje jako maminka... takže on má vyloženě tu babičku s tím dědou, jako tu oporu a ty... ty nejbližší.

B. H.: Jak jsi říkala, že k tomu nejsou určený, tak je tam třeba znát ten generační rozdíl? První co mě napadá, nebo proč ještě myslíš, že... Ted' se na to ptám zase s cílem poznat to dítě, udělat si představu, protože... jestli ho to třeba nějak ovlivňuje tohleto.

Jana: Ehm, určitě. Jsou to domněnky, ale myslím, že on je má hrozně rád oba dva. Ale prostě není to úplně v pořádku, když prostě babička s dědou vychovávají třináctiletého kluka. Tam jde o to, že oni už na to ani nemají sílu, nemají... nejsou v obraze, vůbec co se děje v dnešní době. I když musím říct, že třeba distanční výuka, že děda se toho ujal, je s ním opravdu denně na úkolech a pracujou. Takže mě ted' ani nepotřebuje... Co jsem zjišťovala, tak maminka ani neví, vůbec... to všechno nechává na toho dědu. A víceméně Míša tam u nich žije. Oni bydlej v jednom paneláku v jednom vchodě a Míša tam je u nich přes den a tam dolů se vlastně domů v uvozovkách chodí jen vyspat.

B. H.: Hm. Takže i o tomhle jsi na začátku byla na začátku informovaná, aby tě to nepřekvapilo? Babička s dědou jsou ti, se kterými tam komunikuješ? Jako ti jsou ta rodina...?

Jana: Ano, ano, jako s maminkou jsem v kontaktu, ale když bylo cokoli potřeba, tak jsem volala babičce, protože jsem věděla, že se dohodneme, připravíme. Mně třeba šlo ze začátku o to, úplně v těch prvních chvílích, jsem se trošičku jako nemohla, nemohla jsem ho rozklíčovat třeba jakej budeme mít den... Protože on byl takovej neutrální, někdy přišel hodně naštvanej, tak jsem netušila, co se dělo, co proběhlo doma, proč reakce hned od rána, že kopal do dveří a podobně. A musím říct, že pak jsme, pak jsem to začla, když jsem jako po několikátém rozhovoru s babičkou poznala, že tam je problém ten, že třeba on měl právě takovou tu ten stesk po tý mámě, protože prostě ráno odešla do práce a přišla večer. A ona prostě se tím netajila, že chodí v šest, v půl sedmý večer. Že na to dítě prostě nemá čas, že to neřeší. Jako u tohoto dítěte to prostě není možný, že aby... aby prostě pracovala od rána do večera.

B. H.: Mě k tomu napadá, když je to dítě s touhleto diagnózou nebo děti s autismem obecně, že máme představu takovou tu stereotypní nebo tabulkou, že potřebují právě řád, pravidla mít jasno. A to když to dítě nemá, když vlastně neví, kdo je tedy ta primární pečující osoba, tak to pro něj musí být náročný.

Jana: Určitě, ale věřím tomu, že dneska už je zase ten Míša dál a ví, že ta babička s tím dědou prostě ho podrží. Ale co měl třeba návaly vzteku, tak jsem přesvědčená, že to bylo spojený s tou mamkou.

B. H.: Ještě se zeptám, pro školu jsou zákonnými zástupci ti prarodiče?

Jana: Ne, ne ne, ne, pro školu je zákonný zástupce maminka.

B. H. A táta teda...?

Jana: Ne, ten je úplně mimo, ten tam nefiguruje.

B. H.: Ještě zkus mi popsat prosím toho Míšu jako jako bych ho poznala, jak se projevuje, jakou má třeba povahu. Když bych měla přijít a zkusit říct, které dítě to tady ve třídě je, tak jak bych ho poznala.

Jana: Tak Míša na první pohled nejeví známky vůbec nějaký jako, že by byl to dítě s Aspergerem. Jako v době, teď už v tomhle věku (osmá třídě), musím říct, že třeba v té šesté třídě to bylo víceméně jasné, když jsi přišla a podívala ses po třídě, tak to bylo na první jako pohled jasné, že to je prostě neklidnej kluk, kterej sebou vrtí a to... ale dneska bych neřekla, i když jsou tam prostě, je to pravda, jsou tam vlastně na první dobrou situace, kdy prostě Míša se válí po lavici, že prostě nedává pozor, nebo že upřednostňuje něco úplně jinýho, že támhle Terežka bouchá kružítkem do lavice, že to by dělat neměla, takže jo, jsou tam, určitě je, jo jo jo, na první pohled znaky, kdy je to vidět.

B. H.: A nějaké jako běžný projevy, když jsi jako říkala, nějaký pohyb nebo vykřikování nebo něco takového u něj můžeme pozorovat?

Jana: Tak vykřikování určitě... ehm, ale zas to není, není to pravidlem, že by byl neustále ten narušovatel té hodiny. Naopak. Právě on byl v klidu a ostatní když vidí, pro něj je problém, s tím, že má nějaký práh, nějaký zásady a prostě řád a velký problém je když ty zásady někdo porušuje. On to vidí, že v té třídě, jsou prostě skupinky, který to porušují, a hned to dává najevo.

B. H.: Těžko se s tím srovnává, že někdo jiný to nedodržuje.

Jana: Ano, ano, ano, jako co se týká rušení, tak to je jenom kvůli tomu, že ti ostatní ty zásady nedodržují a on je dodržuje, takže tam je to na první dobrou, on je neustále vyzývá k tomu, aby... byli zticha, aby dodržovali zásady, který mají dodržovat.

B. H.: A když říkáš teda porucha pozornosti a hyperaktivita, tak je to opravdu dítě, který je spíš jako veselý a projevuje se, nebo je spíše v tom pólu...

Jana: Ne, ne ne, spíše jako si je sám pro sebe. On teda se i špatně s kolektivem po tý sociální stránce je to velkej problém. Jako špatně se vlastně s tím kolektivem sžívá, špatně... Pozornost vlastně si udrží u holek jenom tak, že je tahá za vlasy, za rukáv, za triko, protože to jinak neumí. Je to pro něj prostě veliká neznámá. Neumí se nějakým způsobem jako s tím kolektivem... k nim si najít tu cestu. Ta mi říkala paní učitelka, si pamatuju, z prvního stupně, že je to prostě samotář a sobec. Já si musím jako třeba, v tomhleto jsem si udělala obrázek, jenom kvůli tomu, Ríša je třeba takovej, že on nezná tu druhou stranu mince. On nemá vlastně sourozence, on je sám. Nemá kamarády, vůbec žádný kamarády. Kolikrát jsme na tuhle stránku, tohleto téma narazili, on prostě kamarády nemá. Maminka mu nedovolí, aby si kamaráda nějakýho přivedl domů, babička s dědou vůbec ne, což je velkej problém, protože on je vychovávaný jako jedináček. A ještě s touhle poruchou je to prostě, je to, on se nemá s kým sociálně jako... rozumíš mi?

B. H.: Já, noo... Mě k tomu napadá, že se to násobí. Že něco je geneticky nebo daný prostě tou poruchou a ještě nadruhou je omezený tím, že nevidí ty vzorce, aby to jako mohl napodobovat.

Jana: Přesně.

B. H.: Zároveň jsi ale říkala, že projevuje zájem o ty spolužáky, byť ne třeba vhodným způsobem. Tak ale chtěl by se s nima, chtěl by být součástí kolektivu?

Jana: Ano, ano, chtěl by být součástí, ale bohužel on to neumí nějakým způsobem... hm jako, on se neumí vyjádřit nebo neumí prostě navázat tu komunikaci. Jenom tak, že prostě tady do sebe strkají tady kluci, že aha, to bude asi ono. Takže se začne strkat, vezme židli a začne do nich strkat židli, jestli si ho náhodou někdo tady všimne...

B. H.: Zkoušeli jste na tom nějak pracovat, jak se to dá třeba rozvíjet?

Jana: Určitě. Měli jsme tady i pána, který se zabývá dětma s Aspergerovým syndromem. Míša tam i chodil k němu na konzultace. Musím říct, že jsme ho měli i tady ve třídě. Chtěla jsem, aby vysvětlil vlastně kolektiv, jak vlastně na Míšu nahlízet a jak si k němu najít cestu. I s Míšou jsme řešili obrácený ten vzor, jak teda na ty děti a jakým způsobem by se měl zapojovat do toho kolektivu. Ale musím říct, že distanční výuka nám zase udělala čáru přes rozpočet a děším se toho, co bude, až Míša přijde do školy. Protože když se nám to už trošičku zadařilo na konci šestý třídy, tak jsme s třídním měli radost, že to nějakým způsobem jde dopředu, ten jeho vývoj a reakce a jeho vůbec vlastně přijímání i tou třídou. A sedmičku zavřeli vlastně ... na půl roku.

B. H.: A teď je v osmičce.

Jana: A teď je v osmičce a byl tady chvíli. Takže se trošku bojíme toho, co bude...

B. H.: Zeptám se na vztah tvůj k tomu Míšovi. Jak jste ho třeba budovali. Jak postupně se to tam... jestli jste se nějak na sebe snažili napojit, jak on tebe vnímal... Ty jsi předtím už o tom

pěkně mluvila, ta ještě předsunu jenom otázku. Říkala jsi, že jste na přátelské vlně, ale ne úplně, takže ty jsi pro něj paní asistentka? Oslovuje tě?

Jana: On mě oslovuje asistentko (směje se). Někdy mi řekne ahoj a někdy mi řekne dobrý den. Nicméně... teď třeba, ještě odbočím, co se týká té distanční výuky, snažím se s ním být v kontaktu, snažím se s ním dorozumívat telefonem, ale měli jsme spolu i vycházky, kdy jsme si prostě šli popovídat do lesa. Protože jsem tak nějak cítila... Zaprvý se mi po něm stýskalo a zadruhé jsem tak cítila, že v té rodině to asi nebude úplně fajn a ten kluk prostě potřebuje vysvobodit aspoň na chvíli, protože je zavřenej v bytě. A tak jsem mu volala a byli jsme spolu venku v lese...

B. H.: Ještě mi řekni, o čem jste si třeba povídali?

Jana: Povídali jsme si o kočkách. To je takový téma naše. Protože oni mají dvě kočky a já kočky miluju, takže on mě přemlouval, abychom si pořídili kočku, takže teď už jsme si pořídili kočku. Máme ji díky Míšovi, nejen teda, samozřejmě, ale hodně k tomu přispěl. Takže téma společný o kočkách vždycky zaujme a máme k tomu co říct. Co se týká... jinak jsme si víceméně vyprávěli, jak prožívá den a jak vůbec to na něj působí a nějakou hru jsme tam probírali, protože prostě on sedí u počítače.

B. H.: A v hlasovém projevu taky poznám, že to je jinak, že je tam jiná intonace a hlasitost třeba.

Jana: Myslíš teď v telefonu?

B. H.: Myslím teď jako vzhledem k poruše. Jestli poznám, že jinak intonuje, že to není běžný projev...

Jana: Tak určitě ano, ano, on víceméně když má svůj den nebo svojí chvíli, tak... zaplat'pánbuh to nikdy nebyl celý den, ale své chvíle měl, tak přestane vůbec komunikovat. Úplně. To prostě z něho člověk nedostane vůbec nic.

B. H.: Verbálně teda? Jako slovo, ne? Vypnutí.

Jana: Jo, ano, vypnutí. Úplně. Pak teda to přechází samozřejmě když jako když, jakože se stalo už několikrát, to je právě úplně jiná situace na druhém stupni než na prvním. Protože na druhém stupni se střídají učitelé. Ta učitelka na prvním toho žáka ráno vyhodnutí a už ví, jakým způsobem se má zaměřit, co má říct, jak jako opatrně našlapovat. Nicméně to na druhém stupni nelze. Takže přijde do třídy učitel a vůbec netuší, že tři minuty předtím jsme tady měli veliký výbuch, že Míša kopal do dveří anebo házel židlí... Takže tohleto je velkej problém pro tyhle děti s poruchama a musím říct, že je hrozně dobře, že ten asistent tam je, protože ten vidí tu situaci a ten ji pak dokáže i předat tomu učiteli, abych prostě nedošlo ještě k nějakým horším situacím, který by se prostě špatně řešily, nebo by vůbec nabouraly tu hodinu, že jo.

B. H.: Hmm, já na to pak ještě budu mít otázku na spolupráci s učiteli. Jenom ještě já bych ráda právě zůstala u toho, skočila jsem ti do řeči, když jsi chtěla něco dopovídat, když jsem se doptávala na témata, o čem si povídáte na vycházce. Ale... tys na to začala odpovídat v rámci toho popisu toho vztahu, jak jste budovali, že třeba i teď při distančce jste se viděli nebo jste si volali.

Jana: Si voláme, to ano. Snažím se s ním být v kontaktu, posíláme si fotky.

B. H.: Ještě si vybavuju. Protože ti teda říká asistentko a někdy ahoj a někdy dobrý den, takže jako vykání nebo týkání? Jak to tam je?

Jana: Já jsem u Míši, já jsem prostě mu nikdy direktivně nenařizovala, jestli mi má vykat nebo tykat. A to samý to mám i s ostatníma žákama ve třídě. Nikdy jsem jim direktivně neřekla, že jsem paní asistentka a že mi budou vykat. Takže jsou žáci, kteří přijdou za mnou a řeknou mi, Marti, a jsou žáci, kteří mi prostě vykají a říkají mi paní asistentko vy. Takže já nemám s tím jeden jedinej problém a myslím si, že je to prostě na nich, jak to cejtěj a jak ten člověk si k nim najde tu cestu. A jestli mi budou, nebo samozřejmě slušnost je na prvním místě, ale jestli mi budou vykat nebo tykat, tak je mi úplně jedno úplně. A myslím si, že i takhle to má ten Míša. Že poznám na něm, že když je v úzkých, tak mi tykne, řekne mi, asistentko, vid', tohle, myslíš si? A vím, že je v tý těžký situaci a v tuhle chvíli potřebuje pomoc a v tuhle chvíli si myslím, že se na mě obrací jako opravdu na tu nejlepší kámošku.

B. H.: Ano, jako nablížení, že chce pomoci a je to o důvěře. To je hezký a je to zajímavý hlavně. Neslyšela jsem ještě, že by to bylo takhle ne přímo daný. Vím, že většinou spíš se říká, paní asistentko, a vyká se. Jestli se v tom ty děti orientují?

Jana: Já si nemyslím, že by s tím měly problém. Dokonce my to máme, já si myslím, že jsme to možná i s Tomášem trošičku jako nastavili. Protože my máme dny, kdy on mi řekne přede všema ve třídě, Marti, potřebuji tohle a já na něj, Tome. A někdy prostě si povídáme a řekneme si, pan učitel to myslel takhle, paní asistentka... Takže já myslím, že my jsme jim to jako ukázali tu cestu, že tohle takhle je možný. A říkám, bylo to spontánní, nechali jsme tomu volnej průběh a prostě tak to je.

B. H.: Já si mimochodem myslím, že to je důležitý pro ty děti, že to vnímají, že jsou různý role a pro každýho je ten člověk nějakou jinou rolí...

Jana: Přesně, přesně... Takže ale jako co se týká mého vztahu s Míšou, co se týká mého vztahu, já bych proti Míšovi nemohla říct vůbec nic ošklivého zásadního, co by mě na něm vadilo. Takže on je prostě normální kluk, který akorát má Aspergera no. To prostě tak je.

B. H.: Mám z tebe pocit, že jsi takový trošku jako jeho ambasador. Že se ho zastáváš.

Jana: Že se ho zastávám, no...

B. H.: Je to tak... je to asi potřeba? Když ještě se zaměříme vlastně na ten vztah? Jestli si dokážeš představit, že bys asistovala dítěti, ke kterému bys neměla ten pozitivní vztah?

Jana: Báro, já si myslím, že to nejde! To, to, si myslím, že opravdu nejde, pokud člověk chce tu práci dělat nějakým způsobem tak, jak se dělat má, si myslím, tak to nejde. A nebo jestli, tak to v životě nemůže fungovat. Nemůže tam pro toho, vždyť ten asistent tam je pro to dítě, je tam pro to dítě, aby mu pomohl. A jestli ten asistent má pocit, že něco bude dělat jen tak, aby se neřeklo anebo napůl, nebo že to to dítě nepozná, že k němu nemá vztah... tak to je nesmysl, to dítě to prostě pozná a zase bere jenom toho asistenta jako dalšího člena třeba z řad učitelů, jako když to řeknu takhle, že třeba nenavázal vztah s žádným z učitelů, takže by prostě bral toho asistenta jako dalšího dospělýho člověka, ke kterému jako nemám vztah, který prostě na tom světě je, ale nějakým způsobem mu nepomůže...

B. H.: Vlastně mi hezky nahráváš, chtěla jsem se ještě ptát na nějakou hierarchii v rámci té třídy. A teď třeba spíš jak ty to vnímáš, protože je učitel, je asistent, jsou žáci. Jak ty vnímáš sebe v rámci té hierarchie?

Jana: Já to mám asi nastavené tak, že se snažím nějakým způsobem pomoci jak učitelům, tak žákům. Takže jak je možnost, tak prostě pomáhám i ostatním dětem, není to jenom Míša. Snažím se nějakým způsobem tady jako fungovat a snažím se o to, aby ty děti věděly, že tady jsem samozřejmě i pro ně, nikoliv jenom pro toho Míšu. A to samý k učitelům jako klobouk dolů, já musím říct, že mě přijmuli moc hezky tady na té škole. Jako je to vlastně moje první, jako pilotní zkušenost. A musím říct, že mě fakt přijmuli hezky a hrozně dobře se mi s nima spolupracuje... Takže já nemám... jako moje role je prostě pomáhat, jak tam, tak tam. Snažím se, snažím se...

B. H.: Co ještě ta spolupráce s učitelí, ty už jsi naznačovala, že jsi ten článek, který může vyslat směrem k tomu učitelí, že dneska nebo tuhle hodinu je to špatně, že se třeba nemá ptát... Tak jak funguje tohle? Jestli třeba můžeš zmínit nějaké konkrétní příklady třeba s učitelí konkrétních předmětů? Že třeba na sebe mrknete, nebo máte domluvené nějaké signály, jestli se třeba zapojuješ i do řízení té hodiny?

Jana: Určitě s učitelíma už víme, co se týká Míši, kdy je to špatně a kdy dobře. A víme to tak, že stačí opravdu jak říkáš mrknout, neb zakroutit nenápadně hlavou. A jako jsou tady učitelé, kteří jsou velmi tolerantní vůči Míšovi, nemyslím si, že by tady měl učitele, který by ho neměl rád. A v každém případě je to o tom, že když je nějaký problém, tak se mi několikrát stalo, že jsem počkala na chodbě, než šel učitel do třídy, řekla jsem učitelí, že jsme měli nepěknou zkušenost, beru si Míšu na deset minut, čtvrt hodiny, nebo na půl vyučovací hodiny, někdy to nedokážu vůbec odhadnout, kdy bude ten správný čas, abych ho vrátila zpátky do vyučování... Takže pokud jsou tyhle situace, tak ten učitel to určitě ví dopředu, než prostě jde do té třídy. Vždycky se to snažím zahlásit včas, abysme právě předcházeli těm situacím, který by byly náročný jak pro tu třídu, tak pro toho Míšu, tak pro toho učitele.

B. H.: Zároveň říkáš, že už víte, od té šestky. Většinou se asi učitelé moc nemění.

Jana: Přesně tak, takže víme, kdy prostě je ta špatná chvíle a kdy ta dobrá. A nějakým způsobem vždycky se to dá nějakým způsobem zastavit. Stalo se samozřejmě několikrát, Míša prostě hlavně na začátku to dělal, že vylítnul ze třídy. Prostě najednou se zvedl z lavice a vyběhnul ze třídy nebo kopnul do dveří. Takže to se stalo, dělo se to víceméně o hodinách s podivem pana učitele - s Tomášem, ale musím říct, že pak Tomáš mu dal jasně najevo, že i přes jeho diagnózu, že to prostě takhle nejde. A musím říct, že jsem pak mu ještě domlouvala já, domlouvali mu doma a nějakým způsobem se to jako úplně vymýtilo... Musím říct, že měla jsem tady pak krabičku papírovou připravenou polepenou. Že když Míša bude mít nějaký tendence, jako že by nadával sprostě nebo že by kopal do dveří, tak že si může ten první vztek na první tři než dopočítá, tak že si může jako do ní bouchnout pěstí.

B. H.: Vymlátit jako tu agresi jinak. Kontrolovaně.

Jana: Ano, kontrolovaně, než by prostě někomu ublížil nebo... Co teda dělal o přestávkách, to dělal v sedmičce, že nosil klíče na krku a klíče v tu chvíli, když mu někdo řekl něco ošklivého ze spolužáků, tak ty klíče sundal a roztočil klíče a pak samozřejmě už mu to bylo jedno, kam uhodí... takže to bylo takový jako fakt špatný období, na to nerada vzpomínám, strašně nerada. Bylo to náročný jak pro něj, tak pro třídu a pro mě. Ale musím říct, že jsme to taky nějakým způsobem ukočírovali. Ze začátku jsem prostě nekompromisně chtěla klíče k sobě, když přišel ráno do třídy. Pak jsme začali od tohohle upouštět, neustále jsme řešili situaci, která nastala, rozebírali vlastně v lavici před třídou, tak tam jsme rozebírali jak a proč to vzniklo, tak právě pak jsem si říkala, že mu dám tu krabici polepenou... Ale ani jednou ji nevyužil.

B. H.: Ale možná právě proto...

Jana: Ji nevyužil. Že to pak proto nebylo potřeba.

B. H.: Ještě se zeptám k těm učitelům, jestli máš třeba pocit, že někteří učitelé spoléhají vyloženě na to, že tady jsi a tím pádem třeba ani neoslovují Míšu, nebo jestli v tomhle máš nějakou výhradu, jestli hodnotíš něco jako špatně. Jestli sis někdy říkala třeba, že bys chtěla aby tu byl jako normální dítě zapojen, ne že ty jsi tam k němu...

Jana: Nepamatuju si, že by nastala situace, kdy bych si řekla, že ho měli vyvolat. Jako nepamatuju si situaci, že by se na něj učitelé nezaměřovali, protože jsem tady já. Ale kolikrát se mi stalo, ale to třeba zase je jenom můj dojem, že když třeba byla otázka k žákům od pana učitele, první se přihlásil Míša, že to třeba ví, ale on ho nevyvolal, ale vyvolal někoho jiného... Joo, stalo se to několikrát, protože Míša je šikovný kluk a je chytrý kluk, takže několikrát se mi stalo, že mi ho v tu chvíli bylo líto, protože jsem věděla, že prostě tam v tuhle chvíli ten učitel měl třeba zareagovat. Ale zase, je to o tom, že ten učitel nevěděl, že ten Míša třeba v minulých dvou hodinách byl v útlumu a teď najednou má to, že teď ho měl vyvolat.

B. H.: Potřeboval podpořit.

Jana: Takže tohleto jsem si pak samo pro sebe říkala, že musím já (!) apelovat na ty učitele a musím jim to já říct, když jsou do třídy, že dneska, kdyby to šlo, podpoř Míšu. Takže tohleto spíš беру za vinu sobě než učitelům. Učitelé opravdu si nepamatuju, že by nějakým způsobem jako řekli, že ty ho tady máš na starost. Já si myslím, že tohleto ani nejde na tom druhým stupni, to jde třeba na tom prvním, kdy ta asistentka se tomu dítěti věnuje v těch hodinách, protože mají pořád jednu paní učitelku a jednu paní asistentku, tak nějakým způsobem si myslím, že to takhle nějak funguje, ale na tom druhým stupni si nemyslím, že by to úplně šlo takhle tam zavést. Je prostě součástí.

B. H.: Ty jsi říkala, jak spolupracuješ s rodinou, tak ještě bych se zeptala v rámci těch vztahů s rodinou, jestli spolupracujete, jak se informujete o práci, co je potřeba dodělat, jak a co...

Jana: Co se týká vlastně práce když Míša něco nestihl dodělat ve škole, tak jsem víceméně posílala mamince sms zprávu, že je potřeba dodělat to a to, nebo jsem mu napsala do diáře, že dodělej si do tohoto a tohoto data. Ten diář fungoval naprosto dokonale, protože myslím že snad i více než ta smska, protože on přišel domů a řešil to právě s babičkou, takže nečekal na mamku, až přijde večer, takže ten diář fungoval a myslím si, že když bylo něco potřeba, tak co jsme napsali do diáře, tak to nějakým způsobem jako fungovalo.

A když byl nějaký větší problém a nedejbože, řešili jsme i ten konflikt tady, tak samozřejmě jsem kontaktovala maminku, jakožto zákonného zástupce, jako... probraly jsme situaci, která vznikla ve škole. Nemá cenu jí asi říkat, aby jako nějakým způsobem zasahovala, myslím si, že to bylo stejně o tom, že jsme to museli probrat v tu danou chvíli, a ne čekat na večer nebo za dva dny, že by se to nějakým způsobem znova otevíralo a řešilo, takže spíš jsem ji jako informovala o tom, že se to děje... Míša měl období, kdy nadával sprostě. Ona mi pak maminka řekla, že to slyší u babičky a u dědy, že se prostě neoslovují úplně úplně vybranými způsoby a že to tam prostě slyší a pak to samozřejmě použije...

B. H.: Že to jako neodflitruje. Nebylo to zle z jeho... nebo dokážeš to říct?

Jana: Nee, to bylo vyloženě na spolužáky a bylo to, že měl vztek, takže to použil. Věděl moc dobře, co dělá a věděl, že tohle to takhle ne. A určitě to jako dělal úmyslně, ale zase... Slyšel to prostě doma. Výrazy, který se normálně ve společnosti nepoužívají... A on to prostě použil, protože měl vztek.

B. H.: Takže za hranou...

Jana: Ano, ano, ano. Takže zase jsme to řešili s maminkou a ona mi přiznala, že to takhle jako je no.

B. H.: Takže o to hůř se to pak vysvětluje, že tohle se neříká... V těchto situacích. A to ještě pro ně, tyhle děti, musí být ještě těžší.

Jana: Ještě těžší ano.

B. H.: Pochopit situační kontext mají problém i běžně děti. Natož..

Jana: Ano, ano, natož takhle.

B. H.: Ještě se zeptám, jak asistuješ, kolik hodin?

Jana: Míša má přidělenou asistenci na plnou dobu výuky, takže víceméně na 6... nebo od šesté třídy na celý jeho rozvrh. S tím, že jsme ... nebo o tělocviku spolu běháme (směje se) a nějakým způsobem se zapojuju do tělesné výchovy. A Míšu teda musím říct, že to absolutně nebaví a je vidět, že se mu v týhle, co se týká týhle stránky, vůbec nikdo nevěnuje, takže i bojuje sám se sebou, jakým způsobem zvládat různé cviky a cvičení...

B. H.: Ty jsi říkala samá ruka samá noha.

Jana: Ano, ano. Takže to je trošku problém, ale nějakým způsobem, co jsem koukala, tak to i teď (v distančně) zvládají, žádný běh to není, je to prostě procházka, ale zvládají... Ale mám takový jeden střípek, kdy jsme měli tělocvik a paní učitelka nás nutila, abychom běhali kolem přehrady... tak to jsme byli vyflusaní oba (směje se).

B. H.: Takže, co zažije asistent s tím žákem, ještě...

Jana: Pekli jsme cukroví, dělali jsme těsta, ... eee, cos, no.. prostě na co si vzpomeneš, tak to prostě v té výuce probíhá, tak i ten asistent se zapojuje.

B. H.: Co nějaké školní výlety nebo exkurze? Účastní se také?

Jana: Určitě, akorát nebyl na vodáku, na vodáckém kurzu, to nešlo, to jsme měli strach tam v těch lodích a to ani maminka nedoporučovala. Ale harmonizační dny, nebo kurz, kdy jsme byli v šestce, to byl vlastně takovej úplnej začátek, kdy my jsme s Míšou vlastně bylo úplně poprvé spolu. A musím říct, že tam si myslím, že... nebo aspoň z mé strany to tak bylo, že jsem si říkala, že tomu klukovi musím dát ze sebe úplně maximum, co můžu... Protože my jsme tam spolu spali na jednom pokoji. (směje se) To bylo takový úsměvný. Dodneška na to s kolegyní vzpomínáme a smějeme se, protože on mě tam prostě měl jako asistentku svojí. Takže, když se šel sprchovat, tak stál před sprchama a říkal, asistentko, jdeme se sprchovat. Takže čekal na mě, až si dojdou pro osušku... Ale v každém případě tam nebyl celý týden, byl tam tři dny a jsem hrozně ráda, že tam byl. I když pak to nebylo vidět, tak určitě mu to pomohlo, jako přejít nějaký zlom z té pátý do šestý třídy tím harmonizákem...

B. H.: A ta změna tam, dokážeš k tomu něco říci? Ten přechod myslím?

Jana: Nedokážu to úplně rozklíčovat, ale jediný, co jsem třeba zjišťovala, protože jsem samozřejmě ty informace neměla, tak jsem zjišťovala i od těch dětí, od těch vrstevníků i od Míši jsem to zjišťovala, jak pomáhala paní asistentka, jak pomáhala, kam až, kde byla ta hranice. Na co všechno byl zvyklý, protože jsem netušila třeba, co všechno očekával, byť by to

neřekl. Ale víceméně mi děti vždycky akorát řekly, že žádná paní asistentka se mu nevěnuje tolik jako já. (Směje se) Ale jestli nekecaj.

B. H.: Ale tak i kdyby... jsou milí, to se už cení....

Jana: Ano, ano.

B. H.: Chci se teď na to právě zeptat, jakým způsobem fungujete, jestli můžeš popsat, jestli existuje něco jako běžný den, ale ptám se teď vyloženě na to, jak ve třídě sedíte, co ty mu pomáháš, jestli něco zapisovat, jestli máš nějaký speciální metody na to, nebo postupy, jestli můžeš popsat spolupráci vaši.

Jana: Spolupráci. Já jsem se od začátku stranila toho, že bych Míšovi pomáhala nějakým způsobem ve výuce co se týká zápisků nebo takových věcí. Já si prostě dělám zápisky sama pro sebe, nebo pro Míšu, nebo prostě pro někoho, kdo je nestihne. Takže vždycky se snažím tady fungovat právě pro to, aby se měli kam obrátit, když jim vypadne věta. Takže když Míša něco nestihne, já to zapsané mám, tak to dopíšeme spolu o přestávce, nebo mu to dám, nebo v dnešní době úplně nejjednodušší mu to vyfotím a on si to přepíše doma... Takže prostě co se týká zápisků a výuky jako takový, samozřejmě se snažím Míšovi pomáhat, ale není to ten styl, že bych mu to nadiktovala, spíše se snažím mu pomáhat nějakým způsobem ho jako nasměrovat. Ale teď se teda přiznám, že leckdy v matematice jsem sama jako z toho vedle, co po mně paní učitelka chce. Takže jsem říkala, že už asi budu muset zajít dopředu za těma vyučujícíma, abych věděla dopředu, co se bude dít, abych si to mohla spočítat dopředu.

Takže se prostě snažím, aby to měl všechno v pořádku, jak to má mít. Aby o nic nepřišel třeba z té hodiny. Pak jenom to nejdůležitější mu řeknu, třeba tohle si podtrhni, to bude určitě v písence.

B. H.: Takže komunikujete i během hodiny třeba? Zvládáte nějak šeptat?

Jana: Šeptat, určitě zvládáme, a sedíme vedle sebe, máme hnízda, teď sedíme vpředu před katedrou. A naproti normálně další děti. Protože pan učitel má na prvním místě, že se prostě Míša musí zapojit do té kolektivní práce, což si myslím, že jemu úplně hrozně pomáhá, protože on prostě jinak ty kamarády nemá. A ten kontakt s těma dětma v té lavici. To je prostě pro něj určitě obohacující.

B. H.: A jinak se snažíte dělat všechno jako ostatní děti.

Jana: Míša nemá žádný úlevy, takže tím pádem funguje jako každý normální žák ve třídě.

B. H.: Ehm, chtěla jsem se právě zeptat na to zjišťování látky. Jestli se snažíš zjišťovat, já vím, že na druhém stupni je to asi už problematičtější.

Jana: To bych nezvládala vůbec, to prostě... to opravdu jako na tom druhém stupni není možný, kdyby aspoň jsme byli na jedné budově se všema učitelem, ale tím, že nejsme, tak se to nedá.

V každém případě vím, že co dělá Míšovi velmi dobře je, že když je změna v rozvrhu, respektive když je nějaký záskok, to znamená suplování, tak ráno, když to zjistím, tak přijdu a řeknu, nebude tady pan učitel v tuhle a tuhle hodinu, ale budete mít paní učitelku tudle. On samozřejmě, on má, nepamatuje si příjmení moc těch učitelů a on řekne, jo to je ta... A nějakým způsobem popíše a já mu řekne že ano, to tak je nebo není to ona. Takže tohle to je základ. Nebo se hodně často ptá, co budeme dělat v těch hodinách. Takže pro něj zase informace důležitá a hlavně se hodně ptá o tělocviku třeba. Takže když máme tělocvik, tak se dopředu ptá, co budeme dělat. Takže se snažím aspoň rámcově mu to nějakým způsobem přiblížit, co budeme dělat. Stane se samozřejmě, protože s tím učitelem nejsme v kontaktu, ale on už to pak zvládne. Já když mu to vysvětlím, že nastala změna, tak už to pak zvládne, pak už to přijme

B. H.: Joo? Dělá to teda pro klid svůj?

Jana: Ano, ano.

B. H.: Chtěla jsem se zeptat, jestli je teda pro Míšu prima, když učitel na začátku hodiny řekne, jaký je plán hodiny.

Jana: Ano, on to má rád, nejenom, i ostatní děti některé. Pro něj je veliký přínos, když ví, co se bude dít...

B. H.: Nějaká speciální další vychytávka tvoje je, jak jsi mluvila o té krabici a to opuštění třídy. Něco se je jako nestandardního na práci s Míšou... Co byste třeba ještě...

Jana: Co mě hodně často třeba ze začátku v tý šestý sedmý třídě měl ty tendence utíkat ze třídy, vymlouval se na WC. Nebylo to tak, že by utekl ze třídy, protože něco, že by potřeboval se vyvztekat, ale prostě si nebyl jistý, nebo už ho to nebavilo a nechtěl už poslouchat. Spíš z týhle, takže začal, že potřebuje na WC.

B. H.: Takže přišel na to, že může se...

Jana: Takže přišel... a samozřejmě ti učitelé, protože Míšu znají, tak ho pustili. A pak jsem řekla už všem učitelům řekla, bylo období, že jestli by byli tak hodní, mrkli na mě, když je Míša poprosí, jestli může na záchod, já se na ně mrknu, jestli ano nebo ne, protože vím, jestli byl už dvakrát, potřebuje nutně...

B. H.: Zároveň mě napadá u toho, jestli je možné jít s Míšou do sporu. Jestli je možný jít proti němu jako: nepustím tě na záchod, tohle teď doděláš, jestli je možný přitlačit.

Jana: Stalo se právě několikrát, že pokud jsem zakroutila, že ne, pan učitel mu to zatrhnul, tak to bral jako, Míša prostě není z těch, co by nerespektoval ty učitele, takže to pak bral jako uzavřenou věc. A kolikrát jsme to o přestávce jsme se pak k tomu vrátili a říkala jsem mu, že teď se teda nepočural, tak to znamená, že jsi nepotřeboval úplně na ten záchod, tak to byla

trošičku taková tvoje kulišárna. A on mi to nikdy nepotvrdil jako, ale vždycky se začne smát, takže nám bylo oboum jasný, jak to myslel.

Takže v tomhle není problém, že by... on je opravdu dobře vychovaný.

B. H.: Zajímají mě právě nějaké problematické situace, které nastaly, které jste museli řešit. Zmiňovala jsi klíče nebo kopání do dveří.

Jana: Kopání do dveří nebo vyběhnutí ze dveří a bouchnutí silou dveřmi. To určitě nastalo, to bylo několikrát a vždycky to mělo nějaký podnět. A právě to bylo třeba co se týká třeba spolužáků. A prostě třeba o přestávce tomu člověk nezabrání. I když jsme jim několikrát říkali, aby prostě ho neprovokovali, aby mu nedávali záminku k tomu, aby měl nějaký vztek třeba...

B. H.: Zkusíš konkrétně třeba? Protože o přestávce to nebyla asi pravidla?

Jana: Třeba o přestávce, když kluci sedí na gauči a on si tam chce sednou a kluci ho tam nechtějí pustit a řeknou mu, hele Mišeli, ty tady nemáš co dělat. A prostě pro dítě, který tohle absolutně nedokáže rozklíčovat, jestli si dělají legraci nebo ne, tak je to prostě problém. Velký problém.

B. H.: Nějaká agrese jako vůči spolužákům. Ještě o židli jsi mluvila. Jak je to se židlí a s takovýmhle afektem?

Jana: No, určitě prostě dostane... Kluci si házejí míčem, já jim říkám, kluci běžte si házet na chodbu, kluci si házejí dál. A Miša vezme židli a jde to řešit za mě.

B. H.: A vyloženě za tebe (tě bránit) nebo teď jakože autorita řekla a oni neposlechli?

Jana: Autorita řekla. A on ještě ten jeden spolužák, to je takovej jako lump, prostě on to, nebo ještě si u toho provokativně zapíská a v tu chvíli je prostě vymalováno...

Takže zase vysvětluju Míšovi, že to nemůže řešit za mě, že je to moje věc. A a další věc, že ne agresí.

B. H. A nějaká jiná agrese vůči jako spolužákům, bylo tam i něco dalšího problematického?

Jana: Nevzpomínám si, že bych byl nějaký jiný problém, až na židli a klíče... nevím

B. H.: Co je nejtěžší na tý práci nebo na tý spolupráci, jak to budeš chtít pojmu tu otázku. Co je nejtěžší na tý práci s Míšou konkrétně?

Jana: Co je nejtěžší? Asi za každých okolností udržet klid. Protože to se někdy jednoduše říká, ale strašně těžko se to činí. Takže zachovat klid a spíš jako nějakým způsobem se snažit tomu Míšovi ukázat tu správnou cestu, kterou jako on se měl zachovat. Takže pravdu to s ním probrat pak kousek po kousku a říct, jak to asi mělo vypadat, aby to vyhodnotil příště jinak, než aby to sklouzlo příště k nějaký nepředvídaný události.

B. H.: Takže zase jsme asi u toho, že možná není nejdůležitější ten vzdělávací obsah, ale ta výchovná část. Vnímáš to tak?

Jana: Určitě. U něj určitě né vzdělávací. On je chytrej a pokud se učí doma, tak to zvládá, takže u něj určitě je to o tom, že je potřeba tam na něj právě v tý, já nechci říct ani ve výchově, spíš opravdu zvládat sama sebe, aby prostě viděl ty návaly vzteku, který na něj jdou, tak aby se dokázal prostě potlačit natolik aby to nevzbudilo takovou situaci, kterou jako nechceme, aby tady nastala... Takže to není výchova, ale

B. H.: Spíš jako socializace?

Jana: Přesně přesně, socializace.

B. H.: A když jsi říkala, že zachovat klid, tak stalo se ti někdy, že jsi byla jako vyvedená z míry a vůbec jsi jako nevěděla, jak situaci řešit. Najednou jsi nevěděla, jak zvolit přístup, postup?

Jana: Takhle, vždycky jsem to nějakým způsobem to vyřešila, ale kolikrát jsem si nebyla jistá, jestli jsem to úplně vyřešila dobře. Takže vždycky jsem se jako nějakým způsobem k té situaci postavila, ale pak jsem přemýšlela, jestli jsem to vyřešila správně. Jestli jsem to jako takhle vyřešit měla. Ale to se fakt opravdu týká těch, těch extrémních situací, který ve třídě byly... Ale jinak nevím, že bych... Jako mnohdy se mi stane, že opravdu nad tím Míšou mám pocit, že držím takovou ochrannou ruku a si říkám, jestli už to není na hraně, jestli by to člověk neměl vidět trošku nezkreslenejma očima... Takže jsou chvílky, kdy si říkám, že jsem to asi neměla v tuhle chvíli, neměla jsem ho takhle bránit a na druhou stranu pak vždycky dojdu k závěru, nějak si to odůvodním, proč jsem to takhle udělala vlastně. Ale jako je to samozřejmě těžký v tu chvíli, nějakým způsobem to rozhodnout nebo vyhodnotit a říct si, že jo, že jsem to takhle vyhodnotila správně. Vždycky se snažím, abych to tak udělala, ale jsou samozřejmě momenty, že člověk začne o osobě pochybovat, jestli to takhle má být.

B. H.: Napadá tě něco konkrétního, co bys udělala takhle teď jinak zpětně, vyřešila nějakou situaci jinak?

Jana: Asi úplně nee.

B. H.: Nebo třeba zasáhla dřív, mohla tomu nějak předejít... Nevím, jestli tady s nimi trávíš přestávky?

Jana: Přestávky trávím... Ale nenapadá mě úplně jako že bych... Možná s tím rozhlasem. Protože Míša si sundal pantofli a hodil ji po třídě a spadl rozhlas... třídní. Byla klika, že to nikoho nezasáhlo. A v tu chvíli jsem měla opravdu velkej velkej vztek, protože jsme si prostě představila, že by to někomu spadlo na hlavu a třeba tím rohem by mu to mohlo ublížit. Takže to jsem na něj zavolala: Michaeli, pojď na chodbu! Takže to to byla situace, kterou jsem absolutně... asi plně neodhadla.

B. H.: Ale neodhadla... vysvětlila jsi mu to potom?

Jana: No samozřejmě...

B. H.: Takže proč myslíš neodhadla?

Jana: No že jsem na něj jako třeba hodně jako zahartusila, že on v tu chvíli vůbec nevěděl a jako co dělá. A nebyl to záměr, že jo, že by se chtěl trefit do toho rozhlasu.

B. H.: A čím to bylo u tebe? Ta reakce?

Jana: Noo, tím strachem. Vyloženě strach o ty ostatní.

B. H.: Takže najednou člověk se dostane... Ty sama ses vylekala, takže pak neovládněš tu svoji první emoci. Ale přesto, jak tě vnímám, tak jsi klidný člověk nebo klidná povaha, takže se to promítlo jenom do toho oslovení a už ne do té reakce. Což si mimochodem myslím, že je hodně důležitý, protože ty děti by mohli dostat někoho, kdo má ty afekty taky a pak by to šlo proti sobě zase.

Jana: Joo, no to nee...

B. H.: Další otázku tady ještě mám, jestli nebo jaký je oddělovat práci a osobní život. Protože jsi říkala, že jsi jako hodně vstřícná, že chodíte i na ty vycházky, tak jestli si neseš domů to, co tady prožiješ a jaký to je.

Jana: Nesu si to, i když jsem si to už mnohokrát zakázala, tak ale prostě neumím to odfiltrout, takže určitě si to nosím domů. Kolikrát se mi stalo, že jsem to pak i musela, že jsem se doma svěřila a nějakým způsobem jsem chtěla slyšet názor nezúčastněných, ale určitě si to nosím... A pak se snažím si to prostě vyfiltrout venku, kdy prostě chodím do lesa a na procházky a nějakým způsobem se toho potřebuju zbavit. Ale určitě to neumím, že bych to zavřela spolu s dveřma od školy.

B. H.: A určitě to souvisí i s tím, jak jsi říkala, že máš toho člověka ráda, toho Míšu, že tam je ten vztah, takže o to pak míň jde to mít odděleně?

Jana: Přesně, přesně, přesně, přesně...

B. H.: Na druhou stranu třeba napak, když si neseš něco z domova sem? Ptám se na to teď s tím cílem, jestli je na to vnímavý?

Jana: Je, velmi velmi. Jako kolikrát jsme se až divila, že jsem přišla do třídy, pozdravila jsem, přišla jsem a tady jsem si položila penál a on mi říká, že co je, asistentko. A musím říct, že několikrát se mi to stalo a už si na to dávám veliký pozor, abych prostě Míšovi, abych to

nepřenášela do té školy. A tím že on je strašně citlivý kluk, tak to prostě všechno vnímá, velký pozor si na to dávám, problémy, který život přenáší nechávat venku. Ale neumím to obráceně.

B. H.: Ale to je zajímavá věc, že to člověk má pocit, že musí být profesionální v práci, ale doma... tam už to můžeme prožít... Ale zároveň ses to tedy pokoušela vypnout, aby to nenavnímal.

Jana: Určitě. A musím říct, že jako jsou dny, kdy to mám, máme to všichni, že se prostě jako úplně nedaří a musím říct, že i Míša mi řekne, že prostě dneska jako asistentko jste smutná. A já mu řeknu jenom, Míšo ne, ale prostě jenom dneska prostě mám nějakou jako, nemám dobrou náladu. Ale jinak on je zvyklej prostě, nebo snažila jsem se vždycky všechno převést, ne jako odlehčit do humoru, to určitě ne, jak udělat si z toho legraci, to určitě ne, ale snažila jsem se vždycky ho nějakým způsobem namotivovat do úkolů pozitivně. Aby to bral pozitivně, aby tu práci, která nás čeká ten den nebo tu hodinu, tak aby to vzal z té lepší stránky, protože kolikrát se mi stalo, že prostě se válel po lavici a nechtěl se ani zvednout. A prostě přetáhnout ho na tu pozitivní vlnu a to mám pocit, že se mi i podařilo občas a že to bylo fajn pak ten den. Ale taky jsme jenom lidi a neumíme to prostě na první dobrou, někdy.

B. H.: Ale zároveň jsi s ním jednala otevřeně. Neříkala jsi, netvrdila jsi, že ne nejsem smutná. Ale řekla jsi, jak to bylo.

Jana: Ano, říkám, ne, nejsem smutná, ale dneska prostě není ten správněj čas.

B. H.: Jako vlastně narovinu, aby zase dokázal číst a správně ty emoce, protože když budeš mít nějaký výraz a teď to vysvětlíš jinak, tak to pro něj může být zase matoucí... Vůbec jak vnímáš rouškovou éru? Vnímá třeba mimiku obličejů? Jak je na tohle citlivý, byla nějaká změna?

Jana: Musím říct, že jako ale, ale neřekla bych, že to bylo jako jenom u něj, řekla bych, že u spousty dětí to bylo něco, co bylo navíc, neznali jsme se nikdy s rouškou. A museli jsme se prostě všichni naučit číst z těch očí víc, protože prostě jsme neviděli ten zbytek té tváře, jak se tváří. Takže nemyslím si, že by to byl pro Míšu nějaký velký problém, ale bylo to i pro ostatní něco nového, s čím jsme se naučili žít a komunikovat, i když jsme nic neřekli.

B. H.: Vlastně veliká výzva... Noo, blížíme se k závěru, tak mě zajímá nějaké takové jako zhodnocení, nebo nejprve teda názor, jaký podle tebe má správný asistent pedagoga být?

Jana: Vnímavý, tolerantní, citlivý... možná i ... přátelský, komunikativní... tolerantní. I vůči učitelům...

B. H.: Je to prostě jako práce s lidmi... Tak děkuju... Co byl nějaký nejsilnější zážitek?

Jana: Nejsilnější. Asi u té sprchy.

B. H.: Mám ještě nejveselejší.

Jana: Tak nejsilnější... no bohužel je to ten negativní ale. Je to ten rozhlas asi. To byl opravdu jako silnej zážitek, kdy jsem prostě v tu chvíli myslela, že mu jednu fláknu. Protože to opravdu bylo strašně...

B. H.: Jasně, jasně, noo, já jsem ráda, že to říkáš, že to zazní, protože přece ani není možný podle mě se vždycky ovládnout natolik, být pořád jako v pohodě, že to musí být těžký se ovládnout...

A vůbec jakou má jako auru ta tvoje zkušenost v roli asistentky? Plusy, minusy, ta tvoje zkušenost. Když se tě někdo zeptá, jak tě to jako baví, budeš mu mít v pár větách říct, co tě jako baví a nebaví. Co je tam fajn a naopak není.

Jana: Je to neskutečná práce. Pořád jako, přijde mi, že... teď třeba když to srovnám s tou distančkou, že to беру jako nefér vůči právě těmhletěm dětem. Nebo vůči všem dětem samozřejmě. Protože my jsme si tady na sebe zvykli nějakým způsobem, snažíme se do těch dětí dostat to nejlepší nějakým způsobem. Teď nemluvím o učivu, teď mluvím právě o tý stránce sociální, jak se k sobě mají chovat, co pro sebe můžou udělat, co už je za hranou. Jakým způsobem si navnímat ten kolektiv, že nejsme všichni stejný, že to je tak a tak. A my jsme toho Míšu už nějakým způsobem do toho zasvětili a teď mi to přijde jako úplně zbytečná práce. Že to, co jsme prostě dokázali, tady v té třídě, co bylo prostě... co ovlivnily děti, co ovlivnili učitelé, tak mi přijde, že je to prostě pryč, jenom z toho důvodu, že on nemá ten kontakt s tou třídou a je v té situaci, ve který je. Že ta máma tam prostě nějakým způsobem nefunguje a on je na to prostě s tou babičkou a dědou sám... Promiň, teď vlastně nevím, na co ses to ptala, promiň.

B. H.: Ne, ne, právě, myslím, že odpovídáš vlastně přesně, protože jsme se ptala na tu auru, a ty se vlastně zase vracíš opravdu k tomu, tak to vnímám já, že zase je tam ta nalomená rodina, nejsou tam ti kamarádi a není tam ten kolektiv třídní. Takže ta distanční výuka v tomhleto...

Jana: Opravdu v tomhle je problém a bojím se toho. A mám pocit, že jsem vlastně vůbec nic nedokázala. Protože prostě přišla corona a všechno to zničila... A prostě nic z toho jako nebude.

B. H. Hmm, hmm... Taková demotivace, že a zároveň očekávání, jaký to bude, až se to bude vracet...

Jana: A nejenom u Míši...

B. H.: Mno a u jiných dětí, který zase ztratily komunikační dovednosti, jsou to ty věci, o kterých se mluví, že na některé to bude mít dopady víc..

Jana: A na některé míň mno...

B. H.: Teď zase tady mám, co je na práci asistenta nejlepší. Stručná odpověď, slovo, věta. Nejlepší na té práci.

Jana: Asi, že to není stereotyp, stále se něco děje. Člověk nikdy nedokáže vyhodnotit, co se stane a jak to bude, dopředu... Nikdy člověk neví, jak proběhne ten den, Jak se bude Míša chovat, jak to bude nebo nebude v pohodě, nikdy to člověk nedokáže předem odhadnout.

B. H.: Když říkáš stereotyp, tak mě napadá právě to srovnání s tou pojišťovnou.

Jana: Tam to byla velká rutina, pořád dokola, pořád stejně...

B. H.: A tady nestereotyp, ale zároveň nějaká míra stresu. Porovnat, jestli dokážeš.

Jana: Jako, co se týká stresu, tak tam si myslím, že to bylo daleko klidnější, že to nebylo až tak stresující zaměstnání. Jako tady bych... Jako byla to taky práce s lidma, ale nebylo to až tak stresující. A tady ten stres je jako na denním pořádku a člověk si ho i dělá sám... Protože prostě tím, že jsme v osmičce, tak mě kolikrát, když si přečtu úkol a řeknu si, že to nevím, tak se začíná stresovat, že jsem úplně hloupá a blbá, říkám si bože můj a jakmile tohle řeknu, tak si nevěřím už vůbec.. (směje se). Takže takže i kdyby ze mě někdo něco vykřesal, tak po týhleto myšlence ze mě nikdo nic nedostane... prostě.

B. H.: Absolutně chápu!

Jana: Takže stresující určitě ano. Protože si říkám, přece nemůžu tam vystupovat jako úplněj blbec...

B. H.: Ale není to přece všechno jenom o...

Jana: O těch znalostech, ano. No.

B. H.: Co je nejhorší, vypadá, že tě k tomu tlačím, protože už jsme se na to ptala. Co je nejhorší na té práci?

Jana: Nejhorší... já nevím, ani, co je nejhorší na té práci... (ticho). Nevím, co je nejhorší na té práci.

B. H.: Když o tom budeš uvažovat třeba jako o procesu, může vlastně být nejhorší to, že to dítě jako pak odejde?

Jana: Kolikrát jsem vlastně na tuhleto myšlenku jako narazila, že nastane den D, kdy já se vrátím do školy a Míša už tam nebude... protože už bude v jiný škole. Takže samozřejmě jako, ale neberu to asi jako nejhorší okamžik, beru to že super, že se dostal dál, že pro něj člověk nějakým způsobem, že v něm něco zanechal třeba, třeba ne. To nejhorší asi by bylo pro mě, kdybych věděla, že jsem v něm nic nezanechala žádnou stopu... takovýho toho jako pozitivního třeba...

B. H.: Hmm... Kam tak nějak buď jako společně směřujete, nebo co ty sis dala jako ten cíl, jestli sis to třeba i nějak formulovala pro sebe, jestli se nějak snažím, kam jako směřuješ ty s Míšou?

Jana: Já jsem mu to i řekla, že bych hrozně ráda byla, aby on si našel to svoje, tu svoji půdu pod nohama, aby zjistil, že... já jsem mu kolikrát řekla, když jsme třeba něco řešili a on, že to babička, babička, tak jsem to pak už nevydržela a řekla mu. Míšo prosím, seš v osmý třídě a může se stát, že tady jednou babička nebude! Co budeš dělat? On, že hmm, tak tady bude děda. Já, že co budeš, Míšo, dělat, až tady nebude děda... Takže takový pro něj kolikrát jsem mu říkala, aby se jako naučil spoléhat se sám na sebe, že není možný se spoléhat na někoho jinýho, protože ten někdo tady nemusí být a jeho život bude vzhůru nohama. Takže bych hrozně ráda, aby ten Míša našel sám sebe, aby sám sobě začal věřit a aby prostě sám sebe nějakým způsobem, abych věděla, že se o něj nemusím bát, až bude dospělej...

B. H.: Což, mám možná pocit je stejný jako s vlastníma dětma?

Jana: Ano. No.

B. H.: Takže ho prostě i jako přijímáš za svýho... A vlastně jsi to hezky propojila i s tou mou další otázkou, kam směřuje on sám za sebe, jestli o tom přemýšlí takhle. Už je osmák, tak už asi uvažuje i třeba o budoucím povolání. Jak to vidíš? Může jako nějak plnohodnotně žít svůj život sám třeba bydlet, pracovat?

Jana: Obávám se, že bude vždycky pracovat z domova, že tohle pro něj bude priorita, že nebude schopen chodit do zaměstnání, kde by se... nějakým způsobem začleňoval do kolektivu, bojím se, že toho nebude schopen. Že bude pracovat sám za sebe, když se mu to podaří z domu. Nevidím to tak, že by chodil do zaměstnání.

B. H.: A uplatnění v oblasti?

Jana: Tak on je jako docela chytrej na tu informatiku, takže si myslím, že by třeba tahleta cesta tam byla...

B. H.: A zároveň nějaká preciznost, pečlivost, říkála jsi, že je chytrej, vnímavěj.

Jana: Chytrej a vnímavěj je, ale že by byl úplně pečlivej, precizní, to mu trošku chybí no...

B. H.: Hmm, se zase se ptám, protože je to takový typický jako rys... A poslední otázka. Co ses naučila o sobě anebo i v těch jiných smyslech. Co ses naučila tady v té práci.

Jana: Já si myslím, že jsem se strašně naučila tady naslouchat. Jako, že jsem se naučila opravdu naslouchat, abych vyslechla všechny děti, než člověk nějakým způsobem si naučí, nebo než si třeba toho člověka, teď teda mluvím o těch dětech, než si je někam zaškatulkuje. Já jsem to třeba si myslím vůbec neuměla a možná to bylo kvůli tomu, že jsem pracovala v kanceláři a s

těma klientama jsem nebyla v kontaktu osobním, spíš jsme si dopisovali, že to nebylo takový, že bych... a tady jsem se naučila si myslím ty děti vnímat... Tím, že jsem s nima i o těch přestávkách a pořád, tak vnímat jinak. A jako snažím se jim naslouchat, abych o nich věděla i to pozadí, i co třeba skrejvaj a nechtěj to nějakým způsobem ukázat v tom kolektivu.

B. H.: To je krásný.

Jana: Jestli jsem se to naučila nevím, ale...

B. H.: Ale je to krásný, noo, to je hezký! Ses naučila naslouchat. Tak joo, tak ti moc děkuju, jestli nechceš ještě něco dodat...

Jana: Báro, asi už ze mě nic nevykřešeš. Promiň.

Rozhovor s respondentkou 5

B. H.: Na začátek, řekni prosím, stručně něco o sobě.

Hana: Dobře, takže teď nevím, jestli jméno je důležité, Hana XY se jmenuju teda. Je mi 41 let. Tuhletu práci dělám třetím rokem a ehm dostala jsem se k ní tak, že prostě jednak já jsem teda vystudovaná zdravotní rehabilitační sestra. Střední školu jsem dělala zdravotně-sociální, takže mě to vždycky k tomuhle oboru nějakým způsobem jako směřovalo, nicméně pak jsem zakotvila ve finančnictví, takže bych řekla, že mám takovej jako širokej rozptyl, co se týká profese, a byla jsem de facto 10 let na vymáhání pohledávek. Což pro mě byla velká zkušenost, protože to bylo hodně o psychologii, kterou prostě využíváš naprosto kdekoliv. Jo, takže tam to bylo takové jako setkání se lží. Vymáhání pohledávek o ničem jiném prostě není, takže tam šlo o to vlastně s těmi lidmi pracovat tak, abychom tu lež nějakým způsobem odpárali. A ono samozřejmě je potřeba jim klást správný otázky, říct jim, co to pro ně znamená, co jim to přinese, když lhát nebudou a tak dále jako jo. Takže tam asi i ta psychologie funguje dost. Nicméně pak se mi samozřejmě narodily děti a já potřebovala více času a to finančnictví už mě úplně tak nelákalo, protože prostě když se vám narodí děti, tak jako tíhnete trochu jako jiným směrem. A tak mě právě napadla tahleta práce joo. Protože sociální cítění si myslím, že mám velký, tak si říkám, já to zkusím.

Samozřejmě když jdete dělat asistenta pedagoga nikdy nevíte, jaké dítě na vás čeká. Protože i když mám 10 dětí se stejnou diagnózou, tak každé dítě je úplně jiné. Je z jiných sociálních prostě poměrů, z jiných rodin, na každé dítě platí něco jiného, je to prostě alchymie velká.

A já jsem teda nastoupila zrovna, bylo mi řečeno, že chlapeček, ke kterému půjdu je Asperger a ... konej. Takže jsem byla víceméně vhozena a postupně jsem teda odkrývala, jaká je realita prostě asistenta pedagoga. Že teda nemá to snadný ani ten učitel, ani ten asistent. A jako je to hodně o vnímavosti, abych správně, vlastně... ten samotnej začátek je strašně podstatnej a mohla bych tam strašně moc zkazit jo, protože já jsem ty rodiče neznala, to dítě jsem neznala a pro ně jsem byla cizí osoba už několikátá, už se tam přede mnou vystřídalo prostě, tuším asi 4 asistenti pedagoga, že tam přede mnou byli? Takže oni na mě už moc zvědaví nebyli, jo už to

spíš bylo takový, že no joo, zas někdo další, kluk si na to nezvykne, zas budou prostě problémy... a ty problémy byly teda a veliký...

B. H.: K tomu se asi dostaneme... Ještě se jenom zeptám, jak tě to napadlo. Zнала jsi, že takováhle profese je, byla tam ta tvoje cesta jako přímá, že teď chceš dělat asistentku a dělala sis nějaký kurz?

Hana: Ano, ano, kurz. Takže ten kurz samozřejmě zakončený zkouškou, takže čítal samozřejmě několik předmětů: psychologii, sociologii, speciální pedagogiku, ehm...

B. H.: Spíše se zeptám, jestli ti ten kurz něco dal, jestli tě jako připravil na tu práci, když si pak byla vhozena do toho.

Hana: Ten kurz byl skvělejší v tom, ta omáčka, ta teorie, to jsem třeba ještě samozřejmě znala jako ze školy. Ta samozřejmě, že je podstatné ji znát, ale ten kurz mi dal v tom celkem hodně, protože tam byl jednak pan psycholog a ten prostě měl spoustu příběhů z praxe, což je prostě k nezaplacení, jo... Měli jsme tam jednu paní magistru, samozřejmě ta teda byla ze speciálně výchovného nějakého střediska, teď přesně to nepovím, abych to nekomolila, ale ta byla úplně fantastická, protože chrlila jednu zkušenost za druhou, což bylo právě to, co jsme potřebovali slyšet a k čemu jsme tam vlastně... jako kvůli tomu jsme tam šli...

B. H.: Takže i třeba návody na řešení situací?

Hana: Určitě, joo, ano, to jo, to bylo fakt skvělý. Směli jsme se ptát, ona opravdu do vyčerpávání odpovídala jako no.

B. H.: Takže cesta byla, byl kurz a pak hledání práce, tak jak to probíhalo?

Hana: Čistě náhoda, protože mám prostě mám příbuznou, která tady dělá, která je v tom školství zaměstnaná a říkala, že u nich ve škole někoho potřebují. A já jsem říkala no okamžitě prašším s prací a jdu. Tak si myslěla, že si dělám srandu... Já jsem si nedělala srandu.

B. H.: Takže bylo to ve fázi, žes ještě nebyla po mateřský, byla jsi ještě teda v práci?

Hana: Byla jsem v práci a říkám nee, jdu hned. Jdu prostě hned. Už nechci dělat s tímhle materiálem, co jsem dělala. Ve světě peněz prostě, když to tak mám říct, jo. Tohle prostě pro mě to byla oáza na duši tahle změna. Pro mě to prostě má smysl. Že budu pracovat, když to tak řeknu, s živým prostě materiálem, takže já jsem byla fakt šťastná, fakt jsem byla šťastná za tuhleto změnu. Takže... ale byl to šok (směje se).

B. H.: Zní to idylicky, ale... (smějeme se obě). Mám tady právě otázku, která cílí na očekávání a první střet s realitou. Tak nejdřív možná ta očekávání?

Hana: Tak ehm samozřejmě, já jsem se přišla ukázat, taky tam je samozřejmě velice důležité nejenom abych si sedla s tím konkrétním dítětem, ale taky s paní učitelkou. Protože prostě kdyby tam to jako nefungovalo, tak by se nám ta práce asi nedařila, kdyby tam byly nějaký střety. To by bylo naprosto zbytečná, zbytečná ztráta času asi. Takže jsem se přišla podívat. Paní učitelka mě přijmula. Řekla přijďte, takže já přišla druhej den...

B. H.: Takže znamená to teda, že na první stupeň jsi nastupovala, když měli jednu vyučující.

Hana: Ano, na první stupeň, konkrétně do třetí nebo čtvrté, teď abych to řekla správně. Už je to taky, už si to nepamatuju přesně. Třetí asi teda třída. Paní učitelka mně řekla, že to budu mít těžký. Že je to opravdu hodně komplikovaný. Snažila se mě opravdu obsáhle tak nějak do toho prostě zasvětit. Jedna věc je diagnóza u toho chlapce, což teda byl Aspergerův syndrom, a druhá věc byla realita. Prostě dneska mohou těm dětem přisoudit já nevím, nějaké čtyři diagnózy a dál nic, jo... A tenhle ten chlapec prostě vykazoval takové chování, že jsem jako byla hodně hodně jako vyděšená. Nicméně jsem říkala, musím to uchopit tím správným směrem, tedy být hodně nakloněná rodičům, aby mi důvěřovali, aby chápali, že opravdu s tím chlapcem chci udělat kus práce, že to není prostě o tom, že jsem nastoupila a nějak tam budeme spolu fungovat, ale že ano nastoupila jsem, ale čeká mě vzdělávání, čeká mě práce, protože prostě bylo to s ním opravdu hodně hodně komplikované joo. Prostě tenhle ten chlapec velice agresivně napadal jak svoji paní učitelku, tak spolužáky. A když říkám hodně agresivně, tak opravdu hodně agresivně. Vzal prostě židli a začal to mlátit hlava nehlava. Takže zkrátka jsem se chtěla vžít i do role té mamky, která musí prožívat muka prostě. Má takovéhle dítě a kamkoliv přijde, tak prostě slyšela asi jenom jak je to hrozný dítě, že se s ním nedá, ať si ho nechá doma, že nemůže jít prostě do školy za těchto okolností, takže to prostě bylo opravdu hodně komplikovaný. Ale dneska třeba zpětně si říkám, že byla chyba, že jsem k ní byla příliš otevřená a chtěla jsem jí tak moc pomoc a prostě ukázat prostě dobrou vůli. Bylo to strašným způsobem zneužito a vím, že dneska už bych to takhle neudělala. Přeci jenom, i ten kantor a asistent, je potřeba, aby tam ta mez byla. Nechci říkat hráz, protože ehm, nechci, aby jako my jsme jedna strana a oni jsou druhá, my sme prostě nepřátelé, protože chceme aby se splnilo to a to. Ale chtěla jsem, aby tam byl nějaký můstek, abychom si mohli důvěřovat, ale bohužel prostě to tak, to tak nebylo...

B. H.: Ale vycházelo to asi z toho, jak jsi říkala, že se tam změnilo nebo vyměnilo, vystřídalospoustu asistentů, takže jsi měla pocit, že nechceš nebo chceš teda aby ta důvěra tam byla. A dařilo se to teda na začátku? Bralas to teda jako svou výhodu?

Hana: No já jsem zkraje jako měla dojem, že jeho maminka je fajn ženská, která prostě... se kterou si "rozumíme", že víme, co chceme. Já samozřejmě jsem tam nastoupila s tím, s naprosto otevřenejma kartama, i sama jsem to navrhla, že půjdu za psychologem toho chlapce, abych si s ním pohovořila o tom, jak mám toho chlapce vést. Abych někde nepřekročila prostě tu mez joo. I aby on mě poznal, aby znal, jaká jsem já, jakou mám povahu, jak prostě, já nevím, jaký mám sevření, aby prostě i on mohl říct bude nebo nebude vám to fungovat... Ehm a pan psycholog byl velmi jako sdílnej a ochotnej, přemlouval mě, ať to hlavně jako nevzdávám, kdybych měla náhodou takovýhle jako pocity, ale já jsem z něj měla dojem, že je na mojí straně a že mi fandí a že jdu s tím chlapcem správným směrem. Ale, ehm, možná teď trochu jako

přeskakuju, protože ono toho se tam opravdu jako událo dost a hlavně později jsem se jako dozvěděla, že pan psycholog i říká něco jiného mně a něco jiného mamince a to už je jako trošičku cesta do pekla jo. Jak říkám, tenhle konkrétní příklad je tak jako zamotanější a komplikovanější, že prostě po dvou letech, co jsem tam u něj byla jsem musela na konci prostě požádat, že u něj asistenta dělat nemohu, z toho důvodu, že prostě když tam není vzájemná důvěra, že to prostě fungovat nebude, joo. A hlavně jsem i nabyla dojmu, přesvědčení, že ta diagnóza je chybná. Já vím, že je to ode mě troufalé, nejsem lékař, doktor nic... Ale podle toho prostě, co se tam všechno událo, že opravdu dítě bylo velice agresivní, že za tu dobu, co jsem prostě já tam byla jsme museli volat čtyřikrát prostě policii, aby zakročila, protože konal úplně šíleným způsobem, ubližoval ostatním, měl tendence ubližovat i sám sobě. Ale to je právě ten důvod, proč jsem si i říkala, že asi o Aspergera nepůjde jo, z mého pohledu šlo opravdu o nějaký sociopatický chování a hlavně... říkalo se, nebo měl v dokumentech, že prostě má ataky, stavy, které nedokáže sám ovládat. Já si to nemyslím. Protože když třeba demonstroval, že si bude ubližovat, že chce si prostě, já nevím, vzal třeba kružítko a začal si ho píchat do ruky, tak vždycky ten pohyb zbrzdil a řval u toho a jako z mého pohledu to žádný ani afekt být nemohl. Protože když má někdo afekt, tak prostě opravdu fakt neví, co jako dělá. On vždy ten pohyb zbrzdil. Nebo šel k oknu a řval, že se zabije a prostě strkal prostě tu pěst do okenní tabulky, ale vždycky ten pohyb zbrzdil. Takže to bylo jenom strhnout na sebe prostě pozornost, tak když prostě měl takovýhle stavy, tak jsem si ho já vzala ven. Pak když už byl takovej jako hrubší, tak jsem ho fakt jako musela vzít jakoby sevřít, obejmout...

B. H.: Pořád ještě to byla třetí třída, takže to byl malý kluk...

Hana: Tak a vyvést ho prostě ven a tam prostě ho nějakým způsobem jako v klidu, strhnout ho jako někam jinam. Já jsem měla, sama jsem si prostě vymyslela takovou jako metodu, jak ho z tohohle stavu dostat, že, byť zdánlivě by se to někomu mohlo zdát zvláštní, nicméně když on se prostě dostal do nějakýho takovýhohle stavu třeba kvůli tomu, že spolužák prostě šustil papírem, tak on dostal opravdu těžký záchvat vzteku a chtěl se jí nějakým způsobem jako ohánět, tak jsem...

B. H.: Bylo to opravdu i vůči jako dětem?

Hana: Hodně, hodně, takže samozřejmě i jak jako plynul čas, tak má role se tam změnila v tom, že nejsem tam jenom kvůli němu, ale jsem tam hlavně kvůli ostatním, abych je chránila, aby se jim opravdu nic nestalo. Tam opravdu šlo hodně do tuhého, tam opravdu, když on měl tenhle záchvat, tak mnoho dětí mělo ruce na hlavě, s pláčem se klepalo prostě, to byly tak hrozný jako chvíle jo, opravdu to bylo strašný!

B. H.: Napadá mě úplně samozřejmě otázka k tomu strachu. Jestli ses bála třeba i ty. Jestli ses bála o děti, o sebe? Jak jste to jako řešili?

Hana: Já jsem měla strašnej vnitřní pocit, ale furt převládalo to, že tam jsem kvůli těm dětem a že se jim prostě nesmí nic stát, že prostě nemůže se stát, že odpoledne řekneme někomu, že nám je to strašně líto, ale Kamilka přišla o oko, joo, že k tomuhle prostě nesmí nikdy

dojít! Takže opravdu tam jsem chtěla chránit především ty ostatní... A nejhorší na tom je, že na to ti rodiče toho chlapce prostě vůbec nereflektovali. Pro ně to nic neznamenalo, že prostě ostatní jsou z toho špatní, že mají strach, vůbec nic to pro ně neznamenalo...

B. H.: To znamená i z vaší strany tam byly jako návrhy na to, že to dítě tam možná nepatří?

Hana: Stále, stále, já jsem i nabízela opakovaně mamince, že s ní pojedou do zařízení (SVP), že tam s ní půjdu, pokud by se prostě cítila špatně a potřebovala tu podporu. Celou dobu jsem jí dávala najevo tu podporu, joo, že to není sranda mít toho chlapečka doma, že je potřeba, aby s ním prostě pracovala a i jsem se jí ptala i třeba na nějakou vhodnou medikaci, jestli má třeba i od lékaře. To mi teda řekla. Později mi to bylo vyčteno, jakože jsem byla arogantní a chtěla jsem aby její dítě prostě bralo léky, ale ono to prostě jinak jako fakt nešlo!

B. H.: Ten vztah s tou matkou byl tam teda jako to neporozumění, nepřijetí nebo je přehnaně třeba ochránářská? Jak to vidíš?

Hana: Já si myslím, že si to prostě nepřipouští. Ona je vlastně, ona už nemůže. Já si myslím, že ona byla tak prostě vyčerpaná, že prostě aby to zvládla sama jako člověk mít prostě takovýhle děcko, tak prostě přijmula to, že to tak je a že se bude prát za svý děcko. A nic jinýho prostě nepřijímá. Ona má tři děti. Tohle bylo poslední. Ty dvě předchozí děti byly v uvozovkách prostě jako normální děti, takže ona i vlastně v jednom jako rozhovoru přiznala, že mám kreaturu, ale co mám s tím dělat. Ale to bylo že vysloveně asi v nějaký vypjatý situaci, ale jinak to prostě absolutně jako nereflektovala. Když jste jí jako přímo řekli, že tady ten chlapeček prostě tlouk toho druhýho a de facto málem jako rozkopal dveře, já jsem ho musela násilím držet, aby mu prostě neublížil. Tak jsem se snažila jí říkat: To dítě mělo prostě strach! Vám jako to nevadí, vy s tím nic dělat nechcete? On má diagnózu, to byla vždycky odpověď.

B. H.: A i jako útok, že to je vaše věc, vaše zodpovědnosti, to tam taky bylo takhle třeba? Že prostě to je věc školy, že škola si má poradit.

Hana: Ano, ano, já jsem mnohokrát slyšela hlavně od otce teda, že jsem prostě neschopná, nevzdělaná, že my všichni ve škole jsme nevzdělaní a absolutně nevíme, co s tím dítětem tady máme dělat. My jsme mu mnohokrát říkali, že jsme základní škola, že pokud chce, abychom byli speciálně vzdělaní, tak je potřeba dítě dát do speciální školy, tam budou mít speciální vzdělání přímo. Jo, tak na to prostě taky neslyšel jako. A po jednom záchvatu hodně ošklivým, kdy prostě děti z toho byly hodně špatný a jedna maminka jako zavolala jim, že prostě syn přišel domů, že se klepal a že blinkal a že prostě z toho má psychický trauma... Tak přišel druhý den jeho otec do školy, takhle šel prostě mezi futra a začal řvát, co si to dovoluujete nám volat prostě domů, jestliže se s tím neumíte vyrovnat, tak sem nechod'te a to řval na ty děti! Takže já jsem prostě přispěchala a vytlačila jsem ho ven, ale takovejhle setkání tam bylo x prostě mrak, strašně moc jako...

B. H.: Takže i ze strany těch rodičů, dětí... Zkusme to teď ale obrátit, přece jenom jsi tam vydržela dva roky. Jak ty jsi k tomu přistupovala, jak ty jsi budovala vztah s tím chlapečkem? Můžeme říkat jménem, jméno změním.

Hana: Dobře, tak já právě se tomu celou dobu vyhýbám. Tak fajn, dobře.

No tak já vlastně když jsem tam k němu přišla, tak hnedka zkraje jsme měli takovou dohodu, že když prostě splní bez problému, nebo bez nějakého většího problémů spíš, tak tenkrát měl rád nějaký jako fotbalisty, tak jsem mu koupila takový jako velký album a vždycky jsem mu do toho kupovala samolepky a když ten týden zvládnul, tak je ode mě prostě dostal. Takže jsme spolu měli takovouhle jakože dohodu, on byl rád. Fungovalo to. Problém prostě byl, když jsem mu pak řekla, že třeba tentokrát to prostě nebylo a že prostě bohužel, byť mě to mrzí, tak odměna zkrátka nebude. Tak to bylo velký jako halo, to zas byla židle a zas, že si to se mnou... a že mě zabije, to já už si ani nepamatuju, co všechno. Jako stále mě nějak... Sprostě mi nadával, vyhrožoval mně, když byl hodně jako rozčileněj, tak mi tykal samozřejmě. A já tě zabiju a počkej já si tě najdu. A abych řekla pravdu, tak já tyhle věci už jako vypouštím, pro mě už je to zas jako ohlédnutí zpátky a pro mě to bylo tak psychicky namáhavý, že jsem to zapoměla, že už teď jako těžce...

B. H.: I třeba vytěsnila? Ale jsem ráda, že tedy to říkáš...

Hana: Už teď ani jako ty hrůzy, když bych měla do detailů... Ale mám to všechno zaznamenané, i jsem si jako psala deník. Opravdu každou takovouhle událost jsme zaznamenali. Já jsem to dávala přečíst i jeho mamince teda, aby opravdu s tím byla srovnaná. Protože ona pořád, že s ním neumíme zacházet, že akorát kdybychom byli v pohodě a svoji práci dělali správně, tak by kluk byl taky v pohodě, tak prostě reagovala tímhle způsobem.

B. H.: Ještě mi řekni, co vedení školy, jestli to nějak řešili. Jak vůbec mohlo? Jestli jsi tam měla oporu i ty jako zaměstnanec školy?

Hana: Ano, ano, tam prostě už jsme, i s maminkou pan ředitel měl kolikrát sezení. Já už jsem se ho pak ani neúčastnila, protože to bylo pořád dokola, neměla jsem na to nervy. My jsme ti špatní, ty hrozný. Tak jsem pak pana ředitele poprosila, jestli bych mohla být osvobozená od těchto sezení. Já si myslím, že pro maminku to bylo určitě taky jako lepší, protože mohla říct spoustu nepravdy a taky říkala asi, ale tak každej máme svý svědomí, to je jako na ní no... Ale pak nám bylo ze strany pana ředitele prostě doporučeno, že kdykoliv vyvstane takováhle jako vyhrocená situace, máme zavolat... 158.

B. H.: Ta policie tam hrála jakou roli?

Hana: No když opravdu bral ty židle, ono, ono když se to takhle říká, tak to třeba ta strašně nevypadá, ale prostě když jste v té třídě, to dítě má tu železnou židli a začne s ní házet, tak to není prostě sranda. A v takových chvílích jsme prostě zavolali...

B. H.: Nemáš na to jako jinou vlastně sílu, jinou kapacitu než opravdu někoho, kdo prostě ho zpacifikuje...

Hana: Ne, ne. A hodně ostrý bylo, když ho nějak rozčílil spolužák, kterej byl před ním, jestli začal dřív, než po něm paní učitelka chtěla, to teď přesně už si nepamatuju a toho strašně jako rozzuřilo. A já jsem mu říkala, ať si vezme sešit a dělá si poznámky, co měl. A on na to nereagoval, tak jsem mu to řekla klidně ještě jednou. On šáhnul do tašky a vytáhnul takhle dlouhý nůžky, napřáhnul a chtěl mi je bodnout do toho krku. Naštěstí (!) on je levák, já pravák, takže já jsem tou pravou rukou ho jako zadržela, aby mě teda nebodnul, tak v druhý už měl svazek klíčů, tak se vohnal aspoň tím svazkem jo...

B. H.: To je strašný!

Hana: Ale to já už jsem ho teda čapla, rukama, nohou. A paní učitelka už prostě vytáčela 158 a bylo to opravdu hodně ošklivý. A děti plakaly a měly strach, že mně prostě i rodiče od těch dětí psali, že mají strach o mě a tak. A opravdu to bylo jako hodně, hodně ošklivý (tady v tom je to jako ucelenější, hlavně to bylo hodně živý, teďka už je to zpětně zase - ukazuje mi svou seminární práci na tohle téma).

B. H.: Hmm... mně je i líto, že tě musím do toho vracet, ale je to zase hrozně důležitý. Právě chci udělat stříh a chci se tě zeptat, jestli jsi ho vlastně jako pochopila. Já vím, že ty v tý třídě jsi pořád, takže ty to vidíš ještě jako s odstupem, ten kluk vyrostl, protože jsme pár let po tom... Jestli jsi ho jako pochopila jako tehdy, jestli jsi měla nacítění na to dítě, protože jsi říkala, že si s tím i do toho šla. Ten vztah jako jak bys tam popsala?

Hana: Proto jsem prostě nebyla schopná jít pryč. A dát třeba prostě z fleku, že já už vám to dělat nebudu, protože jdu prostě pryč. Protože prostě zodpovědnost mně to prostě nedovolila, protože jsem si říkala, že s tímhle klukem nikdo nevydrží, protože ten převálcuje prostě kohokoliv a já to těm ostatním dětem nemůžu udělat, že tady bych je prostě nechala. Já jsem o ně měla opravdu strach. On shodil svoji paní učitelku ze schodů, z těch dlouhejch, ona má prostě 40 kilo jako. Nebylo to hezký. Takže já jsem si říkala, já nemůžu jít pryč, já bych nemohla spát, že jsem je tam prostě takhle nechala. A ten kluk je taky ztracenej jako, protože prostě kamarády de facto nemá. Kamarády má, protože se ho ty děti bojeje, že ho nechtěj třeba rozzuřit, tak mu třeba vycházej vstříc.

B. H.: Ustupujou.

Hana: Už jsou takhle zvyklý, protože opravdu prostě tam jsou s ním strašně dlouho, takže oni už se do toho vrátit nechtěj. A hlavně, ehm, jsem přesvědčená o tom, že on asistenta pedagoga nepotřeboval, on potřeboval vysokého chlapa, ze kterého by měl strach a u kterého by si tohle nedovolil a to se taky potvrdilo. Já jsem panu řediteli navrhla, dejte tam prostě školníka, má 2 metry, je ho kus, a prostě ten kluk se ho bude bát a já vám dám ruku do ohně za to, že von přestane. A přestal!

B. H.: Takže problém s autoritou?

Hana: Je to tak.

B. H.: Zase vybočení z té diagnózy?

Hana: Ano, on jako nějakou diagnózu má, ale zase na druhou stranu má doma, já nechci nikomu sahat do svědomí prostě, to mi nepřísluší, ale myslím si, že mu vždycky ustupovali... A on se svojí diagnózou, ať už to je ADHD, částečně Asperger, trošku od autismu něco... joo. Protože prostě samozřejmě něco tam je, ale i ty diagnózy se v průběhu toho věku, toho dozrávání trochu se to prostě mění a von opravdu prostě si myslím doma si vykřičel a vylátil, co chtěl. Mám bohužel i takový jako zprávy, že když tatínek něco nechtěl něco koupit, tak ho zkopal i v tomhle svém nízkým věku. Takže tam si myslím, že když prostě zahromuje, tak je zvyklej jako to mít. A on se svojí diagnózou je prostě potřeba, aby měl řád a aby prostě ten řád mu byl prostě pořád jako dopřávanej.

B. H.: Takže fungoval tam opravdu ten pan školník, jak jsi říkala?

Hana: Pan školník nemusel hnout brvou, nic mu nemusel říkat, jenom byl. A fungovalo to. Celý rok. Prostě za celej ten rok nikoho nenapadl, nikomu nenadával.

B. H.: A to bylo teda na tom prvním stupni?

Hana: To bylo v páté třídě, když jsem řekla, že už ne, ale že tam chci být v té třídě, protože tam byly i ostatní děti, které potřebovaly pomoci, tak jsem ráda, že v té třídě jsme zůstala. A po očku mohu sledovat toho kluka, protože on se z toho třeba nějakým způsobem částečně dostane. Ale co se týká nějaké empatie, vcítění, tam jsem přesvědčená, že je úplně plochej. Že tam se to jako moc nevyvíjí. Dokáže se ovládat. Teď už se podle mě dokáže ovládat, ale ten cit, empatie ne. A to je ten problém do budoucna. Víme prostě až vyrostete, tak bych třeba nechtěla aby takovejhle chlap zkřížil cestu mojí dceři. Protože tam to vidím jako na velký jako nebezpečí.

B. H.: O co hůř, že to tam není vidět na první pohled.

Hana: Tak, to je právě ono. Že on přichází do věku, že už se sebou umí líp jako pracovat. A dokáže tenhle vztek skrývat. My máme třeba klid, ale o to hůř do budoucna.

B. H.: Měla jsem tady otázku po tom vztahu, jestli vlastně můžeš třeba, jestli ti může ten tvůj svěřenec vadit, abys dělala dál tu práci, ty jsi s tou prací přestala, takže se zeptám spíš jaký k němu máš vztah?

Hana: Jako teďka k němu? Uplně úplně normální. Zrovna včera jsem mu okomentovala, měl krásnou velikonoční výzdobu, tak jsem mu samozřejmě s radostí okomentovala, že to je krásný přivítání jara. Je to dítě, je to má práce. To dítě nemůže za to, jak přišlo na svět, ani za svoje rodiče, ani za nic okolního...

B. H.: Že mi tam vlastně přijde hrozně zajímavá ta nerovnováha, že v podstatě jako dospělý člověk bychom neměli mít neradi dítě, že jo, jo, to můžeš mít nerad dospělýho, ale přesto tam opravdu byly jako takovýhle nějaký emoce, jakože to nefungovalo, že jsi prostě musela s ním mít problém? Já ti nechci jako podsouvat?

Hana: Myslíš, že jako jsem ho, že se mi jako přičil?

B. H.: Noo, já furt jako cílím na to, jestli jsi ho dokázala jako pochopit, jestli třeba z tvý strany tam byla nějaká lítost, soucit, porozumění, nebo jestli prostě to ani nešlo si vybudovat ten vztah, to pozitivní.

Hana: Ne, ne, já měla problém s maminkou a s tatínkem, s ním ne, on je prostě obětí toho, co je, za to prostě nemůžeme. Ale to, jak to prostě stavěla maminka a jeho otec je prostě smutný, že prostě přišel a rozkopř ty dveře a to a vysloveně a všem nám prostě vynadal do krav a do debilů jaký jsme prostě neschopové...

B. H.: Ta rodina tam funguje? Oni jsou spolu rodiče?

Hana: Oni jsou spolu, ale jsou vlastně v důchodovém věku, jo.

B. H.: Spíš se jenom ptám, jestli tam není rozvedená rodina jako další faktor?

Hana: Jsou spolu. Ale takhle jako, on má asi pět sourozenců celkem, protože jak maminka, tak otec byli dříve ženatí a každý měl své děti, takže těch sourozenců tam je hodně. A i ti sourozenci se samozřejmě vyjadřují, že prostě je to fracek a je nevychovanej a tak. Což s tím já mohu do určité míry souhlasit, ale že prostě tam je nějaká dávka ať už nějakého asociálního chování a Aspergera, to tam je. Ale tahleta výchova prostě tomu asi nepřidá. A myslím si, že i jsem si udělala pro sebe pohled na to, že mít děti v pozdním věku není úplně výhra. Myslím si, že protože maminka ho musela mít snad někdy v 50 letech. Takže to asi není podle mě dobré. Tam zkrátka asi ta křivka, že se něco úplně nepovede, je vysoká.

B. H.: Noo... je to zajímavý. Spousta těch věcí... Můžeš zkusit popsat něco jako běžný den, jestli nějaký takový byl? Jak jste spolupracovali, teď i jestli jsi používala třeba nějakou metodiku nebo nějaké pomůcky jako v rámci toho vzdělání.

Hana: Když jsem, když jsem prostě cítila, že třeba už jako ráno není prostě ve své kůži, tak jsem se třeba už s paní učitelkou dohodla, že si ho vezmu na chodbu, že si trošičku zahrajeme, trošičku se rozptýlíme a pak na tu látku půjdeme spolu. A když třeba chtěl jít za dětma, tak říkám, tak jo fajn, jdeme. Hodně jsem se mu přizpůsobovala, to v každém případě jo. Prostě jako tlačit na pilu to v tomhle případě fakt ne, když prostě na dítěti vidíte, že už ráno přijde nějaký jako rozladěný, tak má v hlavě evidentně něco úplně jinýho a na tu školu se vám prostě jako soustředit nebude. Jo, takže jsme to dělali tímhle tím způsobem prostě často.

B. H.: Takže byla individualizovaná ta výuka?

Hana: Určitě jako jo, to bylo plně supr. A musím říct, že to jsme opravdu z toho byly jako špatný, takže jsme si nedovolily, abychom měly ještě nějaký nesoulad jako, jo to tam jsme opravdu držely spolu. A když už pak to bylo hodně vyhocený, že už byl problém při každý hodině, tak už prostě nastalo to, že byla maminka pozvaná do školy a ten rozvrh byl. upravenej. To znamená že, nepotkával se ráno v 8 s dětma, ale přišel třeba v 8:15, joo. To samý, že končil dřív než ostatní děti. Protože se velmi často stávalo, že si prostě před školou vždycky na někoho počkal a ostatní ty slabší děti, ať už to řeknu, mentálně slabší děti, využíval k tomu, aby škodil ostatním. To dělal jako velmi o s oblibou. Tam já jsem spatřovala to velký nebezpečí, že je opravdu velmi zneužívá. Že je prostě potřeba ho od těch dětí dostat pryč. Byť v rámci jako nějakýho začleňování to je asi zase špatně, protože to dítě právě v tom stavu jako byl on naopak tu socializaci potřebuje, ale v okamžiku, kdy on jim ubližuje, tak jako to zas taky nejde no.

B. H.: Asi teda měl přidělenýho asistenta pořád, tam asi ani neexistovalo, že bys odběhla na přestávku.

Hana: Ne, ne, ne, to vůbec a kór o přestávkách si to člověk vůbec nemohl jako dovolit jo. Protože on to dělal velmi jako prozíravě tichým hlasem vždycky někomu jako našeptával a i hodně ošklivý jako věci, joo, že i když jsem stála třeba půl metru od něj, tak jsem to ani neslyšela. Jo ale vím, že to dítě mi třeba pak řeklo, Domču třeba toho vyhledával velmi často a na něm se jako mstil a nějakým způsobem jako vybíjel, to bylo opravdu jako ošklivý fuj... I ošklivě mluvil prostě o rodičích těch dětech, sprostě opravdu velmi sprostě.

B. H.: Což ještě na prvním stupně vlastně spousta dětí vůbec neznala...

Hana: Noo, to opravdu nebylo hezký jako.

B. H.: Hmm... Chtěla jsem se teď zeptat a utekla mi myšlenka... Jak jste spolupracovali?

Hana: S maminkou, jestli ti to nějak to, s maminkou jsme si volaly, jsme byly domluvené vždycky jednou za týden, v pátek to bylo po vyučování, kde jsme shrnuly vždycky celý ten týden, pokud jsem jí teda v tom týdnu nezavolala dřív, protože i to fungovalo tak, že když měl prostě nějaký jako takovejhle záchvat, tak jsem prostě zavolala, až si pro něj přijdou. Většinou ten den už pak prostě nebyl schopen v tom kolektivu fungovat. Řešili jsme to tak, že jsem si s ním pak já hrála...

B. H.: Tak, jak myslíš, že kam to dítě směřovalo nebo směřuje, nakolik to bylo o výchově, vzdělávání, o tom aby někomu neublížil? Jak tam to vidíš právě tu možnost tý socializace, když to jako zastřeším tu otázku?

Hana: Zpětně já to hodnotím, že jsem tam byla proto, aby někomu neublížil. Protože on byl vzdělaný, nebo vzdělaný je inteligentní a jako v tomhle mě nepotřeboval naprosto ne. A abych mu říkala teď si vyndej penál, to opravdu ne. To si myslím, že ani u dětí, co mají ADHD to taky

není úplně ku prospěchu, protože ty chceš, aby byly trošičku jakoby samostatný, takže nemůžeme jim furt jakoby přisluhovat, tím jim nepomůžem, joo, prostě my jsme tam proto, aby to zvládli, ale neznamená to, že to máme dělat za ně. To oni pak jsou pohodlný a pak se neposouvají, tak to zas ne..

B. H.: Takže s tím školním výkonem problém nebyl, tam vůbec, tam spíš opravdu jsi jako byla dozorce?

Hana: Ne, ne, no, ano že mně to pak přišlo líto, že jsem si říkala ano, já jsem tady za bachaře. Proto jsme to pak jako ukončila...

B. H.: A když to právě ještě srovnáš s těma nějakýma jako, nevím, jestlis měla ideály, ale nějaká právě ta očekávání, když jsi chtěla pomáhat dětem a najednou jsi tam byla ten bachař. Tak jaký to bylo?

Hana: Pro mě to bylo rozčarování v tom, že jsem si říkala, no jo, vždyť ty děti mají taky maminky a tatínky a s těma je to kolikrát horší, než s těma dětma. Když se prostě nedomluvíme s rodičema, tak se málokdy domluvíme s těma dětma. Víš, protože oni samozřejmě žijí s těma dětma, žijí v jedné domácnosti, a pokud ta maminka řekne, že ta paní asistentka, to je ztráta času nebo ta paní učitelka, co vám to tam zase říká. Tak to dítě prostě nikdy k tomu pedagogovi nenajde jako cestu. A furt bude jakoby že je to něco špatnýho, ten nás otravuje, my tohle jako nepotřebujeme... Joo takže prostě když to není doma, tak my se přetrhneme tady, ale stejně se nám to nikdy nepovede. O tom to prostě je. Takže já si myslím, že ta práce asistenta a nejen, ale i kantorů, je nejenom o těch dětech, ale že je to opravdu velká psychologie, alchymie, jak s rodičema, jak s dětma, a je to těžký, opravdu je to velmi těžký, aby nás nebrali za ty, co furt jenom chceme a furt jenom komandujeme. Oni nás takhle prostě vnímají, bohužel.

B.H.: Zmiňovala jsi spoustu problematických situací, dokážeš nějak jako vyjmenovat spouštěče, co tam třeba bylo tím problémem?

Hana: No byly to drobnosti, opravdu, bylo to, že někdo se houpe na židli, že někdo šustí papírem, že někdo dvakrát mlasknul, že se někdo přihlásil, když paní učitelka řekla, že teď se jde psát, a někdo se přihlásil a jeho to prostě úplně jako rozladilo, jo. Takže abyste na to byli připravení, tak to jste prostě museli být ve střehu... A v okamžiku, kdy začínal mírně červenat, tak jsem si říkala a je zle, teď co z toho?

B. H.: Takže i fyziologicky to bylo poznat? ... Takže to byla možná ta jediná možná šance vystihnout ten moment?

Hana: Ztuhl, zčervenal a já jsem říkala, to už je průšvih. To už jsme jako rozjetý. Přestane mluvit. Protože on jinak furt jako vykřikuje a pančelko, pančelko, a, ehm... a furt prostě něco. Ale jak přestal mluvit, tak jsme si říkala aaa. Anebo přišel ráno a byl zticha, tak jsem si říkala, že to bude průšvih, to bude blbý. Takže jsem dělala třeba to, že jsem ty děti přesadila, aby prostě

byly dál vod nás. To bylo hlavně o tom to ráno z něj už nějak, pokud to šlo, vycítit, že není úplně oukej a že by třeba mohl se k tomu něco...

B. H.: Už jsi říkala, že bylo něco, co bys udělala jinak, že bys nebyla tak otevřená k těm rodičům, že bys třeba nastavila ty mantinely. Je ještě něco, co bys takhle zpětně třeba udělala jako jinak?

Hana: Já jsem o tom opravdu hodně přemýšlela, i když jsem tam prostě nastoupila, tak opravdu jsem tomu věnovala strašně moc času, jednak jsem prostě ležela v těch knížkách, abych něco nezvorala.

B. H.: Takže sis i nastudovávala...

Hana: Ano, no a hlavně jsme se bavila s odborníkama, protože ty pro mě byly nejpodstatnější, aby mě nasměřovali. Já jsem jim řekla, jak s ním pracuju, jak ten den s ním prostě vypadá, když se mu něco nechce dělat, tak jak s ním hovořím, jak to prostě, jak jde s ním ten čas. A chtěla jsem od nich slyšet je to tak špatně nebo je to tak dobře, co mám prostě jako změnit... Pan psycholog prostě od řekl jako skvělý. A ta maminka když prostě měla sezení s panem ředitelem, tak řekla, že jejich pan psycholog říkal, že s touhle paní ten náš kluk vůbec nemůže jako fungovat, že je to prostě oheň a voda. A já už jsem byla v takový, chtěla jsem mu zavolat, ale byla jsem už v takový fázi, že jsem si řekla a proč, on bude mít zase svoji pravdu, já budu mít... zbytečný. A jen taková jako zvláštní věc, pak psycholog, tady ve městě je vlastně taky původem Asperger, joo a vlastně dělá tuhle práci s těma Aspergrama, což je zvláštní (směje se), prostě je brání, chrání, takže asi je to takhle v pořádku, ale já jsem to prostě brala jako podraz. Já jsem prostě od odborníka čekala, že bude ke mně upřímněj a já jsem mu i říkala, pokud si myslíte, že to dělám špatně, řekněte mi to. A on prostě mě vychvaloval a přišlo mi to hloupý, jestliže se mu něco prostě nezdálo, tak to měl říct, mohlo se to třeba udělat nějakým jiným způsobem třeba jako... Tak to ještě dneska, když si tak jako vzpomenu, tak si říkám měla jsem mu zavolat, ale nevím, už jsem byla jako tak znechucená, že jsem si říkala, vrtat se v tom už nechci...

B. H.: Nechce se mi ani, vidím, že ti je nepříjemný se do toho vracet...

Hana: Ale nee, v pohodě, já se z toho... (usmívá se)

B. H.: Ještě mám právě otázku, jaký bylo oddělovat práci a osobní život, protože jsi právě předpokládám, že to hodně zasahuje, a tohle možná ještě více bylo, že jsi musela dořešovat po pracovní době, tak jaký tohle pro tebe bylo pro tebe?

Hana: Musím říct, že to už bylo jako trošku nepřekonatelný a byla jsem z toho vopravdu špatná. A mnohokrát se mi stalo, že jsem v noci bloumala doma po zahradě a manžel řekl ne, prostě tam skončíš, nejsem zvědavěj na to, že tě tam někde zapíchne, tohle prostě ne, fakt na to nejsem zvědavěj. A doma jsme prostě o tom fakt vedli až hádky, my se s manželem fakt nehádáme, my to nemáme rádi, ale tohle jako. Ale musím říct, že já jsem si tu školu ubránila, protože jsem

říkala, já je tam prostě nemůžu nechat. Pro mě to je prostě jakože kdyby se topilo děcko a já bych prostě šla pryč, protože je strašně studená voda, prostě tak tam nepujdu jako. Takže já bych se pak asi strašně sama za sebe styděla, tak nevím, jestli to je teda o arogantnosti, jak říkala ta jeho maminka, že jsem tak arogantní, že jsem se teda toho nechtěla vzdát. Já to teda chápala tak, že bych se sama za sebe styděla, že je tam prostě nechávám jako jo.

B. H. Dokážeš to nějak propojit třeba se svým povahovým rysem, že se třeba nevzdáváš? Že nechtěla jsi odejít od nedokončený, nebo utíkat z boje jako doslova?

Hana: Asi jo, asi, noo. Já bych sama se sebou bych pak jako nemohla žít, že bych se styděla, žes normálně zdrhla, to se styd'. Joo, ale právě ta arogance mě teda z jejích úst a pak ze školní inspekce, to bylo taky... Ona maminka na mě teda maminka poslala a na pana ředitele a a nás tady, co jsme s ním přišli do kontaktu. Takže vlastně předposlední školní den jsem tady čtyři hodiny byla s tou školní inspekcí, kdy ona teda psala, že mám k němu arogantní přístup a že nejsem vzdělaná a tak dále a tak dále... Takže tady (ukazuje na svou seminární práci) teda řekli, že jsem teda vzdělaná v rámci možností...

B. H.: Chtěla jsem říct, že se těším jako, což nemůžu říct, že se těším, ale jsem zvědavá, co si tam přečtu.

Hana: Je to zajímavý opravdu, protože já jsem i s panem doktorem, se kterým jsem konzultovala jsem se ho ptala, jak moc mám být jako upřímná, protože člověk má i strach být upřímněj, protože co se dělo není nebo prostě nebylo to nic standardního.

B. H.: A tuhle práci jsi psala, když jsi dělala ten kurz teda?

Hana: Jo jo.

B. H.: Takže jsi dodělávala průběžně ten kurz.

Hana: Už jsme s tím měla nějakou zkušenost a ... takže tam bylo zvolte si téma a jména jsem změnila samozřejmě, ale je to citlivý materiál. Je tam zmíněno o mamince, tatínkovi, policejních záznamech, i já jsem šla několikrát na kriminálku, hezký to jako nebylo... Ale to jsme asi teď odbočily.

B. H.: Spíš už teď to bude takový jako hodnotící. Co bylo nejtěžší na tý práci. Zajímavý teda je, jenom vsuvka, že ty může porovnat, že je to stejná práce, ale u jiného dítěte (diagnózy, problémy), tak to můžeš klidně rozdělit, když budeš mít klidně už ten pohled novejš.

Hana: Jako teď mám prostě Domču a z něj mám neskutečnou radost, protože už mě tolik nepotřebuje. On je rád, že tam jsem. To je taky složitěj případ, klučina přišel o maminku, spáchala sebevraždu, on maloval obrázky černá díra...

B. H.: Já odskočím, je spousta asistentů pedagoga, jak si vysvětluješ, že zrovna ty máš dva takhle dva případy dost jako bych řekla výstřední? Jako vysvětluješ si to nějak sama za sebe?

Hana: Osud asi? Já jsem chtěla pomoc. Já jsem si i sama za sebe říkala kolikrát, abych jako nezasahovala moc. Ty děti to zvládnout. Ehm. Protož třeba učitelům se může zdát, že já tam třeba nic nedělám, nebo třeba na prvním stupni jsem opravdu furt byla ohnutá a přepočítávali jsme a protože on to potřeboval, ale teď to nepotřebuje, takže teď, když bych se naklonila, tak je to prostě špatně právě zase jo.

B. H.: Tak jak moc je těžký vyvážit teda to, že nechceš jako zasahovat a vlastně máš jako horší pocit z toho, že v uvozovkách nepracuješ. To je taky situace zajímavá.

Hana: Noo, tak já si říkám jako, že už mě jako nepotřebuje. Ale zase udělám to, zavolám rodičům a říkám on je fantastickéj prostě. Vy doma makáte prostě, tady je to vidět, on ty úkoly nosí, výkresy má barevný, já vidím že má radost, že se usmívá je to jako supr. A ona mi řekne, jak jsme doma (distanční výuka), ono to na nás má blahodárnej vliv. Jemu to vysloveně helflo. A jemu ten řád se prostě takhle líbil. A hlavně se mu líbí, že má tu péči. Takže prostě ale, na každý dítě platí něco, většina těch dětí je ráda, že tam jsem, můžu pomoci.

B. H.: Ještě to teď zase vrátím. Co je nejtěžší na práci asistenta pedagoga. Představ si teď prosím spíš tu situaci tam u toho Kryštofa.

Hana: Nejtěžší je asi správně vyhodnotit situaci. Vyhodnotit vztah k dítěti, vztah k rodičům i k tomu pedagogovi. Protože všichni jsme individuality a všichni vnímáme ten svět trošičku prostě odlišně. A bohužel, když já udělám nějaký krok, tak ten druhý ho nepochopí prostě přesně tak, jak jsem to zamýšlela, jo. A už to tam prostě vzniká. A je nás tam moc. Takže já si myslím, že i pro učitele, že i nás můžete vnímat dost jako rušivej element, jo, že ne vždy to je, že vám prostě pomáháme. Takže asi i jako pro kantory je komplikovaný vnímat, že tam ten člověk je, nebo prostě ho odfiltrovat. Protože já si říkám, že když tam s tím dítětem jsem a mám mu prostě něco říkat, tak kdybych tam stála jako kantor, tak mě to bude asi těžce jako rozptylovat. Takže jsem byla v takovým tak teď jak, jak to prostě vybalancovat.

B. H.: A jak to vnímáš tu spolupráci? Právě... dá se to? Na tom druhém stupni je to jiný, už nevíš, co přesně se bude asi dělat. Jaké to je?

Hana: Míň intenzivní. Jo. Protože na prvním stupni seš tam s těma dětma pořád, seš tam stále s jedním učitelem, seš tam o přestávkách, seš tam urt. Ten první stupeň je vnímanej, že to jsou pořád ještě malé děti. Kdežto ten druhý stupeň už je to prostě přechod do nějaký samostatnosti a tak to teda vnímám, že to tak opravdu je, že na každéj předmět jinej učitel, už ani já si s těma kantorama nejsem tak blízka, protože prostě spolu nemáme čas jako něco řešit. Takhle jsme opravdu s paní učitelkou byly přestávky furt spolu. A teď už jsem tam taková jako vlastní individualita joo, už to není takový, ale já si nemyslím, že by to bylo jako špatný.

B. H.: Jak to teda vnímáš z hlediska nějaký jako hierarchie, ty jsi v té třídě už dlouho, co tam jsi? Jsi tam taková jako další paní učitelka nebo jsi trošku jako kamarádka? Jak to máš nastavený, jak jsi to nastavovala?

Hana: Já jsem hned právě, když jsem do té třídy přišla, tak jsem si říkala bylo by to fajn bejt jako kamarádka, ale asi si tenhle ten luxus jako fakt nemůžu dovolit, i jsem třeba chtěla, aby mi říkali jako Hano, ale pak jsem si říkala, ty jo, až s nima budu něco řešit něco, tak Hano asi asi ne. Takže kamarádka ne, ale chci bejt osoba, na kterou by se mohli obrátit, když bude nějaký jako průšvih, nebo když si prostě nebudou s něčím vědět rady. Spíš bych to řekla, že jsem tam něco jako takovej tmel jo. Jo jako kantor to bych asi ne, protože já to fakt nechávám na učitelích a nezasahuju jako do toho. Pokud by ten učitel přímo chtěl, ja bych i byla ráda, aby každej z těch učitelů mi řekl, já od tebe chci to a to a já to tak přijmu, protože prostě ten učitel tam je šéf. To třeba na prvním stupni jako jo, že třeba paní učitelka řekla, vem to za mě. Ale neměli jsme tam odborný předměty, teď kdyžby pan učitel na fyziku řekl, teď to vem, tak jako otevřeně přiznávám, že jako nee...

B. H.: Přemýšlela jsi o tom, jaký má být správný asistent pedagoga?

Hana: Jaký má být? Já kdybych měla použít jen jedno slovo, tak si myslím, že by asi měl být přizpůsobivý. Protože ten kantor je tam šéf a my jsme tam jako podpora těch dětí, podpora toho pana učitele, pokud něco potřebuje. Takže přizpůsobivý, tak bych to viděla... přizpůsobivý, ohleduplný, diplomatický... k něčemu dobrý aspoň občas.

B. H.: A teď mám ještě takový jako: nejsilnější a pak nejveselejší zážitek.

Hana: Nejsilnější zážitek, tak toho se asi jako nezbavím, ale to není jako hezký zážitek, to je opravdu bohužel jako nejsilnější a to opravdu jsou ty nůžky a ty vyděšený pohledy těch dětí. Já si pamatuju, že jsem sebe v tu chvíli jako nevnímala, ale že jsem fakt slyšela ty ostatní a prostě toho Lukáše, ten se fakt klepal, joo, to bylo, to bylo... Víš, on má asi 15 kilo, je prostě takovej drobounkej a on se prostě klepal a to teda ještě dnes mám z toho husí kůži.

B. H.: Nějaký sny jako? Promítalo se to?

Hana: Noo, to ani, ani nebudu mluvit (směje se). Jako to, jak říkám, bylo to hodně intenzivní. Možná bych ještě k tomu řekla, že byt' je to moje práce, inkluze je moje práce, ale ne vždycky bych s inkluzí jako souhlasila. Prostě některé děti jako do inkluze fakt nepatří, protože trochu jsou diskriminovaný ty ostatní děti, abychom prostě podpořili jedno jediné dítě, tak potopíme 30 ostatních. Tak to prostě je. A já vím, že je to těžký, kdy jste máma a máte prostě dítě a nechcete ho dávat do speciální školy, protože si říkáte ono je prostě normální, chytrý je inteligentní, já ho prostě nebudu dávat do speciální školy, takže prostě chápu ty rodiče, že je tam velkej jako rozkol a že se snaží to odfiltrovat, že to dítě jako někomu ubližuje...

B. H.: Nejveselejší zážitek?

Hana: Nejveselejší asi asi když jsme byli na harmonizáku. A z těch dětí to po nějakým druhým dnu spadlo, že už se jako necítí být ve školním prostředí, a už opravdu to byly jako děti jako děti. A ne jako prostě školní, pod školním dohledem. Už byly takový příjemný milý. Dělalí jsme takový strom, kde se kdo cítí, tak to bylo takový hezký jako odkrývání pocitů.

B. H.: Už jenom, co je na tý práci nejlepší nejhorší a co ses naučila?

Hana: Co jsem se naučila, tím začnu. Naučila jsem se nejdříve nadechnout a pak teprve mluvil (směje se), protože kolikrát jsem chtěla něco říct a nebylo by to vhodné. Zkrátka jsem zapomněla, že v té třídě jsem asistent pedagoga, a ne učitel. To znamená najít si tam své místo, uvědomit si, že prostě nejsem tam ten učitel. To bylo hned zkraje, kdy člověk jako chtěl prostě vyventilovat nějaký pohled na věc, ne vždy stejný jako s paní učitelkou, ale nepřineslo by to nikdy nic dobrého

B. H.: Jo, takže jak to myslíš jako, zhodnotit, nebo okřikovat? Nebo konkrétně jakoby?

Hana: Zhodnotit tu situaci, kdy se projevit a kdy ne.

B. H.: Jo, no teď spíš myslím jako konkrétně co, kdy ses musela upozadit, že sis řekla, nepřineslo by to nic dobrého...

Hana: No tak jako, já jako nechci zacházet úplně do detailů, protože se jednalo o nějaký povahový vlastnosti jako paní učitelky, a to prostě ne, tak to jsem se jako musela kousnou a říct si prostě mlč. Protože můj vztah s paní učitelkou by se tím nevylepšíl a ty děti by byly v rozkolu jako nějakým...

B. H.: Takže i jako autorita, podpořit vlastně, profesionalita a loajalita.

Hana: Tak tak, já i jako si myslím, že jsem loajální, to já jsem na jakýmkoliv pracovišti, ale musím říct, že v tom školství je to pro mě těžší, protože před těma dětma se spousta věcí řešit jako nesmí, já prostě spousta věcí jsem paní učitelce říct nemohla, byť bysem strašně ráda, že jsem cítila, že je to špatně, že těm dětem bylo ublíženo, ale prostě nemohla jsem to říct, protože by tam prostě byl rozkol a nebylo by to dobrý

B. H.: Ale jsem ráda, že jsme na to narazily, protože je to podle mě docela častý, je to takový dilema, že se musí člověk upozadit... Takže se člověk naučí někdy mlčet.

Hana: Ano, ano, je to někdy těžké (směje se).

B. H.: Co je nejlepší na tý práci?

Hana: Co je nejlepší? Že si říkáte, že to má smysl. Že to má smysl a já trošku cítím takovou jako výhodu oproti učitelům, ty já si hrozně cením, že vy holt za každou cenu musíte trvat na tom svém, jste prostě přísní a známujete a dáváte ty pětky a to vám ty děti prostě neodpouštěj,

to tak prostě je, jak svět světem stojí. Takže to my asistenti jsme asi vnímáni, že nejsme tak přísní... Takhle bych to možná jako, nevím, jestli to říkám úplně přesně.

B. H.: Možná že nemusíš hodnotit?

Hana: No, že nemusím hodnotit a že nemusím trestat.

B. H.: Že pořád někoho hodnotit není vůbec cílem nějakýho života jako našeho, ale dělá se to, ale že možná i ta distančka teď ukazuje že nějaký známky...?

Hana: No no, jooo.

B. H.: No tak moc ti děkuji! Zvládly jsme to!

Hana: No tak nemáš zač! Doufám, že z toho blekotání mýho něco bude.